

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendőek, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.

Előfizetési ár: egész évre
félévre

12 kor.
6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

A baptizmus elleni védekezés.

Azt a hasonló tárgyú cikket, melyet lapunk 25-ik számában Szalay József lelkész-társunk tollából közöltünk, azzal a megjegyzéssel kísértük, hogy „ha válasza alapján igen helyes is, némely pontokra nézve nem tudunk vele egyetérteni s ezeket igazolni fogjuk“ Ez ígéretünknek teszünk eleget most. Fájdalom, én — nem lévén gyakorló pap s mig az voltam, nem volt bajom baptistákkal — nem hivatkozhatom gyakorlat által kipróbált elvekre; de reméllem, akadnak egyházkerületünkben is lelkipásztorok, kik a nyári gazdasági munkaidőben is érzik lelkipásztori mivoltukat annyira, hogy más társaik okulására elmondják e részben tett gyakorlati tapasztalataikat; az olyanokat t. i., a melyek nem arról számolnak be — mint magánbeszélgetés során a legtöbb — hogy miként sikerült a „prófétát“ a faluból kiugratni, mielőtt talajt szerezhetett volna a lába alá, vagy hogy a szolgabíró és csendőrök segítségével miként sikerült hamu alatti parázsosá tenni, a már lobogó tüzet. Ezekre nem vagyunk kíváncsiak. Alig érdemlenék meg a nyomdafestéket, miután viaskodásának fegyverei csak testiek s hozzánk, kik a lelkiismereti szabadságot oly nagyon követeljük a magunk számára, sőt létjogosultságunkat is egyfelől ennek védelmére alapítjuk, annál méltatlanabb, mert ezzel tényleg azt tagadjuk meg másoktól, a mit megkövetelünk a magunk számára.

Itt a baptizmus elleni védekezésnek csak lelki, szellemi fegyvereiről lehet szó. Azt kell vizsgálnunk, hogy mi szülte a baptizmust s mi az, a mi prófétáinak épen a mi református népünk közt biztosít a leggazdagabb aratást? Van-e benne valami, a mi a keresztyénség református felfogásával szemben, magasabbnak, nemesebbnek tekinthető? Vagy ha ilyen nincs, akkor nincs-e valami vallásos élet gyakorlatukban, gyülekezeti és magánéletükben, a mi oly vonzást gyakorol, hogy — a mint

mondani szokták — hiveink azért elhagyják „őseik vallását“?

Szalay kollegánk az első kérdésre „nem“mel felel. A különbséget köztünk és köztük „elméletben“ csak abban találja, hogy ők csak felnőtteket keresztelnek, mi gyermekeket is. Egyéb különbség köztünk és köztünk nincs. Megvallom, hogy én ezzel nem tudok egyetérteni. Itt Szalay a jelenséget a lényegnek veszi. Mert hiszen, ha köztünk csak az a különbség volna: akkor a baptisták benn maradnának a mi egyházunkban s egyszerűen gyermekeiket nem keresztelnék meg felnőtt korukig s egyházunkból csak akkor mennének ki, ha mi őket a gyermekkeresztségre kényszeritenők. Azonban, dacára annak, hogy ez a mi részünkről nem történik: ők mégis izolálják magukat tőlünk, külön gyülekezetet alkotnak és külön papokat tartanak. Itt tehát valami mélyebb különbségnek kell lenni, merem mondani más karakterű vallásosságról van szó, a hogy Luther mondaná: sie haben einen anderen Geist, als wir. S a dolog — amint én látom — valóban úgy is áll.

A baptizmus igazi vallási lényege szerint — többi szekta-társaival egyetemben — teológiai pozitívizmus, hogy ne mondjam, supranaturalis materiálizmus. A reformáció-korabeli eredete is ezt mutatja. Akkor a kath.-ban elvesztett egyházi pozitívizmust pótolta a biblia pozitívizmusával és a vallási képzetek materiálizmusával. Ujabbkori fellendülése is ezen alapszik. A kor általános filozófia pozitívizmusával és materiálizmusával szemben a materiálison felfogott szellem hangsúlyozása által kel a vallás védelmére a bibliai pozitívizmus formájában, azért mondom supranaturalis materiálizmusnak. S hogy ez így van, a szektákat s köztük a baptizmust is annyira jellemző „masszív bibliai hit“ bizonyítja leginkább. Az adventistát az jellemzi, hogy Krisztus parousiáját várja úgy, mint a minő képekkel azt a János Jelenések könyve rajzolja. A szombatosok követelik, hogy a heti ünnep, a nyugalom szombat napon tartassék, mert úgy van megírva a bibliában. A baptisták követelik, hogy

csak felnőtteket szabadjon megkeresztelni, mert a bibliában az van megírva, hogy „a ki *hiszen és megkeresztelkedik*: idvezül“, hite pedig csak felnőtt embernek van s mert a keresztelés bibliai formája a „*vizbemerítés*“, ebből a formából sem engednek. A *názárenusok* nem engedik meg az esküt és fegyverfogást, mert a biblia tiltja. S mindezen szekták tudvalevőleg részek kisebb-nagyobb árnyalattal egymás alapelveiben, sőt gyakorlatában is, úgy, hogy a laikus sokszor össze is téveszti őket.

Igy állván a dolog, csakugyan el kell ismernünk, hogy az „*elméletben*“, mondjuk helyesebben: vallásosságuk s ebből folyó felfogásuk jellemében sokkal mélyebb különbség van közöttük és a ref. keresztyénség között, mint azt Szalay kollegánk állítja. A vallásról s ezzel kapcsolatban a „*kijelentésről*“ a materiálizmus-hoz hajló pozitivisztikus felfogásuk és képzetek vannak. Nekik az a kijelentés, a mit természetfeletti uton, csudás módon az Isten az embereknek *tudtul* adott s a bibliában megírva van. A bibliát *szó szerint* hinni s életüket a szerint rendezni be: ez náluk a *vallás, hit*; az ilyen ember a „*hivő*“. Reájuk nézve az emberiség két csoportra oszlik: „*hivők*“ és „*hitetlenek*“-re. A „*hivők*“ a „*szent nép*“; a nem az ő felfogásuk szerint *hivő és élő* „*hitetlenek*“: a „*Sátán tábora*“ Ezért különbözik el magukat tőlünk, ezért alakítanak külön gyülekezeteket, a mit a csupán „*felnőttek keresztelése*“ nem igazolna sem az „*elméletben*“ sem a gyakorlatban.

Nagy Károly.

(Folytatása köv.)

A konventi liturgiai bizottság jelentése és tervezete.

Főtiszteletű és méltóságos Egyetemes Konvent!

Az Egyet. Konvent 1904. évi okt. ülése 43. jksz. határozatával kiküldött „Liturgiaügyi bizottság“ az Orsz. Zsinat elé terjesztendő, s általa a magyarországi ref. egyházközsegekben kötelezően alkalmazandó „*Egységes liturgia*“ ügyében eddig végzett munkálatairól, s ennek kapcsán készített javaslatáról jelentésünket a következőkben van szerencsénk megtenni:

Bizottságunk elnöke a Konvent által e bizottság referensül felkért Novák Lajos sárospataki theol. tanárt megbizta, hogy a Konvent utasításának szemelőtt tartásával s az egyházkerületek véleményeinek felhasználásával a javaslat tervezetét készítse el, s kinyomatva a bizottság és konvent tagjainak tanulmányozásra bocsássa rendelkezésükre.

Novák Lajos referens erre elkészítette, s kinyomatva e hó első napjaiban az illetékeseknek kezéhez juttatta a munkátot ily czimen: „Istentiszteleti rendtartás a magyarországi református keresztyén egyházban. Javaslat. Az egyetemes konvent megbízásából készítette Novák Lajos sárospataki theologiai tanár. Sárospatak, 1905. Nyomtatta Radil Károly, a sárospataki ev. ref. főiskola betüivel.“ 4—41 ivrét oldalon, a miből van szerencsénk / alatt egy példányt a konvent levéltára számára csatolni.

Maga a bizottság e javaslatot folyó hó 13. 14. és 15. napjain folytatólagosan tartott üléseiben tárgyalta és bár a bizottság egyhangú véleménye szerint

a kiváló szakértelemmel, nagy és lelkiismeretes utánjárassal, lelkesedéssel, tárgy- és úgyszeretettel készített munkátot alkalmas lehetne istentiszteleti rendünk mérsékelt szerkezeti és esztétikai reformja irányítására, de a többség véleménye szerint most nem a reform, hanem a meglévő istentiszteleti rend egységesítése az a vezetőszerpont, a melynek sikerét bármily mérsékelt reformmal is kockára tenni népünk ezirányu ismeretes konzervativizmusa mellett, nem kívánatos: az Egyet. Konvent elébe terjesztendő Javaslat szövegét, főleg az előadói javaslat elveitől való tekintélyes eltéréssel, s a jelen helyzethez ragaszkodó nagyobb konzervativizmussal, a következőleg állapította meg:

Istentiszteleti Rendtartás

a magyarországi református keresztyén egyházban.

(Javaslat.)

1. §. A magyarországi ev. ref. keresztyén egyház gyülekezetei számára a János szerint való evangélium IV. részének 24. verse, az apostoli kor példája és hazai egyházunk eddig követett gyakorlata alapján a következő istentiszteleti rendtartás állapítatik meg.

2. §. Ez a rendtartás az országos egyház valamennyi gyülekezetére nézve egyiránt kötelező s csak zsinat által módosítható.

ELSŐ FEJEZET.

Rendes istentiszteletek.

3. §. A rendes istentiszteletek helye a templom; idejét a presbiterium a helyi körülmények figyelembevételével, de mindenesetre úgy állapítja meg, hogy vasárnapokon és ünnepeken mind a délelőtti, mind a délutáni, hétköznapokon legalább a reggeli istentisztelet mindenütt megtartassék.

ELSŐ SZAKASZ.

Vasárnapi és ünnepi istentiszteletek.

4. §. Ily istentiszteletek tartandók a közönséges vasárnapokon és a mi ünnepeinken, u. m.: új év első napján, nagypénteken, husvét első- és másodnapján, áldozócsütörtökön, pünköst első- és másodnapján, a reformáció emlékére szentelt vasárnapon (október hó utolsó vasárnapján), karácsony első- és másodnapján.

5. §. A vasárnapi és ünnepi istentiszteletek rendje ez:

I. Délelőtt.

Beharangozás után, míg a gyülekezet a templomba besereglik: gyülekező ének.

A lelkész beérkezése után:

1. Fennálló ének (invocatio).
2. Főének.
3. Imádság.
4. Ének.
5. Isten igéjének hirdetése.
6. Imádság.
7. Miatyánk.
8. A gyülekezet megáldása.
9. Adakozásra felhívás és hirdetés.
10. Ének.

II. Délután.

1—4. pontig úgy, mint délelőtt.

5. Ünnepeken: egyházi beszéd; vasárnapokon: biblia- vagy kátémagyarázat, ez utóbbi úgy, hogy az alapul szolgáló bibliai szövegek magyarázandók a mi hitvallásaink szellemében.

6. Miatyánk.
7. A gyülekezet megáldása.
8. Ének.

MASODIK SZAKASZ.

Hétköznapi istentiszteletek.

6. §. A hétköznapi istentiszteletek rendje ez:

I. Délelőtt.

1. Fennálló ének.
2. Főének.
3. Imádság.
4. Miatyánk.
5. A gyülekezet megáldása (és hirdetés).
6. Ének.

II. Délután.

Egészen úgy, mint délelőtt.

7. §. Hétköznapi bibliamagyarázat alkalmával a rend ez:

1. Fennálló ének.
2. Főének.
3. Imádság.
4. Bibliamagyarázat.
5. Miatyánk.
6. A gyülekezet megáldása (és hirdetés).
7. Ének.

MÁSODIK FEJEZET.

A rendkívüli istentiszteleti cselekmények vagy szertartások.

ELSŐ SZAKASZ.

A sákrámentumok kiszolgáltatása.

I. A keresztelés.

8. §. A keresztelés rendes helye: a templom; ideje: vasárnapokon és ünnepeken a délutáni-, hétköznapiokon a délelőtti istentisztelet végén, az utolsó éneklés előtt.

Kereszteni rendkívülieg a templomon kívül is lehet.

9. §. A templomban való keresztelés rendje ez:

1. Fohász.
2. Szertartási beszéd.
3. Szülék és keresztszülék fogadástétele.
4. Keresztelés.
5. Könyörgés.
6. Megáldás.
7. Ének.

10. §. A templomon kívüli keresztelés rendje ugyanez, csak az éneklés marad el.

11. §. A felnőttek megkeresztelese rendszerint a templomban, a gyülekezet jelenlétében megy végbe; rendkívülieg azonban ez is végrehajtható a templomon kívül is.

Rendje a következő:

1. Fohász.
2. Szertartási beszéd.
3. Kérdések feltétele.
4. Vallástétel.
5. Megkeresztelese.
6. Az egyházba való felvétel.
7. Könyörgés.
8. Miatyánk.
9. Megáldás.

10. Ének. (A templomon kívüli szertartásnál elmarad.)

II. Urvacsoraosztás.

12. §. Az urvacsorát rendszerint a templomban, a gyülekezet jelenlétében és részvételével kell kiosztani évenként hatszor, u. m.: bőjtővasárnap, husvét, pünköszt, új-kenyér, új-bor és karácsony alkalmával.

Rendkívülieg a templomon kívül is kiszolgáltatható a betegeknek, foglyoknak és halálraitéteknek.

13. §. Az urvacsora kiszolgáltatásának rendje ez:

A rendes vasárnapi istentisztelet 1—10 pontig.

1. Fohász.
2. Szertartási beszéd.
3. Bűnbánó imádság.
4. Nyilvános vallástétel.
5. Bűnbocsánathirdetés és meghívás az ur-

asztalához.

6. Ének.
7. A jegyek megáldása a szerzetesési ígék elmondásával és hálaadással.
8. A szentjegyek kiosztása a gyülekezet alkalmi éneke alatt az urasztalához járulóknak.
9. A lelkész vagy lelkészek urvacsorája.
10. Bezáró rövid beszéd.
11. Hálaadó imádság.
12. Megáldás.
13. Gyülekezeti ének.

14. §. Az urvacsoraosztási szertartásnak mindentől az urasztalánál kell lefolynia.

15. §. A betegek és halálrakészülők urvacsorázásának rendje a következő:

1. Fohász.
2. Szertartási beszéd.
3. Könyörgés.
4. Bűnbocsánat hirdetése.
5. Jegyek megáldása a szerzetesési ígék elmondásával.
6. A szentjegyek kiosztása.
7. Hálaadás.
8. Miatyánk.
9. Áldás.

16. §. Foglyoknak az Ur vacsorája lehetőleg teljes szertartással osztandó ki.

(Folyt. köv.)

Jelentés

„a nagyenyedi protestáns nők szegényeket és betegeket segélyező egyesületének“ 1904. jun. 5-től 1905. jun. 5-ig terjedő működéséről.

— 1905. június 18-án tartott közgyűlésen felolvasta: Jancsó Sándor ref. lelkész, titkár. —

Szent könyvünknek egyik legértékesebb darabja: a János szerinti evangélium 13-ik fejezetében egy magasztos és mély jelentőségű képet szemléltet olvasóival.

A Megváltó vacsoránál ül tanítványaival, még pedig földi életében utolsó alkalommal. A tanítványok, bár biztosan semmit sem tudnak: Mesterük irányában mélyen érző szívükkel sejtik a bekövetkező eseményeket s ezért borongó kedéllyel, de annál ragaszkodóbb szeretettel veszik körül azt, a ki mindennük vala.

Egyszerre csak Jézus ülőhelyéről felemelkedik, felső ruháját levetve, kendőt körít derekára, egy medenczébe vizet tölt s mosni kezdi egyenkint tanítványai lábait. Azok elámulnak; egyik, a leghevesebb tiltakozik is a szokatlan cselekedet ellen, de a komoly intés után többé ellenkezni ő sem mer.

Mikor a Mester a szolgálk szerepét képezni szokott tényt végrehajtja, ismét közéjük telepedik és így szól: „Értitek-é, mit cselekedtem veletek?“ „Ti engemet így hivatok: Mester és Uram! és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát én megmostam a ti lábaitokat, a ki Úr és Mester vagyok, ti is tartoztok egymás lábait megmosni. Mert példát adtam nektek, hogy a mint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjétek... Mert ha ezeket tudjátok és cselekszitek, boldogok lesztek!“...

E megragadó kép szemlélete indította valószínűleg ez előtt egy esztendővel a mi lelkes buzgósággal

és meleg szívvvel működő elnöknőnk: mlgs Zeyk Dánielné—Kemény Ida bárónőt, hogy munkára vessen kezét s a szeretet és könyörület könnyeket törölő, megváltó munkájának végzésére a szeretet Krisztusát leginkább megérteni tudó tanítványoknak: a nőknek köréből lelkes csapatot szervezzen. A ki nagyobb közületek, az szolgáljon másoknak. A ki első akar lenni, az alázza meg magát, hogy felmagasztaltassék! Szeressétek egymást, mert a Krisztus tanítványának Ismertető jele, a jótékony és munkás szeretet! „Uram, uram“ kiáltással nem mehetünk be a mennyek országába, csak ha „cselekedjük a mi mennyei atyánknak akaratát!“ . .

Ha csak ajkunkon hordott szeretettel akarunk a választottak sorába lépni, az örökbíró majd e szavakkal utasít el: távozzatok, álnokságnak cselekvői, mert nem ismerlek titeket, mivel semmit sem kértetek és tettetek az én nevemben! . . . Mig ha a szívben lakó szeretet tényekben is megnyilatkozik, ezen boldoggá tevő itélettel fordul mihozzánk: „Jertek el, én Atyámnak áldottai és birjátok az országot, mert éheztem és ennem adtatok, szomjuhoztam és innom adtatok, . . . mezitelen voltam és felruháztatok, beteg voltam és meglátogattatok engemet. . .!“ „Mert mondom nektek, hogy a mennyben cselekedtetek ezt egygyel az én legkisebb atyámfiái közül, én velem cselekedtetek!“ .

A mi jótékony egyesületünket is az „Isten és emberszeretet“ evangéliumi nagy parancsa vezérli nemes céljában. „Az eke szarvára vetettük kezünket és nem nézünk azokra, a mik utánunk vannak“ . . . mert nem a magunk dicsőségét vagy felmagasztaltatását keressük, hanem a „Krisztus szerelme“ kényszerít, hogy ne találtassunk „haszontalan szolgálóknak“, kik a rájuk bízott „talentumokat“ fukarul elrejtik.

Miveljük a szegények, szükölködők, szenvedők és nyomorultak felsegélésében „istenországa“ építésének nemes munkáját itt a földön. . . És ma nagy szükség van az ilyen munkára! Ma mindenféle új eszmék, új vívmányok, tanok és elméletek ostromolják az anyaszentegyház és társadalom erősségeit.

Az örületes pénztömegek forgása közben, a humanizmus és a sokat hangoztatott altruizmus jegyében népek milliói nyomorognak szükséges ruházat, ápolás és mindennapi kenyér nélkül. A roppant gazdagság és földhöz ragadt nyomoruság ellentéte napjainkban kiáltóbb, mint valaha, mert az emberek legnagyobb része csak a saját boldogulásáért küzd, másokkal nem sokat törődik, sőt a ki utjában áll, azt félrelöki vagy eltíporja. A ma hangoztatott új eszméknek vezér elve legtöbbször az önzés, a kételkedés, a kapzsiság, hitetlenség és szeretetlenség, bár a szem más köntösben is lássa azokat.

Egy rendíthetetlen erősség van ma is, — az, a melyen „a pokol kapui sem vehetnek diadalmat“: Krisztusnak keresztyén hiten és könyörülő szereteten felépülő anyaszentegyháza. A Krisztusi szeretet a kovás, melynek az egész téstát át kell hatnia. Ma már nem olyan életet élünk, mint az egyház alapítása és megszilárdítása korában, mikor az emberek hittel menekültek az egyház kebelére, s keresve keresték nyomoruságuk idejében annak vigasztaló és erősítő biztatását, s áldoztak annak oltárán vagyont, szabadságot, könnyet, vért és életet! . . . Ma már az egyháztól várják a tagok az áldozat hozatalt; attól várnak nemcsak lelki, hanem testi táplálékot is. És az egyház, mely hivatásának akar élni, szükség, hogy megértse az idők intő jeleit és sietnie kell, hogy a jótékony szeretet meleg sugarait vigye az inség és nélkülözés sötét zugaiba.

Szegényt gyámolítani, sirót vigasztalni, beteget látogatni, könnyeket törölni; kétségbeesett anyát támogatni éhező gyermeke táplálásában; halálnak

eljegyzett sápadt arcokra a bizalom pirját, s a megnyugvás derűjét varázsolni a szeretet által: kinek volna feladata, ha nem első sorban a Krisztus egyházának? És a Krisztus tagjai közül is ki cselekedhetné inkább, mint a szeretni és érezni mélyen tudó nők, — kiknek örök mintaképe az a „fájdalmas anya“, ki nem a diadaluton, hanem a keresztt gyalázatában mondotta magáénak szent fiát és tett róla tanubizonyságot akkor, a mikor mindenki elhagyá! . . .

Ezért egyházas jellegű, — mint a nagyenyedi ev. ref. anyaszentegyház egyik élő szerve — a mi nőegyesületünk és ezért nőegyesület az! . . .

Mintha isteni intésre történt volna: működését a legszorongatóbb anyagi szükségről tanuskodó időben kezdette meg.

A szívében megfogamzott nemes eszmét lelkes nők véleményének előleges kikérése után valóságra váltotta szeretve tisztelt elnöknőnk, kinek már lelkipásztori hivatásából kifolyólag is, csekély tehetségéhez képest igaz buzgósággal szegődött a szervezésben munkatársává csekélységem is.

Az előkészítésre felkért buzgó nők személyesen gyűjtve össze a tagokat, 1904. június 5-én városunk majdnem összes protestáns nőinek jelenlétében, lelkes hangulattal megalakult a „nagyenyedi protestáns nők szegényeket és betegeket segélyező egyesülete“. Berterjesztettük és a közgyűlés ellogadta 25 §. alá összefoglalt „alapszabályt“, s az egyesület szervezete 1 elnök, 8 alelnök, 1 titkár, 3 jegyző, 1 pénztáros, 1 ellenőr, 6 igazgató-választmányi és 50 választmányi tag megválasztásával megállapított, melynek kiegészítésére és a szerves kapcsolat documentálására a nagyenyedi ev. ref. egyháztanács is kiküldötte az igazgató-választmányba képviselőjét

A felterjesztett „alapszabályokat“ a magy. kir. belügyminiszter aug. 18-án erősítette meg; s a ref. templomban nov. 6-án tartott gyönyörű megnyitó ünnepély után, melyen főpásztorunk tartott szép alkalmi beszédet, s kérte egyesületünkre a szeretet és segédlem Istenének áldását: megkezdtük a munkát. Most azért állunk itt, hogy a mult év második és a folyó év első felében kifejtett munkásságunkról beszámoljunk.

A világot egy csapásra megváltoztató tényekről természetesen nem beszélhetünk, — sőt be kell vallanunk, hogy ebben az első évben sokat kellett küzdenünk a kezdet nehézségeivel: de azért nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk el, hogy a nemes cél elérésére vezető ut első lépcsőjére feljutnunk Isten segédelmével sikerült! . . De beszéljenek a tények! . .

A taggyűjtés meglepően örvendetes eredménnyel járt! A célzott tökékezésre rendeltetett, egyszersmindkorra fizetett 50—50 kor. alapító tagsági díjjal támogatták a mai napig 58-an. Alapító tagjaink a városról névszerint a következők: Zeyk Dánielné, Zeyk Dániel, Fogarasi Béláné Fogarasi Béla, özv. Kovács Gyuláné, dr. Lengyel Györgyné, dr. Lengyel György, Farnos Árpádné, dr. Farnos Árpád, özv. dr. Kovács Odönné, Vincenti Lajosné, Vincenti Lajos, özv. Zeyk Miklósné, Szilágyi Farkasné, özv. Asztalos Jánosné, özv. Rác Györgyné, dr. Szaniszló Albertné, dr. Szaniszló Albert, Nagy Lajosné, Nagy Lajos, br. Bánffy Kázmérné, br. Bánffy Kázmér, özv. Müller Mihályné, Tóth Miklósné, Gáspár János, Balla Béláné, Lázár Istvánné, Bálint Jánosné, Bágya Zsigmondné, Varró Róza, dr. Varró László, Albert Iván, Szász József.

A vidékről: br. Kemény Karolina, br. Kemény Pálné, br. Kemény Pál, br. Kemény Katalin, br. Kemény Simon, gróf Bethlen Sándor, br. Kemény Gyuláné, br. Kemény Gyula, br. Kemény Anna, Zeyk Károlyné, Zeyk Kálmán, br. Zeyk Józsefné, br. Zeyk József, gróf Teleki Adámné, gróf Teleki Arvéd, br. Kemény Géza, br. Kemény Győző, br. Kemény Róza, br. Wesselényi Ferenczné, br. Bánffy Ferenczné, Kovrig Tivadarné és Székelyhidi Viktorné.

Alapítványi összeg, melynek csak kamatja költ-
hető el, 2900 kor.

Rendes tag 2 kor. évi tagsági díjjal van 216.

Pártoló tag 1 kor. évi tagsági díjjal van 24.

A tagok összes száma e szerint 298. A taggyű-
tés még folyamatban van.

A tagok közül elhaltak: br. Kemény Gyula ala-
pító, Sombory Sándorné, és id. Graef Jánosné rendes
tagok.

Eltávoztak: Nagy Farkasné, Mirtse Jánosné, Csep-
regi Jánosné, Domokos Béláné, Herbert Gyuláné és
Szöllösi Jánosné, rendes tagok.

Az együvértartozás érzetének erősítésére, czélunk
valláserkölcsi és anyagi érdekének szempontjából
tartottunk nov. 6-án, jan. 15-én, ápril 2-án egyházas
színezetű, perselyes összejöveteleket a Bethlen-kol-
legium dísztermében; decz. 3-án és febr. 18-án kon-
certeket szép, gazdag és élvezetes műsorokkal. Eze-
ken egy vagy több alkalommal szerepelni szivesek
voltak: Simon Erzsike, dr. Farnos Arpádné, Lázár
Amália, Simon Ilus, Winkler Lia, Fogarasi Jolán,
Sallak Lila, Nagy Farkasné, Hegedüs Mariska, Ko-
vács Jozefin, Szász Ilus, Balogh Ferenczné, dr. Szi-
lády Zoltánné, Elekes Károlyné, Elekes Erzsike,
Pataki Lászlóné és Uray Lászlóné urnők; Dali István,
dr. Farnos Dezső, Váró Ferencz, Veress Gábor, Ve-
ress István, Sebestyén Ferencz, Vadas József, dr.
Garda Kálmán, Inczédi Joksmann Ödön, Kenessey
Béla, Habekest Alajos, Lovassy Andor, dr. Páll Gá-
bor, dr. Szaniszló Albert és Makray László urak.
Ezenkívül a Bethlen-kollegiumi ifjusági zenekar, a
gimnáziumi vegyeskar; az iparos önképzőkori dalkar
és a nőegyleti vegyeskar.

Az összejövetel és estélyek tiszta jövedelme
az összes költségek leszámítása után 1020 kor. 41 f.
volt, mi, hogyha számításba vesszük azt, hogy ki-
mondott elvünkől kifolyólag még a koncerteken
sem szedtünk soha 1 koronánál magasabb belépő-
díjat, vallásos összejöveteleink pedig perselyesek —
elég szép eredménynek mondható s az érdeklődés
nagyságáról tesz bizonyosságot.

Ez az összeg, az egyesek külön adományával
együtt fedezte az összes évi szükségleteinket, úgy,
hogy a lefolyt évben nem kellett se az alapítványi
tőke kamataiból, se a tagsági díjakból semmit fel-
használnunk; s így e tekintetben a jövő szükségle-
teivel szemben is biztató reménnyel nézhetünk.

Segélyezésünk főmódja a *kenyérosztás* volt, amit
a téli hónapok alatt 17 héten keresztül 17 alkalom-
mal teljesítettünk az elnöknő, titkár és 4—4 választ-
mányi tag jelenlétében, a régi ref. iskola helyiségé-
ben. Minden szegény egész hétre való kenyeret (2¹/₂
kg.) kapott. Egész télen keresztül állandóan 65—90
szegény részesült kenyérszegélyben *nemzeti és feleke-
zeti* segély nélkül. Az állandóan segélyezett sorá-
ban a protestáns vallásuakon kívül volt: 20 róm.
kath., 7 gör. kath. vallásu szegény is.

Kiosztottunk összesen 3565¹/₂ kg. kenyeret, 815
kor. 40 f. értékben. Pénz, tej, gyógyszer és másnemű
segélyben részesült 15 egyén, tekintet nélkül feleke-
zetre és nemzetiségre, 121 kor 33 f. értékben.

Egyesületünk az előkészítő, rendezői és magán-
jellegű értekezleteken kívül tartott 1 alakuló, 4 igaz-
gató-választmányi, 2 választmányi és 1 közgyűlést,
melyeknek hozott határozatai 37 jkvi pontba vannak
foglalva.

A működésről vázlatosan ennyiben valék szeren-
csés beszámolni. A számszerű adatokat s vagyoni
helyzetünket hivatása szerint pontosan a pénztár
megvizsgálására kiküldött bizottság fogja a közgyű-
lés elé tárni, a mely jelentés főbb tételei a követ-
kezők:

1. A bevételek tettek:

Alapítványokból

2850 K — f.

Adományokból.....	475 K — f.
1904. évi rendes tagdíjakból	356 K — f.
1905. évi rendes tagdíjakból	4 K — f.
Műsoros estélyek jövedelméből	800 K 20 f.
Megnyitó egyházünnepély és perselyes matinéik alkalmából befolyt pénzből	522 K 48 f.
Pártoló tagdíjakból	23 K — f.
Időközi kamatokból	17 K 22 f.
Összesen....	5047 K 94 f.

2. A kiadások tettek:

A kenyérosztás költségei	815 K 40 f.
Vegyes segélyek (pénz, gyógyszer)	121 K 38 f.
Estélyek és matinéik rend. költ.	369 K 51 f.
Szolgadíjak	90 K — f.
Nyomatványok, postaköltség	88 K 76 f.
Vegyesek	12 K 38 f.
Összesen..	1497 K 43 f.

3. Az egylet vagyoni állása tett:

Takarékbetétekben	3199 K 24 f.
Készpénzben.....	351 K 25 f.
Bevárandó alapítványokból	100 K — f.
Tagdíjhátralék (1904.).. .. .	13 K — f.
Összesen..	3663 K 49 f.

Nem dicsekvéssel, de megnyugvással és jó lelki-
ismerettel számoltunk be T. Közgyűlés! Csak azt tet-
tük, a mit tenni keresztyéni kötelességünk volt.

Nagy keretekben nem mozogtunk; rendelkezé-
sünkre álló összes anyagi erőnk nem használtuk
ki s így segélyezésünk mérve sem volt oly nagy, a
minő lehetett volna, mert ez az első éve volt műkö-
désünknek s megbocsátható nekünk, ha óvatosak
akartunk lenni.

Különben is az az elvünk, hogy míg egyfelől
csendesen, zajtalanul működünk s óvakodunk attól,
hogy az amugy is ezerféleképpen igénybe vett kö-
zönséget zaklassuk, terhére legyünk s a szerény
hozzájárulás mértékén felül, nagyobbmértvű és több-
szörös áldozathozatalra kényszerítsük, fokozatosan
haladjunk a segélyezésben is; inkább szűkebb kör-
ben és csupán a legszükségesebb segélyezésekre
szorítkozzunk, hogy aztán nehegy visszaesés legyen,
hanem inkább az egyesület áldásos működését mind-
inkább és inkább kiterjeszthessük. Kizárólagosak sem
vagyunk, sőt inkább azt óhajtjuk, hogy minden más
felekezetű ker. egyház a maga erősítésére, szegény-
sorsu tagjainak támogatására, betegeinek istápolására
mindenfelé alakítson ilyenszerű jótékony egyesülete-
ket s azok működésén is legyen Istennek áldása,
mert mindnyájan — ha más módon is — de ugyan-
azt az istent imádjuk s ugyanazon mennyei atya
országát építjük, mely egyformán „szeretetlen, bé-
kességben és szentlélek általi örömben áll!”

Addig pedig erőnkhez képest szívesen nyújtunk
támogatást szükségben lévő, más felekezetű keresz-
tyén testvéreinknek is, azt vallva az apostollal, hogy
„Krisztusnak evangéliuma Istennek ereje minden hívő
lélek idévezítésére!” Érezzük, hogy „egy a hit, egy
a reménység és egy a Jézus Krisztus!”....

Nekünk elég jutalom az, ha követ kő mellé rak-
hatunk az Ur országa építésében, ha látjuk, hogy
fájdalmat szüntettünk, nyomort enyhítettünk, könnyet
törültünk; s körünkben „a siketek hallanak, a vakok
látanak, a bénák járnak s a szegényeknek evangélium
predikáltatik!”

És végül nem tehetem, hogy jóleső érzéssel ne
konstatáljam azt az örvendetes és meg nem dönt-
hető tény, hogy egyesületünk a megalakulásakor
felmerült aggodalmat nem igazolta, „a Krisztus tes-
tének különböző tagjait szét nem választotta“, társa-
dalmunkat meg nem osztotta, sőt egyesített minden
Krisztushoz hűséges, hívő lelket abban, a mi fő: a
szeretetlenben.

Ezek után Isten segedelmét és áldását kérve haladjunk a megkezdett uton kitartással, érdeklődéssel, lelki és anyagi javainknak a szent cél támogatására szánt gyarapításával előre!

A „Debr. Prot. Lap“-nak.

A „Debr. Prot. Lap“ f. évi 26. számában a 410. lapon „—a.—“ a most lefolyt konventről adott tudósításában az egységes liturgia ügyével kapcsolatban jónak látta személyemmel is foglalkozni, irván a következőket: „Novák. munkálatait már a bizottság sem fogadta el. Novák erre lemondott és Nagy Károly készített új munkálatot. Miben áll ennek lényege? Nem ismerjük. Ezt is ki kellett volna nyomtatni. De elég hamari munka is; *ugy látszik Nagy Károly mindenhez ért.* Ezért igen helyesen, a *rendes utra terelte* a konvent. Lesz hát alkalmunk hozzá szólni.“

Hogy mily alapos és mekkora tárgyilagossággal készült e tudósítás, kitűnik a következőkből:

1. Nagy Károly *nem* készített új munkálatot, hanem az új munkálatot készítette a „liturgiális bizottság“ *plenáris ülésében*, melynek egy részén Nagy Károly jelen sem volt — más bizottságban lévén azalatt elfoglalva —. Nagy Károly egyszerűen megtette a bizottságnak azt a szolgálatot, hogy a bizottság megállapodásait — melyektől neki nem egy pontra nézve eltérő véleménye volt és van — felkérésre *jelentés formájába öntötte és letisztázta* s a konvent ülésében felolvasta.

2. Tudósító „—a.—“ maga beismeri, hogy nem ismeri e munkálatnak lényegét sem; de ez nem akadályozza meg őt abban, hogy „hamari munká“-nak ne mondja. Ide-tova igaz is ez ítélet, a mint ezt éppen Nagy Károly jelentette ki először a konvent nyílt ülésében; de nem is lehetett ez más, mikor egy oly bizottság plenáris ülésében készült, a melynek határozó tagjai is változtak. Éppen ezért:

3. maga a bizottság kérte a konventet, hogy kinyomatva, újra küldje le az érdekelt testületekhez egész az egyházmegyékig, hogy minden lelkésznek alkalma legyen hozzászólni a tervezetbe. Nem áll tehát az, hogy a konventnek kellett „a rendes utra terelni“. Végül:

4. arra a személyeskedő rugásra, mely azt mondja: „*ugy látszik Nagy Károly mindenhez ért*“, csak azt kívánom megjegyezni, hogy Nagy Károly igenis értett ahhoz, hogy a míg sokan a konvent tagjai közül s köztük talán „—a.—“ is kényelmesen sétálgattak, ült és tanácskozott a liturg. bizottságban három ízben legalább 10 órát s míg mások a színházban szórakoztak, körmölte a javaslatot kora délutántól éjféltéig. „—a.—“ azonban *ugy látszik* a személyeskedéshez különösen, a tárgyilagossághoz azonban igen keveset ért. De mert nagyon vágyik a bizottság javaslatához hozzászólni: ebből azt következtetem, hogy ért a liturgiához. Nos én ezennel kijelentem, hogy méltóztassék becses nevét akár nyilvánosan, akár privátum tudomásomra hozni s én a legnagyobb készséggel fogom őt a konventnek — magam visszavonulva — ez ügy előadójául ajánlani. Elvégre is én „helyettesként“ még csak háromszor adtam elé theológiánkon e tudományt: míg „—a.—“ bizonyára már nagyszabású szakirodalmi munkássággal írta be nevét a magyar theol. irodalomba, vagy lehet a külföldibe is. A bizottság minden esetre számít *ugy „—a.—“* -nak nagy szakértelmére, mint a Debr. Prot. Lap támogatására; a tárgyilagosság más mértékével ugyan, mint az, e lap újabb idejű szerkesztőségének tudósítójánál ismételtelen jelentkezik.

Kolozsvárt, 1905. június 25.

Nagy Károly, theol. tanár.

ISKOLA.

Értesítés

az erdélyi ev. ref. egyházkerület kolozsvári theologiai fakultásáról az 1905—906. tanévre vonatkozólag.

1. Az 1905—906-ik tanév ünnepélyes megnyitása szeptember hó 10-én, vasárnap d. e. 11 órakor lesz a fakultás épületének dísztermében. A rendes előadások szeptember 14-én kezdődnek.

2. A felvételért való folyamodványok érettségi bizonyítvánnyal, illetőleg annak hitelesített másolatával vagy lezckkönyvvel (index), hitelesített adókönyvi kivonattal és családi értesítővel felszerelten és a fakultás igazgatóságához czimzetten *folyó évi augusztus hó 23-ig* küldendők be. Később érkezett folyamodványok nem vétetnek tekintetbe.

A folyamodványok felzetén megjelölendő a folyamodó lakása és utolsó postája.

A folyamodók a beadásra kitűzött határidő után 10 nap alatt értesítettnek folyamodványaik miként történt elintézéséről.

A volt növendékeknek, a mennyiben nem jótéteményesek, elég csak levélben jelentkezniök.

Az állami jótéteményes bölcsészethallgatóknak évről-évre kell folyamodniok, a 2. pontban jelölt módon szerelve fel folyamodványaikat s azokat a Nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter urhoz intézetten, a fakultás igazgatóságához kell beküldeniök.

A ki azonban *augusztus 23-ig* nem jelentkezik, vagy nem folyamodik, eltávozottnak tekintetve, helye mással töltetik be.

3. A Főtiszt. egyházkerületi közgyűlés 32—1904. sz. jkvi határozatának alapján a *hittanhallgatók közül a stipendiumban részesülők csak a 160—100 korona díjzetők közé vehetők fel*, továbbá 30 theologus fizet 200 koronát, 40 theologus 100 koronát és 10 theologus 50 koronát; ujonnan jelentkezők általánosan csak 200 kor. díjzetés mellett vehetők fel, kivéve a „jeles“ (1) érettségi bizonyítvánnyal jelentkező ifjakat, akik a rendelkezésre álló helyhez képest már azonnal ösztöndíjra ajánlhatók.

Az újonnan felveendő theologus ifjakért — a kötelező tárgyak után — az első félévben az egyetemi tandíjat a fakultás fizeti, de a beiktatási díjat (10 kor.) nem; a II. évesek közül azonban az egyetemi tandíjat csak azokért fizeti a fakultás pénztára, a kiknek theologiai indexe általános jeles (1), vagy legalább jó (2) osztályzatot mutat. Az elégségesek (3) önmaguk tartoznak az egész tandíjat fizetni.

A hittanhallgatók részére tizenöt 200—200 koronás és egy 180 koronás ösztöndíj, továbbá a legáció jótéteménye helyeztetik kilátásba.

4. A *bölcsészethallgatók* mind 400 koronát tartoznak fizetni, kivéve az állami jótéteményeseket. Az ellátási díjat három egyenlő részben (szeptember, január és április) kell fizetni.

A beiratás alkalmával a konviktusi és internatusi díjnak első harmada feltétlenül befizetendő s csak később, indokolt kérelemre engedélyezhet az igazgató havonkénti fizetést; de ekkor is csak ama feltétel mellett, ha a díjak a hó öt első napján befizettetnek, mert különben a jótétemény a hátrálékosoktól elvonatik.

Az előző tanévről konviktusi díjakkal esetleg hátrálékban maradt ifjak csak abban az esetben vétetnek fel az internatusba, ha e hátrálékaikat előzőleg az igazgatónál befizetik.

5. A folyamodó theologus és tanári pályára készülő ifjak közül a fakultás Elöljáróságának határozata értelmében az internatusba csak azok fognak véglegesen fölvetetni s a beiratkozáshoz bocsátatni, a kiket az intézeti orvos előzetes vizsgálat után teljesen egészségeseknek fog találni. Ezért a beiratkozás előtt a beiratásra kitűzött napokon az akkor az intézetben tartózkodó orvos ur által tartozik magát minden jelentkező ifju megvizsgáltatni s tőle a fölvételt megengedő igazolványt hozni.

6. A beiratáskor minden egyes felvett növendék kivétel nélkül 20 kor. beiratkozási, felszerelési, könyvtári stb. díjat tartozik fizetni, mely fizetés alól felmentés senkinek sem adatik; végül az intézeti törvények 1 példányát tartozik megvenni (40 fillér).

A hittanhallgatók ugyancsak a beiratáskor tar-

toznak megfizetni a theologus köri évi díjat (2 kor.) úgy, hogy a hittanhallgatók a beiratáskor összesen 22 koronát, az ujonnan jövők a törvény- és lecke-könyvvel együtt 23 koronát fizetnek.

7. Az internátusba az 1905—1906-ik tanévtől kezdve az egyházkerületi gyűlés határozatából *összesen 120 ifju vétetik fel és pedig 80 theologus és 40 tanárjelölt.* Az ifjak kettős és négyes szobákban nyernek elhelyezést s a megjelölt díjakért lakást (fűtés-sel) és reggeli, ebéd és vacsorából álló étkezést kapnak.

Az ágyak matráczzal, fejkánccsal és pokrócczal fel vannak ugyan szerelve, de föltétlenül szükséges 1 vánkosnak és legalább 4 lepedőnek hozása, hogy az ágyak kellő tisztán tartathassanak. Ily fel szerelés nélkül a beköltözés sem engedhető meg.

8. A beiratások a jövő tanévre szept. 7—8—9-ik napjain lesznek.

9. A belakásra felvett ifjak szeptember 7-ikétől kezdve jöhetnek.

A tanintézetben a főzés szept. 9-én kezdődik.

Szeptember 7-ike előtt senki benlakást és szept. 9-ike előtt senki kosztot az intézetben nem kaphat, még külön kérelemre sem.

10. A *theologiai alap- és lelkésképesítő vizsgák* (kápláni és papi vizsgák) szeptember 11. 12. 13. napjain fognak megtartatni és pedig akként, hogy szept. 11—12-én az első és második lelkésképesítő, 13-án az alapvizsga.

E vizsgákra a jelöltek szeptember 10-én, illetőleg az alapvizsgát teendő szeptember 12-én tartoznak a fakultás igazgatójánál jelentkezni, nála okmányait (indexeiket, illetőleg első papi vizsgai és szolgálati bizonyítványait) bemutatni és a képesítő vizsgák jelöltjei vizsgadíjczimén személyenként 10—10 koronát s a kiállítandó bizonyítványért külön 5 koronát lefizetni.

11. A *javító- és pótvizsgálatok* a beiratások ideje alatt, szept. 7—9. napjain lesznek. Az ezen napokon a szigorlatokat elmulasztók csak a tanári kartól külön kért és teljesen indokolt kérelemre nyert engedély mellett tehetnek később szigorlatot; de a kik szigorlataikat az előző tanév végén indokolatlanul elmulasztották letenni, vagy pedig elégtelen osztályzatot nyertek, az új tanév első felében semmiféle intézeti kedvezményes jótéteményben nem részesülhetnek.

12. Esetleges tudakozódások a theologiai fakultás igazgatójához: intézendők (Kolozsvár, Emke-tér 1-ső szám).

A tanári karnak 1905. jun. 9-én tartott üléséből. Kolozsvárt, 1905. július 3-án.

Kenessey Béla,
a theol. fakultás igazgatója.

Felvétel a nagyváradi ev. ref. tanítónőképzőbe.

Értesítettnek a t. szülék és érdekeltek, hogy a nagyváradi ev. ref. tanítónőképző intézet első osztálya I. évi szeptember hó 1-én megnyílik. Az intézet internátussal van kapcsolatban.

A tanintézetbe oly éptestü leányok vétetnek fel, akik 14-ik életévüket már betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és annyi előképzettséget igazolnak, amennyit a felsőleány népiskolának, polgári leányiskolának s a felsőbb leányiskola és leány-gimnázium alsó négy osztályának sikeres elvégzése nyújt. A pályázati kérvényekhez a következő okmányok csatolandók: 1. születési bizonyítvány, 2. iskolai bizonyítvány, 3. orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról, 4. himlőoltási bizonyítvány.

A tanítási díj 60 kor., dologiakra és bizonyítványért járó díj 10 kor., nyugdíjilleték 7 kor. A tanítási díj első fele, a dologiakra és bizonyítványért járó díj

s a nyugdíjilleték, összesen 47 kor. a beiratáskor, a tanítási díj második fele, 30 kor. febr. 1-én fizetendő.

Az internátusba első sorban tanítónőképző-intézeti növendékek vétetnek fel; ha ilyenekkel a létszám ki nem telik, felvétetnek róm. kath. óvónőképző intézeti és polgári iskolai növendékek is. Az internátusi ellátási díj: a tiszántúli ev. ref. egyházkerület területén alkalmazott lelkészek és tanítók gyermekeinek vagy árváinak 300 korona, más társadalmi állású vagy nem a fenti egyházkerület területén lakó ev. ref. vagy vegyes házasságban élő szülék gyermekeinek, még ha nem ref. vallásuk is, 400 kor. Egyéb vallású növendékeknek 500 kor.

E díjon kívül minden növendék orvosi és butor használati díj czimén 15 koronát fizet, a zene- és táncztanítás és a mosatás külön díjaztatik. A díjak évnegyedenként fizetendők.

Ugy az intézetbe, mint az internátusba való felvétel iránt a kérvények az igazgató-bizottsághoz intézendők s annak elnökéhez: ntü Sulyok István eszperes urhoz I. évi aug. 1-ig Nagyváradra küldendők.

Az igazgató-bizottság.

Értesítés.

A nagyenyedi ev. ref. tanítónőképző-intézet I. osztályába az 1905—1906. iskolai évre — az esetleges ismétlőkkel együtt — összesen 30 növendék vétetik fel. Felvételért azon ép és egészséges szerveztü tanulók folyamodhatnak, a kik 14. életévüket betöltötték, de 17 évnél nem idősebbek s a közép- vagy polgári iskola IV. osztályát sikeresen végezték.

A folyamodványok július hó 20-ig nyújtandók be az igazgatósághoz, felszerelve a következő okmányokkal: 1. születési bizonyítvánnyal, 2. újraoltási bizonyítvánnyal, 3. iskolai bizonyítvánnyal, 4. tiszti orvosi bizonyítvánnyal a folyamodó ép, egészséges szerveztéről, tanítói pályára alkalmas voltáról, 5. hitelles községi bizonyítvánnyal a szülők vagyoni állapotáról és a családifő polgári állásáról.

A folyamodványhoz csatolandó egy pontosan címzett (utolsó posta, lakókely, utca és házzszám) levélboríték vagy levelező-lap, hogy az értesítés a felvételről akadálytalanul eszközölhető legyen, a mi augusztus elsejéig feltétlenül megtörténik.

Kelt Nagyenyeden, 1905. május 11-én.

Nagy Lajos,
igazgató-tanár.

KÜLÖNFÉLÉK.

Br. Bánffy D. és a „M. Sz.” cz. mult számunkban megjelent cikkünkre a „M. Sz.” e hó 4-iki számában válaszol. Lapunk technikája miatt refleksziókat e számba már nem tehetjük meg rá. Miött számunkra tartjuk fenn.

Egyházmegyei értekezlet. A kalotaszegi ev. ref. egyházmegye a mult napokban tartotta meg gyűlését Nagymáson, a templomban és a papilakáson, gazdag tárgysorozattal, lelkes érdeklődés mellett. Felolvasást tartottak Lészay Ferencz, Csürös József, Osváth Lajos, Nagy Mihály, Elek Lajos, kik mind a hitélet megerősítésén munkáltak. Az első és utolsó felolvasó gyakorlati kérdések megoldásával foglalkoztak s hosszú beható eszmecsere fejlődött ki folyományaképen s ebben részt vettek: Régeni Ferencz, Erdélyi László, Bene Lajos, Kovács Ödön, Nagy Mihály, Csürös József.

A jövő év július 4-ikére tervezett országos Bocskay ünnepélyre való készülődések közepett érdekes, de kivételében sok nehézségekbe ütköző eszmét pendített meg Péntek Ferencz az „Egyetértés” hasábjain, ki úgy látná méltóképpen megünnepelve a Bocskay emlékét, ha a magyar protestáns világ egy Bocskay irodalmi társaságot alakítana, a mely a mostani magyar prot. irodalmi társaság feladatát szélesebb és nagyobb körben leane hivatva betölteni. De egy újabb irodalmi társaság megal-

kitása akkor, midőn a meglevőt sem tudjuk kellő virágzásra emelni, nagyon is megfontolandó.

Esküvő. Benedek Rózsika és Szabó Arpád székeljudvarhelyi ref. kollegiumi tanár 1905. július hó 3-ik napján tartották meg esküvőjüket Bibarczfalván. Az ifju párnak szívből gratulálunk s kívánunk hosszú, boldog családi életet.

Az orbai ev. ref. egyházmegye ujonnan választott főgondnokának: Z. Séra Lajos és gondnokainak: dr. Bartha Imre és M. Barabás Benedek egyházi méltóságukba leendő ünnepélyes beiktatásával kapcsolatban a kovásznai evang. ref. egyházközség közel 100 éves templomának kijavitása és fűthetővé tétele költségeinek részben való fedezésére dr. Bartók György, erd. ref. püspök, br. Bánffy Dezső, v. b. t. t. orsz. képvis., ker. főgondnok, gróf Mikos Ármán, dr. Székely György, brassói főispán, főgondnok, Szentiványi Miklós fővédnöksége mellett 1905. évi július hó 22-én Kovásznán, a Deák Imre színházi nagyszínházban táncszal egybekötött műsoros estélyt rendez.

Évzáró ünnepség. A zilahi ev. református Wesselényi-kollegiumban jun. 28-án, a kollégium tornacsarnokban ment végbe az 1904—5. iskolaév záró ünnepsége, melyen szép számú hallgatóság jelent meg. Kerekes András vallástanár buzgó imája után Kincs Gyula igazgató hosszabb jelentésben adott számot az év történetéről, különösen kiemelve a tornázó ifjuságnak az országos tornaversenyen aratott dicsőségét. Az igazgató záróbeszéde folyamán az előhaladás feltüntetésére a föllebbviteli sorozatot olvastatta föl; majd az ösztöndíjak és jutalmak, valamint a pályadíjak kiosztása tette érdekessé — főként az itt érdekelt szülőkre nézve — az ünnepélyt. A himnusz eléneklése volt a befejező programmpont, melynek elhangzása után az öröm érzelmével oszlott szét a közönség. A tanulókat pedig a teljesített munka után fakadó megelégedés érzése töltötte el s a szabadság szárnya vitte szerte — a szülői meleg fészekbe.

Csillag-föltétel. A zilahi reformátusok megújodás alatt levő ősi templomának tornyára a mult vasárnap helyezték el a toronyosüveg záradékát, képező aranyozott gömböt és csillagot. Jóllehet az ünnepségről csak az ugyanazon napon délelőtt tartott istentisztelet alkalmával vett tudomást a közönség, mégis temérdek néző jelent meg az érdekes és lélekelvő látványosságon. A cinterem s a Kossuth-térnek meg a Temető-utcának a templomhoz torkoló részei zsúfolásig tele voltak. Pont 4 órák harangzuga jelezte a szép ünnepség kezdetét. Háromszoros harangozás után fölzendült a hívek ajkain: Te bennem biztunk eleitől fogva; minek elhangzása után Kádár Imre h. lelkész, a toronyablak fölött rögtönzött szöszékről hosszabb, igen csinosan kidolgozott beszédet tartott, melyben a templom külső, bevégző ékességeinek: a gömbnek, csillagnak és kakasnak jelentését ügyesen fejtegette. Hatalmas hangja messze csengett s a fejtegetés végén elmondott imája áhitattal töltötte be a szíveket. — Miután Terna György bádogos mestert felkérte a gömb és csillag elhelyezésére, ügyes munkás kezek szép csöndesen fölvonták a két méternél magasabb, aranyozott vörös rézből készült, koszorúval övezett ékességeket a magasba, hol Terna és két ácsmester azokat a torony árbóczára helyezte. Rendes szokás szerint aztán áldomást mondtak a magasban s a kiüritett borospoharakat a mélybe röpítették. Most már magasan ragyog a csillag és a gömb, csak a kakas van még hátra, mely a templomnak ugynevezett huszár-tornyára fog fölhelyeztetni.

Hálás köszönet. Az elmúlt pünkösztől szent ünnepeken körösi egyházközségünkben a „Lélek“ csakugyan munkálkodott. Ugyanis, mint az egyházközség új lelkésze az ünnepeken látogatást tettem egyes hiveimnél, bemutatva az ujonnan beszerzett „Aranykönyv“-et is. És ekkor neveik megörökítésére s szegény házközségünk segélyezésére Dancs Ferencz és neje Hajdu Juliánna 200 korona, Pál Ferencz és neje Ördög Juliánna 100 kor., Dancs Mózes és neje Kozma Mária 100 kor. Özv. Nagy Lászlóné, Andók Klára, Nagy László és neje Bodola Agnes 50 korona kegyes alapítványt tettek. Ezenkívül megígérték, hogyha a jó Isten életöknek kedvez s napjaikhoz napokat told, egyházközségünkről ezután sem fognak megfeledkezni. A midőn úgy az egyházközség, mint a magam nevében a kegyes adományokért hálás köszönetemet fejezem ki, ké-

rem a jó Istent, hogy számos éven át éltesse őket jó egészségben, békében, boldogságban, hogy nemes tetteiknek gyümölcsét még sokáig élvezhessék. Körös, 1905. június 20. Bartha János ev. ref. lelkész.

GYÁSZROVAT.

Id. Pokoly József m. kir. pénzügyigazgatósági irodatiszt mult hó 20-án reggeli 5 órák, életének 64-ik, boldog házasságának 39-ik évében, hirtelen és váratlanul megszűnt élni. Az elhunytat özvegyén kívül 4 gyermeke és kiterjedt rokonság gyászolja. Az elhunyt kiváló, buzgó tisztviselőben *Pokoly József* th. tanár atyánkfia édes apját gyászolja.

Ravasz Béla abodi ev. ref. lelkész, Ravasz János esperes fia és Ravasz Árpád jelenleg budapesti tanár testvére, életének 29-ik, boldog házasságának 3-ik és papságának 4-ik évében meghalt. Hült porait június 25-én nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra az abodi ev. ref. temetőben. A megszorodott szülőknél és rokonoknál Istentől vigasztalást kívánunk.

HIVATALOS RÉSZ.

Sz. 719—1905.

PÁLYÁZAT.

Az erdélyi ev. ref. egyh.-kerületben a kalotaszegi egyházmegyébe kebeleztet *alsójárjai* egyházközség papi állomására pályázat nyitattik.

Javadalom: Tisztességes lakás 255□-öl kerttel, 34 hold tagosított can. portió, melynek bérértéke 176 kor., az egyházközség pénztárából félévi utólagos részletekben 182 kor. Regalé tőke-kamat 120 kor., 8 köbméter tűzifa, ért. 16 kor., legeltetési jog, ért. 12 korona, stóla-jövedelem 8 korona. Kongrua 1600 korona kiegészítésig 1108 kor. 85 fillér. Összes fizetés 1600 kor. Ehhez járul az áll. elemi népiskolai vallástanításért 100 kor. tiszteletdíj.

Kötelességek: úgy az anya- mint a kisbányai és ércz-pataki szórványokban a rendes lelkészi teendők ellátása.

Folyamodványok f. év jul. hó 23-ig nt. Deési Gyula esp. aához küldendő Gyaluba.

Kolozsvárt, 1905. július 4-én.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 711—1905.

PÁLYÁZAT.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben, a küküllői egyházmegyébe kebeleztet *kiskendői* ev. ref. kántor-tanítói állomásra pályázati hirdettek.

Díjlevél szerint megállapított évi javadalma kényelmes lakás és 1/2 hold kert használatán kívül: 1. Államsegély 652 kor. 2. Tandij 120 kor. 3. 2 h. szántó föld haszna 52 kor. 4. 2 □öl hasogatott tűzifa 48 kor., összesen 872 kor. Kötelességek: az egyházi törvényekben megállapított kántori és tanítói kötelességek teljesítése.

Pályázati határidő 1905. aug. hó 1. Szabályszerűen felszerelt folyamodványok nt. Nagy Domokos esp. aához küldendő Kutyfalvára.

Kolozsvárt, 1905. július 4.

Dr. Bartók, püspök.

EMLÉKEZTETÉS.

Idei 1905. ig. tan. sz. leirat folytán (a szükséges nyomtatványok 1/2 évre való mennyiségben levén megrendelendő) 1905. évi május 15-éről II. sz. esp. körlevél 7. pontja szerint aki a nyomtatványokat minden év decz. 15-ig a következő év előfelére, jun. 15-ig pedig annak utófelére alólírotnál előre meg nem rendeli és az árt egyszersmind nem utalványozza, tulajdonítsa magának nyomtatvány hiányában, a kellemetlen következményeket.

Varsolczon, 1905. évi június 27-én.

Kemény István,
szilágyi em. nyomtatv. kezelő.

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendők, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.

Előfizetési ár: egész évre
félévre

12 kor.
6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Br. Bánffy Dezső és az „Erdélyi Protestáns Lap.”

Ez a legújabb alcíme a „Magyar Szó”-nak a protestáns ügyekben. Az E. P. L., ha módjában lenne, így folytathatná: a „Magyar Szó” és Nagy Károly. Mert most valóságos ostromállapotban vannak ezek a tételek mind a M. Sz. hasábjain, mióta egy szerény „névtelen” merészelt ez év jun. 29-én talán csak annyit mondani, hogy Egyetemes magyar református Anyaszentegyházunknak ezidőszerinti vezérét mindennap sárba mártani mégse éppen evidens „*protestáns ügy*”. Többet nem mondott.

Nem tudom a Nt. h. szerk. úr részvényese-e a „M. Sz.”-nak, milyen lesz az álláspontja a jun. 29. óta megjelent támadásokkal szemben? Akármiként lenne, röviden, mondjuk mint „*névtelen nro II.*” helyet kérnék egy pár észrevételnek. (Tessék!)

Vitát kezdeni nem akarok, folytatni se szeretnék. Őszintén megvallom, valósággal meddőnek tartanám a vitairásokat — és most is merem jelezni, — a „Magyar Szót” erősebbnek tartom a mi szerény lapunknál. Ismerem lapunk régi formájában eltelt 27 esztendejét, ismerem az új formájában telő 8 esztendőt, ismertem a néhai jeles szerkesztőket mind, ismerem a jelenlegi jeles, fáradhatatlan, munkás, minden prot. ügyért igaz lélekkel küzdő, még a M. Sz. szerént is „*kitűnő*” (160. sz.) szerkesztőjét (jó hogy nincs itthon, mert e sorok „*kéket*” kapnának. H. szerk.). Tudom azért, hogy abban a fegyvertárban soha se voltak olyan fegyverek, mint most vannak a M. Sz.-nál. Minket megköt a mi kis lapunk jellege, iránya, történelmi multja. Vagy megkötjük mi magunkat, hogy homály ne szállja, rozsda ne bántsa a mi *vitézkedésünknek fegyvereit*. Csak egy nem köt: a sokat emlegetett *hivatalos jelleg*. Ugy hogy ha tudnák azok az urak, akik ellene irnak, milyen az a mi hivatalunk: magukat megalázva jönnének s mondanák: „Erdély adjad nekünk azt a hivatalt!” Ám megmozdul azért ellenünk Rákóczyfalvá-

tól Barczikkáig minden kő; sőt a kik olyan magyar szókat mondanak és irnak, hogy miattuk Erdélyben nem lelik honjukat a hazában, megmásszák a Királyhágót és nem állanak meg Budapest VI., Andrassy-út 48. sz.-ig. A „M. Sz.” csak nem rég hivatalos volt — törve kettővel — nekünk nem volt ellene szavunk. Élénken emlékszünk — nem is olyan rég volt — mikor Bánffy kimondta nálunk, hogy „rosz időket élünk”, csaknem koronázatlan fejedelemmé tette a M. Sz. Azóta Erdély nem változott, ref. hivatalosai ugyanazok, a mi magyar szavunk is a régi, a mi természetellenesen sűrű változásnak van kitéve, az semmi más, mint az a „Magyar Szó”, amit Barczikkából támogatnak. Nem akarunk mi tentával és pennával mindent leírni, kell legyen az ember keblében valami, amit nem küldhet a nyomdába, az utolsó szó vissza kell maradjon különösen a vita hevében jó izlésű embernél: ez lesz *az a lélek* nyilván, a mi az Erdélyi Protestáns Lapot vezette, vezeti és vezetni fogja. Én br. Bánffy Dezsőt és dr. Pályi Edét személyileg nem akarom szembeállítani. Csaknem családi az az összeköttetés, melybe br. Bánffy Dezső a „Magyar Szó” részvénytársasággal jutott a komaság révén. Tart pedig ez addig; a meddig a gyermek él, ha a gyermek meghal, vége a komaságnak. Itt pedig engedje meg a „Magyar Szó”, hogy őszinte vallomást tegyek benyomásaimról: azt gondolom ugyanis, hogy becses „Részvénytársasága” régen „*dalárdává*” alakul: amikor az „Erdélyi Protestáns Lap” még mindig virágjában élni fog. Megmondom miért? A halál halálának bizonyos jele az, mikor a szabad szó, szabad sajtó, szabad organuma *csak* a személyes támadásokból él.

Br. Bánffy Dezső — a mint Erdélyi Egyházkerületünknek vezető Főgondnoka, ugy elnöke a konventnek és elnöke a zsinatnak. Tehát nekünk első emberünk. S mint ilyennek, mivel tartozik minden magyar protestáns és minden organum, a melyik protestáns érdekért küzd — ha föltesszük a kérdést — rábizzuk

a feleletet a „M. Sz.“-ra. Ádáz hajsztát a napi politikában folytathat ember ember ellen. Folytathat a „M. Sz.“ is Br. Bánffy Dezső ellen. De én tudom, hogy e harc az ádázabb nem lesz, mint régen volt; azonban még akkor se merte — még a halálos ellensége se mondani Bánffy-ról, hogy nem jó magyar és nem jó kálvinista. Az E. P. L. „névtelen nro I.“ nyilván erre épített — és igazán. A „M. Sz.“ pedig Bánffyban akarja megbüntetni az apáknak vétkeit 3-ad és 4-ed iziglen. Ha van hiba az egyházi közigazgatásban — hol késik Nagyszalonta híres főgondnoka s még hiresebb esperesse, hol van Barczikka és Rákóczyfalva et comp., hogy azon a forumon keressen főorvoslatot, a hol a hiba történik. Mert itt igazán — ha sajnálattal is — ki kell mondjam, hogy a „Magyar Szó“ se nem szoroz, se nem oszt.

Ama bizonyos dunántúli fegyelmiben pl. maga a „M. Sz.“ látja a *perjogi képtelenséget* de ez nem tartja vissza attól, hogy azért ne Bánffy-t és az E. P. L. tegye felelőssé. Sőt a fegyvertársak Nagy Károlyt olyan értelemben védelmezik, hogy tanukat akarnak állítani, miszerint ártatlan „lapja“ szerkesztésében, „hivatalból rendelik neki a cikkeket,“ „beleegyezése nélkül jelennek meg“ és „a névtelen cikkkirók egyik számban megjelent állításukat a másokban letagadják.“ De azért „M. Sz.“ 160. sz. szerint N. K. „teljesen karakteres,“ „kitűnő munkás“ és „jeles szerkesztő.“ Bizonyosan megköszöni majd Nagy Károly „Vidéki“ urnak azt a tisztességet. Nt. h. szerk. Ur! Engedje meg, hogy kinyilatkoztassam, miszerint én kiválasztok három számot a Magyar Szóból, a ki azt elolvassa, megtanulja belőle, hogy „semmise lehetetlen a nap alatt.“ Tegyük föl, hogy vannak Erdélyi Egyházkerületünkben olyan Ampringenek, Karaffák, Haynauk stb. a kik vért szomjaznak és betüket iratnak: de aztán az ők betűjük mellett nem volt, s nem is lesz ott soha a Nagy Károly neve. Az lehet, hogy N. K. elveiből nem alkuszik, személyekre nem tekint és pl. bíróságaink ítéletei felől is a mérőrudnak mutatópálcáját — ha egyszer megerősítette — fölfelé szívesen emeli, de lefelé nem; mint akár a dunántúli bíróságok, akár a M. Sz. *neves* és jeles munkatársai talán tehetnék. De annak már viszont nem okai sem Br. Bánffy Dezső, sem Nagy Károly, sem az „Erdélyi Protest. Lap,“ sem az ő parányi „Névtelenjei.“

Névtelen Nro. II.

Kollégiumaink Értesítői.

I. A kolozsvári.

Ez jelent meg közülok legelőbb. Olyan a terve és beosztása, hogy a hat első iv már a vizsgálatok előtt nyomtatva lehete, a három utolsó iv elkészülésére is jutta elég idő, mert a vizsgálatok nagy részét

már pünkösd előtt lejáratták, az évet pedig június 20-ikán ünnepélyesen bezárták.

Gyöngébb szemű olvasók kedvéért elejétől végig (két oldal hiján) cicero-betűkből szedett értesítőnk, időrendes keretben, az iskolai év megnyitásának rhetori anyagával kezdve s az év bezárásának hivatalos adattárával végezve, tárja elénk a lejárt évről a kollegium állapotának és mozgalmainak könnyen áttekinthető képét 9 szakaszban.

I. Az iskolai év megnyitása szeptember 5-ikén, egyszersmind tanárbeiktató ünnep volt. Tárkányi György vallastanár alkalmi imája, gondolatainak biblikus és énekeskönyvi izlésű, emelkedett hangulatu kifejezéseivel, helyezethez, körülményekhez találó és méltó előhang. Az igazgatói beszéd üdvözli az új tanerőket. Küzdelem vár reájok; főfeladatuk: tanítványaik megismerése s önismeretre vezérlésök. Legjobb segítségük épen a tanítványok lehetnek. Ezekhez fordul atyai szóval. Biztatja őket, hogy bizalommal legyenek tanítóikkhoz, forduljanak hozzájuk kérdéseikkel, tudásvágyukkal, megértésre való törekvéseikkel. „A legtökéletesebb állandó tanmenet sem segíthet a tanárokon, ha ti nem segítetek saját magatok érdeklődésével“, mondja tanítványainak az igazgató; bár szolgálatának hosszú ideje alatt — mondja — sokszor kellett ingadoznia reményeiben, hogy t. i. e kérésüket teljesíti az ifjuság.

Következnek a székfoglalók. Elő a *dr. Kálmán Jánosé*, a ki, mint e kollegium volt növendéke kerül vissza s kegyeletes érzelmeikkel áll egykori tanárai mellé. „*Homeros és Vergilius alvilágá*“ ról értekezik; előbb a jós Teiresias szellemét az alvilágban fölkereső Odysseüs és azután az alvilágba, atyjának Anchisesnek szellemétől maga jövőjét és rendeltetése titkát tudakozni, leszálló Aeneas látásának tartalmát ismerteti, fejtegeti; az előbbiben a homeroszi alvilágképzetnek egyszerű és nem egészen határozott voltát, az utóbbiban a vergiliusi alvilágnak művészi fántáziával, római palota mintájára megrajzolt képét, mind a kettőben a lélekalhatatlanság eszméjének örökszép és poétikus kifejezését mutatja föl.

A másik székfoglaló a *Deák Istváné*, „*a magyar népies diszitő művészet fejlesztéséről*“. Inkább oratio, mint értekezés. Diszitő művészetünknek az idegen befolyás alól való fölszabadítása, a népies művészet fejlesztése az irányzó gondolata. Egyébként nem sokra tanit. De a szatmári Pannonia-szálló épületére és a halasi csipkékre utalván, mégis megérteti, hogy mikre gondol. Maga jelzi, hogy a népies diszitő elemekből még nem sok van raktáron. Egyik jelentékeny forrásuk volna a népviselet. Gyűjteni kellene szorgalommal és céltudatosan ez elemeket. Aztán használatba is hozni. Végül „új formák alkotása a legfőbb feladat.“ A fejlesztésben nagy szerep vár az iskolákra, kiválóbban a leányiskolák rajz és kézimunka tanítására. Maga céljálául a szülő a magyar népies művészetrel való foglalkozást tűzte ki s örvend, hogy azt ebben az intézetben gyakorolhatja.

II. Előljáróság: négy gondnok, tizenkét rendes tanár. Tanárkar: két nyugalmazott s a 12 rendes tanár mellett öt segítség. A legtöbb osztályban sikerült egynél több tantárgy tanítását bizni ugyanegy tanár kezére s így könnyebbíteni azt a nehéz feladatot, a melynek érdekéken az igazgató az állandó tanmenettől nem sokat vár vala.

III. az állami felügyeletet *Kuncz Elek* kir. tanácsos, tanker. főigazgató gyakorolta.

IV. A gimnázium. Tanulók névsora, osztályonkint, vallás, szülőhely, születési év jelzésével. Az érdemjegyeket nem közlik. Oekonomikus okokból e, paedagogiai elvből vagy pedig a régi szokáshoz való ragaszkodásból? azt mi nem tudhatjuk; bizonyos, hogy ma már az ország összes középiskolái közt e tekintetben a kolozsvári kollegium különködni látszik.

A tanítás anyagának (írásbelieknek, használt tankönyveknek) kimutatása részletező és lelkiismeretes, A vallástani tanterv szerint szabatosan foly. Az énektanítás is nyilvánvaló tervszerűséggel. A magyar írásbeli feladatok a négy felső osztályban tartalmasak, jóízűek, változatosak. A német nyelv tanításában gondot látszanak fordítani a beszédgyakorlásra. A többi tárgyra vonatkozólag is számos helyeselni valót jegyezhetnénk meg. Rendkívüli tárgyak voltak: a) Szabadkézi rajz (rajzolás és festés, minták és természet után) kezdőknek s haladóknak. A hat alsó osztálybeliek közül 64 tanulta. b) Francia nyelvet, mint kezdők s haladók, 12-en tanultak. c) A hitben megerősített tanulók névsora, őszintén szólva, nem talál bele a „rendkívüli tárgyak“ kimutatásába. d) Az énekkarnak 85, e) a zenekarnak 18 önkéntes tagja volt. f) Vívni 23-an, g) gyorsírást 30-an tanultak. — Ifjúsági egyesületek: a testgyakorló kör, az V—VIII. osztályokból, állítólag 51 taggal (a névsor zavaros); a Gyulai Pál önképzőkör, melynek rendes tagjai a VII—VIII. osztályok növendékei voltak; végül a négy felső osztály növendékeinek Olvasó-egyesülete. Az Önképzőkör négy ünnepélyt rendezett, ezek közt egyet Csokonai emlékére. Jutalmazottjainak száma 16. — Az ifjúsági könyvtárból 3853 könyvkölcsönzés történt. — Tankönyvvvel (314 darabbal) 56 szegény tanulót segítettek. — A benlakáson 118 gimnáziumi tanuló volt, másrendű 21; a közös étkezést 30—34 tanuló (összesen mintegy 4500 kor. ért.) díjkezdve élvezte. A rendfentartásról, fegyelmi esetekről, egészségi állapotról közölt adatokból legkedvetlenebb az, hogy a benlakás „a szolga családjában előfordult kanyaró eset miatt április 1-től 15-éig zárva volt.“

A siettetett kövizsgálatok folyását legelől érintettük már

V. Az elemi iskolában négy tanító működött, egyiküket új erő váltotta fel. Tanulók száma a négy osztályban 142. Névsorukat a tananyag kimutatása követi. Ez (7 oldal) részben rövidíthető, részben mellőzhető is volna.

VI. A kollegiumi gyűjtemények gyarapodását féltelenül mutatják ki, a könyvtárt illetőleg csak az ajándékozók névjegyzékét. A földrajzi szertár gyarapodásának értéke nincs összegezve (138'35 K jó ki); a philologiai érem- és régiségtár gyarapodásának becsértéke 536'10 K; a fizikai szertár gyarapítására 814'78 K; a természetrajzra 493'13 K; a rajzszer-tára 285'96 K összeget költöttek.

VII. Alapítványokat, adományokat, mintegy kilencz cím alatt, minden számadási forma mellőzésével sorolnak fel. Jelentékenyebb köztök a *Megyeri J. Dezső* és felesége 1000 koronás alapítványa.

VIII. Egészségügyi jelentés. Két járványos fertőző betegség fenyegetett: a hasi hagymáz (8 künlakónál, egy bele is halt) s a kanyaró, melyet a benlakók kikerültek, de két heti tanítás-szünet árán. „A tanulók nagy részét“ kénytelen volt az orvos, alapos vizsgálatok nyomán, a testgyakorlat alól felmenteni, s azt véli, más iskoláknál is hasonló arányokban kellene a fölmentéseknek történniök. (Ez bizony vagy új világosság, vagy különleges tévedés!) A fogak és általában a száj ápolását nagyon ajánlja; ugyanis ép fogu tanulót alig talált. Végül táblázatban adja a könnyű (792); sulyos (34) és járványos (51) betegségek számát. A tanulók összes számának (488) megközelítőleg egy ötöde (88) nem volt egyszer sem beteg.

IX. „Az iskolai év bezárása“ rovatban ott találjuk Tárkányi György szép imáját. Négy rendbeli írásos pályatételt jutalomra méltóan oldottak meg VII—VIII. o. tanulók, az egészségtanit Kenessey Kálmán V. o. tanuló; latinnyelv és irodalmi, természetrajzi és fizikai feladatokra nem érkeztek be dolgo-

zatok. A jövő iskolai évre is hét rendbeli pályatételt tűznek ki. Jutalmak-, ösztöndíjak- és segélyekben a gimnáziumból 120, az elemi osztályokból 32 tanuló részesült. Értékelés és összegezés hiányzik.

Az igazgató évről beszédeinek fő tárgyai ezek: a létszámapadás erkölcsi megokolása; személyi ügyek; gyász esetek; az intézet látogatói (1904. szept. 29. Berzeviczy miniszter); torna alól 92 tanuló fölmentése; az év megrövidülései (alább visszatérünk erre); fegyelmi állapotok; sikerek a testgyakorlásban s az országos tornaversenyen (5 oklevél, 21 ezüst, 22 bronzérem); tanulmányi kirándulás az Aldunára; rendkívüli tárgyak; konfirmált ifjak egyesülete, melyet Tárkányi György vallás tanár szervezett; diákbál; benlakás felügyelete, végül az alapítványok, adományok felsorolása, a VII. szakasz tartalmának ismétléseül.

Észrevételeink az igazgató beszámolás tárgyaihoz ezek.

A testgyakorlás alól fölmentettek száma (92) kétségbeejtő és magyar középiskoláinknál példátlan.

Az évet megrövidítette a 15 napig tartott járvány szünet. E szünet pótlása végett megrövidítették a husvéti és pünkösdi szünidőket. Csak hogy aztán visszapótlásul megrövidítették az esztendő végét s az öt alsó osztály vizsgálati június 8-án már bevégeztek. Vivant vacationes! Isten látja, részemről mindig örvendtem a szüneteknek, már tanuló koromban, majd mint tanár is, de még mint apa is; örvendtünk bizony, még ha járvány árán nyertük is s a visszapótlást nem kívántuk, inkább megpótoltuk volna, ha rajtunk áll. Boldog, aki érzi, hogy rajta áll és ha akarná, egyszerűen cinizmusnak mondhatná azt a felfogást, hogy a *szellemi képzés, tanítás, gyakorlás eredménye (egyéb körülmények azonosságát mellett s a munkabírás határai között) egyenes arányban áll a reá fordított idővel, szolgálván kétségtelenül „a szülőknek öröme, a magyar nemzetnek dicsőségére.“*

Az évfolyamok többszöri megrövidülései összegezödni látszanak talán az érettségvizsgálati eredményekben, a mikor 36 ifju közül két hó mulva javító vizsgálatra jelentkezhetik 8, ismétlő vizsgálatra utasítatik 1, bukik összesen 25%!

Mert különben az osztályvizsgálatokon 347 gimn. tanuló közül 70, azaz csak 20% bukott s ez nem nagyon sok.

Általános statisztikai vonások: a 347 tanuló közül magyar volt 345, csak magyarul beszélő 269, ref. vallású 262, helybeli 207, tisztviselő és értelmiségi szülők fia 220.

Az új iskolai évre a beiratások szeptember négy első napján lesznek. Az együttlakásra való betelepülés napját az igazgatóság nem találta szükségesnek megjelölni a Tájékoztatóban, a melylyel az Értékesítő végződik.

Biváló.

Jelentés az erd. ref. ehker. Kolozsvári Szeretetháza 1903/4. és 1904/5. évi állapotáról.

— Irta: *Horváth János*. Felolvastatták a képviselői közgyűlés 1905. május hó 22-én tartott közgyűlésén. —

Mélyen tisztelt Képviselői Közgyűlés!

Egyházkerületünk kolozsvári szeretetháza e tanév befejezésével 6-ik évét tölti be. Intézetünk e lefolyt rövid idő alatt nagyon szépen fejlődött, erkölcsi és anyagi erőben gyarapodott s nem nagyitunk, ha azt mondjuk: korához és korunk viszonyaihoz, az élet küzdelmei, nehézségeihez képest megizmosodott. Jól-első érzés hatja át lelkünket s mintegy megfiatalodva érezzük magunkat, midőn e szépen fejlődő intézet kapuján belépünk, hol a természet áldásaitól duzzadó,

erőteljes, fiatal fák és egyéb ültetvények symbolizálják az intézet jelen s jövőjében rejlő és fejlődő erőt, symbolizálják a kitartó munka eredményét s az önzetlen jószívű emberek áldozatkészségét: bent az intézetben meg egy boldog, megelégedett, kedves nagy családi kép tárul elénk, kedves, fiatal, vidám leánykákról árvaságuk ugyan nem látszik, árvák és nem árváknak élénk jó kedélyök, egészséges színök a látogatóra kellemes hatást és érzést gyakorol.

Isten jósága, szeretete velünk volt, nemes törekvéseinket áldásával jutalmazta. Azonban még nagyon távol vagyunk attól, hogy ezen intézet magas szociális céljait úgy szolgálhassa, mint a hogy szeretnők kiterjeszteni, vagy a mint a jelentkező szükség azt kívánja. Nem panasz ez a mi ajkunkról, csak kiáltás és szózat, mely, reméljük nem vész el a pusztába. Hasonlít e humánus intézet olyan tanuló ifjuhoz, ki nagy küzdéssel, kitartó szorgalommal, gyakran éhes gyomorral mohón szívja, gyűjti, halmozza a szellemi kincseket — melyek egykor bőséges kamataival az ifjuból a már emberré lett embert a megelégedés, boldogság forrásához vezeti.

Hitünk erős, törekvésünk nemes és tiszta, az emberi alkotások és célok legszentebb, legmagasztalobbikát szolgáljuk, tehát reményünk lehet arra, hogy az Isteni gondviselés nemes munkánkban megsegít s reményünk van ahhoz, hogy embertársaink segítő jobbukat, támogatásukat továbbra sem fogják intézetünkötől megvonni.

A szeretetház 4 évi eredményei és eredményéről az előző időkben beszámoltunk, ez alkalommal tehát két évi eredményről kell számot adjunk s midőn ezt tesszük, igyekszünk mindenről hű képet nyújtani a jövőre követendő példaul.

A szeretetház tanuló leányok részére berendezett és szervezett internátussal kapcsolatos árvaház, hol első sorban az erd. református papok és gymn. tanárok leány-árvái nyernek elhelyezést, nevelést s teljes szülői gondozást; fizetés mellett az internatusba a papok és tanárok leányai s a mennyiben hely van más állású szülő leányai is felvétetnek. Az árvák a fizető növendékekkel minden tekintetben egyforma ellátásban és elbánásban s nevelésben részesülnek s fizető és árva növendék közt semmi különbséget nem teszünk. Intézetünk jó hírnévnek örvend, mit bizonyít az is, hogy az árvákon kívül felvételre jelentkezők közül helyszüke miatt többet vissza kell utasítsunk s évről-évre nagyobb számmal folyamodnak.

Ez a tapasztalat indította arra a kebli tanácsot, hogy 1903-ban tartott képviselői közgyűlés hozzájárulását kérje az intézet kibővítésére, mit a képviselői közgyűlés meg is adott. A kebli tanács a kapott felhatalmazásnál fogva az építetést 1904. év nyarán eszközölte. A régi épület-test nyugati balszárnyán egész emelet magasságban építeték az új épületrész a következő helyiségekkel: egy pinczehelyiség, a gyengélkedő betegek részére egy szoba, egész külön lépcső-feljárattal a ragályos betegek részére egy szoba s egy fürdő-szoba, továbbá egy háló-szoba e mellett két hálóba nyíló ajtóval egy fürdő-szoba s a régi mosdó az egészség (hygiéna) követelményeinek megfelelően alakított át. Míg az építetést előtt 50 növendéket tudtunk felvenni és elhelyezni s a betegek részére nem rendelkezünk alkalmas, elkülöníthető helyiséggel, addig most 56 növendéket kényelmesen elhelyezhetünk, a betegek részére minden tekintetben megfelelő, a fürdő-szobával 3 alkalmas helyiséggel rendelkezünk. Az egész építetési költsége vízvezeték munkálatokkal együtt 10476 kor. 83 fillért tett, mely összeget az egyházker. kezelésében levő szeretetházi tőke-alapból fizettünk ki. Az intézet kibővítésével az új helyiségek berendezését, butorozását is eszközölnünk kellett, e célra fordított kiadás 635 kor. 1 fillér volt, mely összeget az 1904. évi költségvetés keretén

belül a fentartási költségekre engedélyezett megakarításból fedeztük.

A növendékek száma az 1903—4. tanévben volt 51, ebből árva 19, pap és tanár leánya 17, más 15; vallásra nézve református 45, unitárius 2, r. kath. 4. Elemi iskolába járt 2, polgári iskolába 27, nőképezdébe 14, zenekonzervatóriumba 2, egyetemre 1, női ruhavarrást és szabást tanult 5, évközben eltávozott 3, maradt tanév végéig 48.

Az 1904—5. tanévre felvétetett 61 növendék, ebből tanév elején eltávozott betegség miatt 3, tanulmányait befejezve hazament 4, van jelenben 54. Vallásra nézve református 53, luth. 2, unitárius 2, r. kath. 4. Elemi iskolába járt 4, polgári iskolába járt 34, nőképezdébe 17, kereskedelmibe 2, egyetemre 1, női ruha-varrást és szabást tanult 3. Árva növendék 20, pap és tanár leánya 21, más 20. Az árvák közül a folyó tanévben 6 a tanítónőképezdébe végzi tanulmányait. Az 1903—4. tanévben 3 árva növendékünk a női ruha-varrást és szabást teljesen elsajátítván, a kebli tanács az intézet kebeléről szárnyokra bocsátotta, jelenben 2 anyjánál van, egy a posta kezelést tanulja, 1 árvánk a képezdébe kedvezményes bentlakónak vétetvén fel, szintén eltávozott

(Folyt. köv.)

A konventi liturgiai bizottság jelentése és tervezete.

(Folytatás.)

MÁSODIK SZAKASZ.

Megáldási és felszentelési szertartások.

I. A konfirmáció.

17. §. A konfirmáció az öntudatos, önálló egyháztagságra s különösen az urvacsorával való élésre feljogosító szertartás.

18. §. Konfirmálni csak a 12 életévüket betöltött egyéneket szabad.

19. §. A konfirmáló szertartás a konfirmációi vizsgától elválasztandó: mindakettőt önállóan kell végrehajtani.

20. §. A konfirmáció helye rendszerint a templom. A szertartás mindig a gyülekezet jelenlétében, rendes istentisztelet végeztével s mindig oly időpontban hajtandó végre, hogy a konfirmáltak egy hónapon belül vehessenek részt a gyülekezeti urvacsorában.

21. §. A szertartás rendje ez:

1. A gyülekezet alkalmi éneke.
2. Fohász.
3. Szertartási beszéd.
4. Hitvallomás és fogadástétel.
4. A felvétel kijelentése és felhatalmazás.
6. A konfirmáltak éneke.
7. Könyörgés a konfirmáltakért.
8. A konfirmáltak megáldása.
9. A konfirmáltak éneke.
10. Miatyánk.
11. Lelkész áldást kér az anyaszentegyházra és gyülekezetre.
12. Éneklés.

II. A házasság esketése.

22. §. Helye rendszerint a templom; ideje lehetőleg az istentisztelet vége.

Rendkívülieg azonban nemcsak a templomban, hanem magánházaknál is lehet esketni.

23. §. Az esketés rendje ez:

1. Fohász.
2. Szertartási beszéd.

3. Esketés rövid intelem kíséretében.
4. Könyörgés.
5. Miatyánk.
6. Áldás.

III. A temetés.

24. §. A szertartás rendje, az eddigi gyakorlat alapján, háromféle lehet:

a) Prédikációs,

melynek színhelye a templom; lefolyása a következő:

1. Fennálló ének.
2. Főének.
3. Imádság.
4. Isten igéjének hirdetése.
5. Miatyánk.
6. Vigasz és áldás.
7. Ének.

b) Gyászbeszédés vagy orációs,

a halottas háznál következőképen:

1. Gyülekezeti ének vagy karének.
2. Fohász.
3. Gyászbeszéd rövid bucsuztatóval.
4. Könyörgés.
5. Miatyánk.
6. Gyülekezeti ének,

c) Könyörgéses,

ugyancsak a halottas háznál, eképen:

1. Gyülekezeti vagy karének.
2. Fohász.
3. Könyörgés.
4. Miatyánk.
5. Gyülekezeti ének.

25. §. Az uton való éneklés elmarad.

26. §. Temetés utáni gyászistentisztelet csak rendkívüli esetekben tarthatók. Rendjük ugyanaz, a mi a prédikációs temetéseké.

27. §. A kiválóbb egyházi és iskolai vezéremberek érdemeit emlékbeszéd tartásával is lehet méltatni. Ez azonban sohasem istentisztelet.

IV. A lelkész-szentelés.

28. §. Felszentelésben csak a külső elhivatást nyert, hivataluk elfoglalására már egyházhatalóságilag felhatalmazott rendes lelkészek és lelkészminőségű tanárok (E. T. §§.) részesítendőek.

29. §. A felszentelés egyszersmindenkorra szóló s ugyanazon személylyel többé nem ismételtető.

30. §. A lelkész-szentelésre a püspökök vagy hivatali helyetteseik az illetékesek.

31. §. A református lelkésszé lett más vallású lelkész felszentelendő.

32. §. A lelkész-szentelés rendje ez:
Rendes vasárnapi istentisztelet 1—10. pontig.
Azután:

1. A püspök szertartási beszéde.
2. A felszentelendő bemutatása és feleskésése.
3. Felszentelés kézzel és könyörgéssel.
4. A felszenteltek éneke.
5. A püspök könyörgése az anyaszentegyházért.
6. Áldás.
7. Gyülekezeti ének.

V. A püspökszentelés.

33. §. A püspököt az egyházkerület esperesei szentelik fel, a ker. közgyűlés által megállapított helyen és időben.

34. §. A felszentelési szertartást vezető és végző esperest szintén a kerületi közgyűlés jelöli ki.

35. §. A szertartás ünnepi istentisztelettel összekötte megy végbe az 1—10 pontig.

Ezután a püspök a kerületi főjegyző kíséretében a urasztal körül ülő esperesek körébe lép, a kik felállanak és ott:

1. A vezető esperes Fohászt mond.
2. Gyülekezeti ének.
3. A vezető esperes elmondja a szertartási beszédet.
4. A püspök feleskészik, az eskümintát a főjegyző olvasván.
5. Felszentelés kézzel és könyörgéssel, melyet a vezető esperes mond. Ezalatt a püspök térdel, az esperesek pedig jobb kezüket egymásután a püspök fejére teszik.
6. Gyülekezeti ének.
7. A püspök beszéde és könyörgése.
8. A püspök megáldja a gyülekezetet.
9. Gyülekezeti ének.

VI. Templomszentelés

36. §. A felszentelési istentisztelet és szertartások rendje ez:

Rendes istentisztelet, mint vasárnap 1—5 pontig.
Azután:

1. A gyülekezet éneke.
2. A felszentelő a szószékről, felszentelő imádságot, Miatyánkot és Áldást mond, s a templom számára való adakozásra felhív.
3. Gyülekezeti ének.
4. Keresztelés, házasság esketése, urvacsozást a már előadott rend szerint. Az egyes szertartásokat más meg más lelkész végzi s egy-egy énekvers választja el egymástól.
5. Gyülekezeti ének.

VII. Egyéb felszentelési cselekmények.

37. §. Ideszámítandók: a templom alapkövének letétele, harangok, iskolák, emberbaráti intézetek, temetők felszentelése.

38. §. E szentelési cselekmények rendje a következő:

1. Gyülekezeti ének.
2. Fohász.
3. Alkalmi beszéd.
4. Felszentelő könyörgés.
5. Miatyánk. Áldás.
6. Gyülekezeti ének.

39. §. Az orgonaszentelés rendje a vasárnapi istentisztelet keretében, az imádságok és egyházi beszéd alkalmazottsága formájában történik.

(Vége következik.)

Igazgatótanácsunk üléséből.

Kolozsvár, 1905. jun. 29.

Elnökölt br. Bánffy Dezső, egyházker. főgondnok. Jelen voltak: dr. Bartók György, püspök, Kenessey Béla, egyházker. főjegyző, dr. Vályi Gábor elnökh., Lészay Ferencz, dr. Sárkány Lajos, Váró Ferencz, Incze Gerő, Deésy Gyula és Sándor János, ig.-tanácsosok. Dr. Kádár János, titkár, Maksay János, számvevő és Módy Elek, irattárnok, mint jegyző.

Elnök aa. az ülést megnyitván, elrendeli a napirenden levő ügyek előterjesztését.

A számvevő előadásában elfogadta és jóváhagyta igazgatótanácsunk a szászvárosi és a marosvásárhelyi kollégium, valamint a sepsi, kalotaszegi és kükküllői egyházmegegyék 1904. évi számadásait, nemkülönben a Szeretetház 1905. évi költségvetését.

Az egyházkerületi közgyűlés igazgatótanácsunkhoz tevén át, Péter Károly esperesnek ama indítványát, mely az egyházközsegi számadások mikénti vezetése tárgyában kiadott ig.-tanácsi körrendelet visszavonásának elrendelését kéri: a kérdés alapos megvitatása és véleményes jelentéstétel végett bizottságot küldöttünk ki Zeyk Dániel főgondnok elnöklete alatt, dr. Sárkány Lajos és Deésy Gyula személyében.

Megfelelően intézkedett ezek után ig.-tanácsunk a bérházak fenntartási költségeinek alábbszállítását, az 1903. és 1904. évi veszteségek leírását és a déz-makárpótlási tőkék kisorsolásának megszüntetését elrendelő közgyűlési határozatok iránt.

A balavásári egyhk. központi kezelés alatt álló déz-makárpótlási tőkéje paplak-építésre leendő fölhasználás végett, kiutaltatott, visszahelyezés föltétele mellett.

Sepsiszentgyörgyi kollégiumunk két tanári fizetést 3600 K.-ra óhajtott fölemelni, de ig.-tanácsunk a föemelést nem engedhette, miután a kollégiumnak biztos fedezete nincsen.

A dr. Gecse-féle emberszereteti intézet igazgatóválasztmányának felhatalmazás adatott a kezelési szabályok módosítása iránti javaslattételre.

A tanügyi előadó referációjában következő határozatok hozattak:

A magyarókeréki, kissebesi, csucsai, istvánházi, m.-péterlaki, abodi és medvesi egyházak kérésére egyházi énekes könyveket szavazott meg az igazgatótanács azon egyházak hivei használatára, az egyházak tulajdonául.

A csicsómihályfalvi és csomafái ref. iskolák államosítását engedélyezte, ellenben az ózdi és magyar palatkai ref. iskolák államosítása iránti kéréseket függőben tartotta az igazgató-tanács.

A br. Wesselényi Róza-alap kamatai terhére megrendelhető 20 első típusú népiskolai könyvtár, a melyek legszegényebb egyházaink rendszeresen működő ref. népiskolái között nyilvános pályázat útján lesznek kiosztandók.

A nagyenyedi gyakorló-iskolai tanítói állás ideiglenes betöltésére felhatalmazást nyert a kollegiumi előjáróság.

Br. Radák Istvánné által a kolozsvári kollegium javára letett alapítvány kamataiból rendszeresített két ösztöndíjat Szilágyi József VII. és Boda Gábor V. o. tanulók nyerték meg.

A marosvásárhelyi kollegium előjárósága felhatalmazást nyert az internatusi épületnek 15800 kor. költség keretében leendő rendezésére és kibővítésére.

A f. évi közgyűlés határozata értelmében 1906-ban a Bocskai által vezetett szabadságharcz és a bécsi béke háromszázados évfordulója alkalmából iskolai és egyházi emlékünnepek lesznek tartandók.

Az igazgató-tanács örömmel vette tudomásul a nagyenyedi, székelyudvarhelyi és sepsiszentgyörgyi kollegiumok előjáróságainak az országos tornaversenyen elért kedvező eredményekről betérjesztett jelentéseit, a melyck középiskoláinknak a testi nevelés terén is elért versenyképességét tanusítják s az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő jelentésbe felvéteti gimnáziumaink résztvételét s az orsz. tornaversenyen elért eredményeit, a melyben kiemelkedik a sepsiszentgyörgyi kollegium ifjúságának győzelme a vándorzászló elnyerésével.

A marosvásárhelyi kollegiumnál megejtett tisztujítás megerősített, mely szerint kollegiumi igazgató Csiky Lajos, elemi isk. igazgató Trozner Lajos, gazdasági felügyelő Kóbori János lett.

A nagyenyedi koll. tanárok fizetésrendezését megállapítván a f. évi közgyűlés, a koll. előjáróság felhatalmaztatott ezen közgyűlési határozatnak az 1897. évi közgyűlésnek vonatkozó határozatára figyelemmel leendő végrehajtására.

A kollegiumoknak a jövő évi tankönyv változtatásokra vonatkozó előterjesztései csekély módosítással elfogadtattak.

Jóváhagyást nyert a kolozsvári kollegium előjáróságának az a határozata, amely szerint Szabó Sámuel kiskoru örökösének kiutalta a törvényszerű mortualis augariát.

Az egyházkerületi közgyűlés határozata értelmében a számvevő felmentetvén az előadói teendők nagy részétől, hogy az egyházkerületi számadások és a pénztári kezelés ellenőrzésében hatékonyabban s a részletesen megállapított utasítások szerint járasson el, szükségessé vált az összes előadói ügyeknek új beosztása, a melyre az elnökség felhatalmaztatott s egyszermind felkérte Váró Ferencz ig.-tanácsos, hogy az előadói teendőkben tevékeny részt vegyen mint előadó ig.-tanácsos.

(Vége. köv.)

r. s.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nagy Károly, lapunk felelős szerkesztője a szünidőre Bálványos-Füredre utazott, hol az esztendei fáradságos munka után pihenést és üdülést talál. Távollétében — mint eddig is — a szerkesztés munkáját I. Irsay József kolozsvári egyházunk ügyvezető lelkésze fogja végezni, ki egyuttal a szerkesztésért is felelős. Olvasóinkat és munkatársainkat köszöntve, szives támogatásukat kérjük. Az összes szerkesztőségi küldemények a rendes czímen is azonnal kézhez jönnek.

Nt. Kenessey Béla kolozsvári theológiánk érdemes igazgatója a nyári szünidőt Radegundban tölti. Aki személyes ügyben kívánja megkeresni — szolgáljon tudásul.

A bányakerületi ág. hitv. evang. egyházker. Bachát Dániel budapesti lelkész-esperest választotta püspökévé. Benne az egyházkerület s az egész hazai protestantizmus kiváló munkaerőt nyert. A Luther-társaságnak 8 éven át alelnöke, jelenleg pedig elnöke. Irodalmi munkásságát a Kisfaludy Társaság méltányolta az által, hogy levelező tagjává választotta. Legyen munkáján Istennek áldása.

Az udvarhelymegyei ref. theol. ifjúság folyó 1905. július 16-án, Székelykeresztúron, a „Korona“-szállóda kerthelyiségében jótékonycélú zártkörű műsoros tánczesztélyt rendez a következő műsorral: Nyitány, játssa a zenekar. Felolvas Vajda Ferencz ref. lelkész. Fuvola és piccoló szóló, játssa Valter Ferencz. Szavall Lengyel József, Népdalokat játszik czimbalmon Bacó Lajos ref. lelkész. kiséri a zenekar. Monológot ad elő Mántó Annuska k. a. Hegedű szóló, előadja Macskássy László tanító.

Az udvarhelymegyei ref. egyházi értekezlet. Lélekemelő, lefolyásában magasztos, szép ünnepélyes közgyűlést tartott m. hó 29-én Felsősfalván az udvarhelymegyei ref. egyházi értekezlet. Már öt éve, hogy a ref. egyházban Istenország építésén társadalmi uton is munkálkodnak s ez az ötödik beszámoló közgyűlés tanúságot tesz, hogy a kibontott zászló alá a hivek kész örömmel sorakoznak, mert a szeretet az egyedüli vezéreszméje ezen egyesületnek s nem a hódítás, mások gáncsolása, de az ezen egyház kebelébe tartozók hitéletének erősítése, megszilárdítása az egyedüli célja. Hogy a „Sóvidék“ lakosságának jó nagy része ott volt ezen összejövetelen s így a hallgatóság száma ezrekre rugott, mondanunk sem kell, hiszen a távol vidékről és a szomszédos Marostordavármegyéből is igen sokan vettek részt. A reggeli órákban a Székelyudvarhely felől érkező vendégeket hortobágyi csikós ruhába (vajjon miért nem eredeti székely viseletbe?) öltöztött lovas bandériummal Veress Mózes ref. énekvezér fogadta; szivélyes Istenhozottat mondva az érkező vendégeknek, mire dr. Gyarmathy Dezső főgondnok választott. Az elszállásolt és az ut fáradalmait kipihent közgyűlési tagok és vendégek a harangok hívó szavára a restaurált, szép tisztán tartott tágas templomba siettek, hol az áhítatos énekek után Vajda Ferencz székelyudvarhelyi ref. lelkész, ért. alelnök emelte a buzgó gyülekezet fohászát igen

szép imával Istenhez. Azután Hegyi Péter peteki fiatal ref. lelkész tartott egyházi beszédet. Teljes megelégedéssel és dicsérettel adózunk tartalmas, lendületes, sok eredetiséget magába foglaló és ékesen, teljes hévvel előadott szónoklatáért. Nem volt a nagyszámu gyülekezetben egyetlen hallgató, ki teljes figyelemmel ne kísérte volna e sok életigazságot tartalmazó egyházi beszédet. Közbe Mircse Dénes áll. ig.-tanító vezetése mellett ez alkalomra alakult vegyeskar énekelt igen szépen, megható egyházi jellegű éneket. Az istentiszteleti rész lejárván, az értekezletet Kovács Dániel vil. elnök nyitotta meg magvas, szép gondolatokkal teljes beszéddel. Gyűlés megnyitása után Péter Károly esperes üdvözlé a közgyűlést a „Sóvidéki“ ref. egyházak nevében, mire Bod Károly válaszolt és köszönte meg erős hazafias érzéstől áthatott beszédében a fogadtatást és a nagy érdeklődést az ért. közgyűlés iránt. Menyhárt András ny. esp., ért. eh. elnök értekezett a hitről és tudományról igen népszerű formában, könnyen érthető és világos előadásban. Lajos János ért. titkár beszámolt a fiókkörök múlt évi munkálkodásáról, melyről meggyőződöttünk, hogy sok hasznos egyháztársadalmi üdvös dolgot valósítottak meg az értekezletek, különösen a székelyudvarhelyvárosi fiókkör, mely a múlt évben is előljárt az egyháztársadalmi munkálkodásban jó példával. Kállai Ferencz pénztáros jelentése szerint az értekezlet vagyona 945 K, a hátralékokkal együtt pedig 1321 K 70 f. Elhatározta az ért. közgyűlés, hogy a szegények, árvák felségelyezése céljából gyűjtéseket eszközöltet minden egyházközségben. Vallásos iratok kiosztása után Menyhárt András buzdító berekesztő beszédével a magasztos, ünnepélyes közgyűlést véget ért. A jelenlevők egy része ezután közbejött gyűlésre, melyen a kedélyes felköszöntők egész hosszu sora fejlődött ki. Ebéd után a község piacsterén sikerült népünnepélyt rendezett Hetser Kálmán, a résztvevő gyermekserg örömeére és a nézőközönség mulattására. Este 7 óraker kezdődőleg pedig az iskola szépen feldíszített egyik termében hangverseny volt. A mi a hirdett programmból megtartható volt — mert Nagy Elemér és Lányi Rózsika szavalata, jelen nem létük miatt kimaradt — az igen szépen sikerült, valóban dicséretére válik Mircse Dénesnek azon nemes fáradozása, melylyel e hangverseny darabjait betanította és vezette. Hangverseny után táncz volt. Az estély bevétele jelentékeny összeg, miután sokan vettek részt. Ilyen benyomással és tanulságokkal távoztak a sófalvi ért. gyűlésről, a mely minden bizonynyal emlékezetes marad a megjelentek lelkében.

Szülő- és borgazdasági tanfolyam néptanítók részére. A földmivelésügyi miniszterium néptanítók részére ismét rendez négy hétre terjedő szülő- és borgazdasági tanfolyamokat, még pedig tavasszal május hó 29-től június 10-éig a pozsonyi, tapolczai, tarczali, ménesi és nagyenyedi vinczellériskoláknál; és őszszel a tarczali vinczellériskolánál okt. hó 16—28-áig, a többi helyen okt. 9—21-éig. A néptanítók költségeik fedezésére 120 kor. átalányt kapnak. A kérvények május hó 8-áig nyújtandók be az illetékes kir. tanfelügyelőség útján ahhoz a szólszleti és borászati tanfelügyelőhöz, illetőleg vinczellériskola igazgatóságához, a kinek a kerületében jelenleg működnek.

A kudui ref. egyház javára adakoztak: mélt. Bethlen Károlina grófnő a „Vasárnap“ heti családi újságot megrendelte és járattja (4 kor.). Nagys. Fejérvári Jenő saji ehm. főgondnok ur papiház javításra ajándékozott 200 kor., a bethleni takarékpénztár valamint ezelőtt, ugy ez évben is adományozott ugyancsak papiház javításra 50 koronát. A dési Kereskedelmi bank 30 kor. és a hitelbank 20 koronát hármionum beszerzésre, mely 304 koronára menő nagyrebecsült szép adományokért ugy ama fenkölt nemeslelkű, vallásos buzgóságtól áthatott kiváló egyéneknek, valamint jótékony pénzintézeteknek egyházzam nevében itt a nyilvánosság terén is hálás köszönetemet nyilvánítani kedves kötelességemnek ismerem. Kudu, 1905. május 15. Szatmári Sándor lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

Sz. 2435—1905.

ÉRTESETÉS

az államsegély és br. Baldácsy-segély kiosztásáról.

Értesítjük az összes egyházközségeinket és lelkészeinket,

hogy az 1904. évre utalványozott államsegély terhére alólírott napon tartott ülésünkben a következő segélyeket utalványoztuk:

I. Hunyadi egyházmegyében: Vajdahunyadi egyházközségnek 300.—, Piskii egyházközségnek 631.98, Petrozsényi egyházközségnek 144.—, Kisbarcsai e. községnek 192+180.—, Marosilyei e. községnek 150+657.40, az egyházmegyei esperes részére 700.— és az e. megyei főjegyző részére 100.—. Együtt 3055 kor. 38 f.

II. Gyulafehérvári egyházmegyében: Vingárdi e. községnek 136.95, Balázsfalvi e. községnek 200.—, Szászsebesi e. községnek 98.60, az e. megyei esperes részére 629.00 és az e. megyei főjegyző részére 100.—. Együtt 1165 kor. 15 f.

III. Nagynyégyi egyházmegyében: Péter István m.-décsei kántortanító részére 100.—, Mezőnagycsányi ehközségnek 150.—, Sándor János tó. esperes részére 200.—, Marosgombási e. községnek 869.20, Szászujfalui e. községnek 213.63, Marosludasi e. községnek 510.—, az e. m. esperes részére 862.80 és az e. m. főjegyző részére 100.—. Együtt 3005 kor. 63 f.

IV. Kalotaszegi egyházmegyében: Barabás Árpád magyarokereki pap részére 100+100.—, Sárvasári e. községnek 200.—, Magyarlétai e. községnek 100.—, Magyargyerőmonostori e. községnek 100.—, Farkas József alsójárai kántor részére 100.—, Alsójárai e. községnek 393.52, Bogártelki e. községnek 546.—, Inaktelki e. községnek 550.—, Magyargyerővásárhelyi e. községnek 463.—, Zsoboki e. községnek 298.46, az ehmi esperes részére 700.— és az ehmi főjegyző részére 100.—. Együtt 3750 kor. 98 f.

V. Kolozsvári egyházmegyében: Szamosfalvi ehknek 317.—, Patai ehk. énekvezére részére 200.—, Bádoki ehknek 241.—, Gyekői ehknek 890.—, Botházi ehknek 545.50, az ehmi esperes részére 600.— és az ehmi főjegyző részére 100.—. Együtt 2393 kor. 50 f.

VI. Szilágyszolnoki egyházmegyében: Kiss Ferencz vármezői énekv. részére 50.—, Kecskés Gyula érkőrösi tanító részére 100.—, Sülelmedi ehknek 136.—, Deesházi ehknek 200.—, Szamosujlaki leány-ehknek 100.—, Kusztós Gyula ördögkúti körleik. részére 50.—, Bürgeszdi ehknek 60.—, Ilosvai ehknek 183.76, Göröcsönyi ehknek 75.—, Pelekészii ehknek 1250.—, Ördögkúti ehknek 780+366.80, Vármezői ehknek 403.—, az ehmi esp. részére 1000 és az ehmi főjegyző részére 100 kor. Együtt 4854 kor. 56 f.

VII. Dési egyházmegyében: Bartha András m.-köblösi énekvezér részére 100.—, Kaczkői ehknek 300.—, Szelecskei ehknek 1056.—, Kérdi ehknek 977.50, Girolti ehknek 714.50, Szinnyi ehknek 360+250+134.—, Magyar-köblösi ehknek 145.—, az ehmi esperes részére 600.— és az ehmi főjegyző részére 100.—. Együtt 4737 kor.

VIII. Széki egyházmegyében: Kékesi ehknek 170.—, Veresgyházi ehknek 140.—, Szakács József kisiklói levita részére 200.—, Feketelaki ehknek 1886.84, Ördögösfüzesi ehknek 700.—, Viczei ehknek 635, Bacai ehknek 162.96, Kudui ehknek 972+130.—, az ehmi esp. részére 600.— és az ehmi főjegyző részére 100.—. Együtt 5696 kor. 80 f.

IX. Nagysajói egyházmegyében: a nagysajói lelkész részére 60.—, az óradnai kántor részére 200.—, a naszói kántor részére 200.—, pusztakamarási ehknek 500.—, besztercei ehknek 366.54, köbölkuhi ehknek 200.—, az ehmi esperes részére 810.—, és az ehmi főjegyző részére 100.—. Együtt 2436 kor. 54 f.

X. Görögényi egyházmegyében: Szászrégeni ehknek 1278.—, Garda Márton részére 420.—, kisfülpösi ehknek 306.06, mezőörményesi ehknek 449.89, erdőcsinádi ehknek 200.—, Benke Mór üvegcsüri levita részére 120.—, az ehmi esperes részére 708.80 és az ehmi főjegyző részére 100.—. Együtt 3582 kor. 75 f.

XI. Marosi egyházmegyében: Bödi ehknek 200.—, mosoni ehknek 100.—, bedei ehknek 300.—, szentháromsági ehknek 200.—, berekereszturi ehknek 100.—, boói ehknek 150.—, kebeleszentiványi ehknek 200.—, rigmányi ehknek 200.—, csittszentiványi ehknek 200.—, kispölgényi ehknek 100.—, szentistváni ehknek 500.—, várhegyi ehknek 450.24, mezőkövesdi ehknek 2475.—, feketői leány-ehknek 100.—, mezőkövesdi ehknek 330.—, berei leány-ehknek 121.—, az ehmi esperes részére 1000.— és az ehmi főjegyző részére 100.—. Együtt 6826 kor. 24 f.

XII. Küküllői egyházmegyében: Erzsébetvárosi ehknek 200+1050+835.—, dicsőszentmártoni ehknek 1213.62+2000.—, kutyfalvi ehknek 300.—, pocsfalvi ehknek 100.—, maroscsapói ehknek 400.—, marosugrai ehknek 100.—,

Benedekfi János ádámosi lév. 100.—, az ehmi esperesnek 600.—, az ehmi főjegyzőnek 100.—. Együtt 6998 kor. 62 f.

XIII. Nagyszebeni egyházmegye: Medgyesi énekvezér 100.—, fehéregyházi ehknek 170.—, segesvári ehknek 1875.28, medgyesi ehknek 477.78, medgyesi ehknek 545.—, mihályfalvi ehknek 270.—, oláhujfalusi ehknek 150.—, mihályfalvi ehknek 90.—, oláhujfalusi ehknek 80.—, Gábor Dénes fehéregyházi lév. 100.—, czelinaí lév. részére, 200.—, az ehmi főjegyző részére 100.—, az ehmi esperes részére 854.—, medgyesi ehköség 2670.—. Együtt 7682 kor. 06 f.

XIV. Udvarhelyi egyházmegye. Kákai László dobói lév. részére 200.—, Kató Dénes alsóboldogfalvi lev. 50.—, dobói l. ehk. 200, ujszékelyi ehk. 345, Menyhárt András részére 200, a.-dobói l. ehk. 45, az ehmi esperes részére 800, az ehmi főjegyző 100. Együtt 1940 kor.

XV. Erdővidéki egyházmegye. Gyenge András énekvezér 150, Pálfi Elek nagyajtai énekvezér 150, az ehmi esperes részére 447.60, az ehmi főjegyző részére 100 kor. Együtt 847 kor. 60 f.

XVI. Sepsői egyházmegye. Brassói lelk. 460, brassói s. lelkész 340, hosszufalusi ehk. 1454, a brassói ehk. 1149, az ehmi főjegyző 100, az ehmi esp. 762.80. Együtt 4265 kor. 80 f.

XVII. Orbai egyházmegye. Az ehmi esperes 490.80, az ehmi főjegyző részére 100. Együtt 590 kor. 80 f.

XVIII. Kézdi egyházmegye. Özv. Kiss Albertné részére 150 kor., csikszeredai körlelkész 50 kor. 20 f., csikszeredai ehköség 627 kor. 98 f., az ehmi esperes részére 418 kor. 80 f., az ehmi főjegyző részére 100 kor. Együtt 1346 kor. 98 f.

Felhívjuk az összes segélyezettkeket, hogy a fennebb kitüntetett összegekről, szabályszerűen bélyegelt nyugtákat kiállítani és azokat esperesi uton sürgősen felterjeszteni sziveskedjenek.

Megjegyezzük egyuttal, hogy azok az egyházközségek, melyeknek neve után két vagy három összeg van kitüntetve, mindenik összegéről külön-külön nyugtát tartoznak kiállítani.

A báró Baldácsi-alapból a következő segélyeket folyósítottuk.

I. Nagyenyedi egyházmegye. Benedekfy Ferencz m.-szt.-benedeki énekvezér 100 kor. Együtt 100 kor.

II. Szilágyszolnoki egyházmegye. Özv. Báthori Györgyné lelkészné 100 kor., Sáfár István pelekeszi tanító 100 kor. Együtt 200 kor.

III. Kalotaszegi egyházmegye. Fábíán József valkói kántor 50 kor., özv. Csákány Károlyné farmosi lévita 50 kor., Molnár András bábonyi lévita 200 kor. Egy. 300 kor.

IV. Kolozsvári egyházmegye. Özv. Koncz Istvánné 70 kor.

V. Marosi egyházmegye. Lőrinczfalva ehk. 100+11 kor., özv. Gece Aronné Kibédén 42 kor., a mosoni ehk. kántora részére 160 kor. Együtt 313 kor.

VI. Nagyszebeni egyházmegye. Özv. Gábor Lajosné volt tanító neje 50 kor. Együtt 50 kor.

VII. Udvarhelyi egyházmegye. Özv. Tolvaly Zsigmondné 50 kor., Szász Károly siménfalvi pap 50 korona. Együtt 100 kor.

VIII. Küküllői egyházmegye. Özv. Kósa Károlyné v. péterfalvi papné 100 kor. Együtt 100 kor.

Központi segélyek. Püspöki titkár fizetésére 720 kor., püspöki fizetésptólás 2000 kor., a theol. fakultás részére 2000 kor., a szeretetház részére 2000 kor., a püspöki özvegyek nyugdíjalapjára 1000 kor. Együtt 8953 kor.

A fenti Baldácsi-segélyekről szóló nyugták szintén sürgősen beküldendők, ezekre azonban már bélyeg nem szükséges.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből.

Dr. Bartók,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 3092—1905.

KÖRLEVÉL

valamennyi nagytiszteletű Esperesi hivatalnak és az összes Lelkész afiainak.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr folyó 1905. évi 49.351. szám alatt kelt és hozzánk folyó hó 4-én érkezett leiratával a lelkészi fizetéseknél 1600 koronáig terjedő kiegészítésre szükségelt II-ik félv

összeget utalványozván, felhívjuk az érdekelt és alább névszerint megnevezett lelkész fiait, hogy a nevük után kitüntetett összegről szóló és a II-ik fokozatu bélyeggel szabályszerűen ellátandó nyugtáikat az illetékes esperesi hivatalhoz haladéktalanul terjesszék be, honnan azok hitelesítve és kimutatásba foglalva, egyszerre és együttesen legkésőbb f. hó 25-ig kifizetés végett ide felterjesztendők.

Megjegyezzük, hogy ezuttal azok részére, kikkel szemben bármi okból fegyelmi vizsgálat van folyamatban és ügyük jogerős ítélettel befejezést nem nyert, a kiegészítési összeg kifizetése felfüggesztetett.

A nyugták helyes bélyegzésére és a bélyegjegyek átírására s az összeg pontos kitüntetésére annál kiválóbb figyelem fordítandó, mert a kifogás alá eső nyugták értéke nem fog kifizettetni.

A kiegészítés összegek a következők:

I. Hunyadi egyházmegye.

Jakab Mózsza 79.76, Botha Sándor 267.78, Csiszér Pál 457.—, Kállai István 520.52, László Zsigmond 731.80, Mátyás János 323.49, Kovács Lajos 210.50, Kiss Mózes 274.15, Péter Albert 373.69, Fülöp Gyula 589.76, Vásárhelyi Lőrincz 417.92, Kósa Mihály 361.04, Juhász Izidor 473.05, Imre István 284.20, Lukács Antal 323.89, Kovács Sándor 393.83 K.

II. Gyulafehérvári egyházmegye.

Cseresznyés Ödön 192.26, Hatházi Ferencz 392.94, Tókos Jenő 148.72, Kovács Károly 324.43, Sebestyén Ferencz 207.93, Virágh József 512.15, Papucs Dávid 561.15, Gruzda Domokos 321.74, Sáfrány Lajos 476.55, Valler József 473.05. Tókos Sándor 268.89, Kolumbán János 298 kor. 84 fillér.

III. Nagyenyedi egyházmegye.

Décsi István 543.66, Bertalan József 332.96, Simon Antal 426.14, Vinczi Domokos 430.98, Fejér Pál 129.40, Veres Károly 12.22, Kovács József 452.79, Szalma Lajos 456.36, Aszalós György 471.56, ifj. Moóré Károly 494.16, id. Moóré Károly 396.84, Solymosi Lajos 399.58, Balogh Sándor 423.20, Szabó Ferencz 584.36, Vass Ferencz 529.25. Tunyogi János 333.83, Kozma Imre 321.30, Barthalus János 520.08, Jancsó Lajos 101.79, Péter Antal 532.38, Sándor János 126.46, Papp Dávid 407.34, Derzsi Lőrincz 122.14, Málnási Károly 180.63, Demeter Zsigmond 507.50, Pap István 205.13, Miklóssy József 451.05, Benedek Ferencz 655.67, Pásztohy Dénes 71.90, Király Gyula 356.87 K.

IV. Kalotaszegi egyházmegye.

Biró András 339.02, Albert Imre 565.63, Kovács Ödön 311.—, Bitai Kálmán 438.91, Kovács József 39.67, Elek Lajos 308.07, Antal Géza 398.86, Nagy Mihály 373.26, Régeni Ferencz 556.65, Sebestyén Ferencz 456.05, Paulai Viktor 442.20, Ágoston György 376.95, Takács József 513.47, Barabás Árpád 741.75, Erdélyi László 288.25, Fazakas Lajos 613.45, Demeter Gyula 515.14, Székely Sándor 493.96, Tamó Gyula 201.03, Balázs István 242.36, Antal Domokos 167.35, Osváth Lajos 415 kor. 28 fillér.

V. Kolozsvári egyházmegye.

Gáspár Sámuel 605.03, Belle Lajos 385.79, Tunyogi Béla 371.68, Bartók Béla 358.32, Szabó József 483.79, Székely Miklós 505.77, Lőrinczi Gábor 403.51, Agyagási Gábor 136.24, Nagy Albert 539.65, Albert Sándor 457.—, Kiss Péter 610.17, Muzsnai Miklós 685.23, Kovács József 565.50, Jakabházi Dániel 574.28, Biró Sándor 350 kor. 41 fillér.

VI. Szilágyszolnoki egyházmegye.

Józsa Gyula 532.76, Tötös György 283.44, Mátéka József 480.72, Molnár Gyula 355.05, Diószeghi Mór 407.06, Török Ferencz 494.01, Ignác Márton 195.30, Gáspár László 399.07, Versényi Miklós 450.90, Sipos Károly 522.86, Borbély Sándor 523.26, Juhász György 371.92, Tamás László 236.07, Szász Ferencz 351.10, Szilágyi János 485.98, Székely Sándor 82.85, Fejér Ferencz 600.42, Tóth Sándor 257.04, Patay Lajos 383.84, Rác Péter 231.70, Székely Árpád 546.68, Ferenczi Endre 472.91, Nagy Lajos 414.90, Kusztos Gyula 571.19, Kovács Zsigmond 264.37, Bod László 200.49, Gáspár János 52.41, Vass Lajos 551.31, Farkas Sándor 171.09, Kiss Pál 477.96, Szentkirályi László 309.06, Vörös Zsigmond 394.79, Nagy Zsigmond 236.15, Józsa Károly 358.46, Kenderesi Lajos 139.59, Zöld Mihály 217.64, Ferenczi Gyula 380.43, Kovács Ferencz 416.10,

Bartha Miklós 238.20, Kemény István 243.24, Kecskeméti Kálmán 207.84, Barabási Lajos 586.73, Visky Pál 382.47, Veress Sándor 221.90, Bedó Károly 175.45.

VII. Dési egyházmegye.

Szakács Ferencz 368.41, Kovács Gyula 490.05, Almási Sámuel 498.01, Soós Károly 567.84, Nagy József 521.15, Nagy Imre 403.90, Szabó Lajos 500.28, Csákány Miklós 489.53, Barabás Samu 387.13.

VIII. Széki egyházmegye.

Nemes Ferencz 546.53, Csejdi Jenő 326.89, Lőrincz János 170.94, Gyárfás Albert 104.03, Pataki Dénes 361.97, Veress Márton 248.91, Szathmári Sándor 456.40, Sipos Gyula 383.12, Szász Béla 158.80, Fehér István 190.76, Farkas István 518.24, Jakabházi Dániel 591.46, Solymosi Miklós 460.12, Csűrös Ferencz 212.72, Kovács Akos 39.87, Benedek Lajos 468.30, Fekete Gerő 309.12, Máthé Sámuel 217.91, Toró Dénes 441.30, Kovács Gábor 174.73, Máthé György 481.64, Pünkösti Lajos 210.50, Jung Ferencz 564.78, C. Nagy Mihály 431 kor. 72 fillér.

IX. Nagysajói egyházmegye.

Orbán Gábor 349.71, Horváth Ödön 274.21, Köblös István 210.22, Lőrinczi Miklós 602.60, Tőkés József 395.13, Dobai Lajos 710.—, Péterfi Károly 475.98, Polgári Károly 312.31, Menyhárd Elek 222.84, Muzsnai Károly 581.19, Beregszászi György 387.63, Debreczeni Gyula 277.18, Vályi János 283.74, Vályi Elek 678.48, ifj. Musnay Károly 397.82 K.

X. Görgényi egyházmegye.

Kovács István 371.31, Jánosi Béla 72.31, Papp Lajos 338.91, Bőjthe Ödön 129.87, Csekme Ferencz 133.65, Székely Ferencz 406.77, Kiss Lajos 114.61, Dénes József 284.77, Kövendi Kálmán 152.28, Szász Márton 178.67, Sükösd Mihály 585.40, Beregszászi Albert 693.72, Pál Károly 444.25, Teleki József 483.90, Farkas Károly 210.72, Gergely Lajos 346.88, Dénes Gyula 402.93, Incze Ferencz 619 kor. 91 fillér.

XI. Marosi egyházmegye.

Nagy Albert 544.47, Veress Károly 458.78, Kolozsvári József 445.75, Adorján Lajos 523.42, Vizi János 451.16, Soltész Sámuel 512.09, Lőrinczi Lajos 619.75, Varga Ferencz 437.41, Albert Miklós 524.83, Rákosi Lajos 583.61, Kiss Ferencz 539.98, Nemes Sándor 530.67, Király Béla 597.49, Molnár Lajos 355.57, Simon Imre 398.46, Szondy György 559.74, Szócs Akos 575.74, Magyarai Árpád 330.55, Farkas József 363.—, Adorján János 563.42, Gönczy Sámuel 352.48, Málnási Ferencz 561.64, Kovács László 571.07, Dósa Sámuel 509.63, Orbán Károly 271.62, Sipos György 530.43, Benedek Dénes 123.17, Kovács Nándor 445.90, Muzsnai József 537.68, Székely Sándor 601.—, Bartha Gábor 475.16, Nemes Károly 205.87, Farkas Jenő 339.29, Derzsi Dénes 458.37, Boér Károly 180.82, Jenei Sándor 385.42, Tóth László 452.29, Rákosi György 429.33, Adi Sámuel 247.32, Simon Gábor 335.68, Erdélyi Béla 570.43, Gáll Gábor 558.95, Madaras János 453.51, Staudner Máttyás 579.27, Péterfi Lajos 492.23, Bitai Mihály 476.89, Simon Elek 558.30, Musnay Pál 108.71.

XII. Kükküllői egyházmegye.

Sámuel Aladár 312.05, Hegyi Károly 565.86, Fazakas Sándor 625.54, Lakatos Aron 308.61, Báthori János 261.59, Gönczi Pál 438.19, Nagy Domokos 415.08, Benedek Pál 487.16, Józsa Ferencz 615.42, Farkas Károly, 405.10, Bartha József 685.77, Rákosi József 493.66, Sámuel József 336.50, Kakasi Márton 161.56, Mooréh Domokos 235.96, Hegyi Sándor 380.28, Nemes Elek 671.53, Kádár Andor 623.45, Rákosi Dezső 490.54, Bartha Lajos 751.89, Z. Kiss Sándor 570.04, Szabó Miklós 502.38, Szakács Albert 623.87 K.

XIII. Nagyszebeni egyházmegye.

Jakab Károly 317.79, Benkő Ferencz 86.92, Bartha János 501.10, Horváth István 280.66, Biró György 454.48, Csiki József 489.—, Putnoki Lajos 579.72, Gábor Sándor 380.08, Nagy József 47.57, Bogdán József 700.51, Balázs Imre 206.04, Órtel János 461.05, Kovács József 484.27.

XIV. Udvarhelyi egyházmegye.

Szász Károly 554.49, ifj. Péter Károly 223.09, Kónya Kálmán 405.46, Baczó Lajos 512.67, Bedó András 593.44, Lajos János 412.63, Pál Lajos 568.32, Csia Kálmán 425.50, Lőrincz Áron 488.60, Biró Aron 441.19, Soós Farkas 507.66, Szabó Samu 502.87, Bodor József 273.51, Menyhárt András 473.05, Jakab Albert 413.75, Fülöp Kálmán 557.76, Pál Balázs 491.09, Márton Árpád 521.78, Karácson Sándor 266.97, Mester János 463.70, Kádár Dénes 222.92, Jakat Dénes 450.25, Kállai Ferencz 609.54, Csiszér Zsigmond 319.80, Hegyi Péter 12.73, Kovács István 463.50, Orbán József 360.32, Kovács Mózes 77.60, Karácson István 39.47, Kertész Mózes 285.52, Bőjthe Sándor 480.87, Kovács Sándor 466.89, Bodor István 444.60, Bedó Ödön 151.03, Demes Ferencz 865.89.

XV. Erdővidéki egyházmegye.

Molnár Imre 382.23, Kovács Sándor 488.63, Borsai László 560.15, Bocz József 499.30, Czell Ignác 122.63, Karácsony György 286.94, Lőrincz Gyula 425.30, Sándor András 440.34, Sebestyén Sándor 392.30, Bartha Imre 403.87.

XVI. Sepsői egyházmegye.

Bene István 304.03, Havadtői Mihály 476.57, Kolcza Lajos 563.70, Takács Károly 229.72, Vass Lajos 458.81, Szabó Ferencz 349.24, Péchy Árpád 424.14, Bitai Géza 476.82, Csulak Zsigmond 278.89, Bartha Károly 512.56, Jakab József 401.26, Demes Péter 561.75, Csiszér Zsigmond 496.74, ifj. Kovács Antal 573.85, Antal Lajos 416.41, Kiss Gyula 500.11, Menyi János 485.91, Czeglédi János 489.16, Bőjthe Géza 509.70, Pünkösti István 199.11, Dávid József 423.45, Bedeházi János 623.39, Tamó Gyula 485.33, Péter Gerő 353.80, Kiss Albert 390.94.

XVII. Orbai egyházmegye.

Szeremlei Cs. Lajos 479.03, Szász Mihály 197.04, Péter Károly 409.07, Mircse Ferencz 313.20, Bartha János 312.73, Vass Jenő 401.38.

XVIII. Kézdi egyházmegye.

Szini János 272.32, Bodor Géza 31.68, Benedek Ignác 238.12, Bitai Béla 505.77, Zayzon Lajos 350.26, Kőkösi Sándor 471.97, Ósz Lázár 634.52, Zoltáni Elek 74.—, Woloncs Miklós 229.48, Kelemen Győző 173.04.

Kolozsvár, 1905. július hó 10.

Dr. Bartók,
elnök.

Dr. Kádár János,
titkár.

2450—1905. sz.

KÖRLEVÉL

két vagy több papi állással bíró egyházközségek adminisztrálása tárgyában.

Figyelmeztetjük összes nagytiszteletű Esperes aait és az illetékes egyházközségek t. presbyteriumait arra, hogy igazgatótanácsunk határozata folytán mindazon egyházközségünkben, a hol két papi állás van s azok közül az egyik megüresedik a hagyatéki idő és az özvegy-árvai kegyév alatt köteles teljes díjtalanul a másik lelkész végelni az összes papi teendőket s ily helyekre külön adminisztrátor ki nem nevezhető.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 2743—1905.

KÖRLEVÉL

valamennyi nagytiszteletű Esperes urhoz.

Egy felmerült eset alkalmából értesítjük nagytiszteletű Esperes aait, tudomásvétel véget, hogy igazgatótanácsunk a buzgó, egyházas érzésű és kiválóbb ev. ref. vallásu tanítóknak, még ha állami iskolánál is szolgálnak, bármikor megadja az engedélyt arra, miszerint a kolozsvári theol. fakultás lelkészvizsgáló bizottsága előtt, a romániai lelkésztanítókhoz mindenben hasonlóan, lévitai vizsgára állhassanak.

Szíveskedjék tehát a megfelelő tanítókat ilyen vizsga

letételére buzdítani, különösen azokon a helyeken, hol az illetőkre lévitai szolgáltatásokat is kell bizni.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 2600—1905.

KÖRLEVEL

a nagytiszteletű Esperes afiaihoz.

Igazgatótanácsunk, alólirott napon tartott ülésében, foglalkozván az esperesi kápláni javadalmak megállapítása kérdésével, kimondotta, hogy az esperesi segédlelkészek fizetésének minimuma évi 400 korona és teljes ellátásában vagy ellátás nélkül évi 800 K-ban állapítatik meg.

Miről nagytiszteletű esperes aait ezennel értesítjük.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 2793—1905.

KÖRLEVEL

a nagytiszteletű esperes afiaihoz.

A folyó évi egyházkerületi közgyűléstől vett utasítás alapján igazgatótanácsunk a Wesselényi Róza-alap kama-taiból 20 első típusú népiskolai könyvtárt rendel meg a legszegényebb ref. egyházak népiskolái számára.

Felhívjuk a nagytiszteletű Esperes aait, hogy az egyházmegyék területén levő ref. népiskolák közül hozzák javaslatba könyvtárral való ellátására folyó évi augusztus hó 1-ig azokat az iskolákat, a melyek erre a segélyre rá vannak utalva, s egyszersmind a rendszeres, pontos ellen-őrzési rendszer által biztosítottat nyújtanak arra, hogy a könyvtárt céljainak megfelelőleg, utasítások szerint fogják használni és megőrizni.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület Igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Dr. Sárkány Lajos,
tanügyi előadó.

2794—1905. sz.

KÖRLEVEL

a nagytiszteletű esperes aaihoz és a kollégiumok méltó-ságos t. Előljáróságaihoz.

A folyó évi egyházkerületi közgyűlés 45. jkvi szám alatt kelt határozata értelmében.

1. Az igazgatótanács felhívja a theologia és a kollé-giumok méltóságos t. Előljáróságait, hogy a Bocskai által vezetett nemzeti szabadságharcot bezáró bécsi béke em-lékére a háromszázados évforduló alkalmából lehetőleg 1906. június 23-án, a tanuló ifjúság nemzeti és egyházi érületének erősítésére szolgáló emlékünnepet tartsanak.

2. A nagytiszteletű Esperes aai figyelmét felhívja az igazgatótanács az egyetemes konvent 1904. évi 27—30. napjain tartott ülése 18. jkvi szám alatt kelt határozatára.

Minden népesebb egyházunkban, a hol a nagytiszteletű Esperes aai véleménye szerint az egyháztagok megfelelő érdeklődésére számítani lehet, hálaadó istentisztelettel ün-nepelje meg az egyház a Bocskai szabadságharcnak s a bécsi békekötésnek háromszázados évfordulóját, ennek ke-retében az előzetesen kiosztott népies történeti ismertetés alapján az ünnep jelentőségéről tájékoztató előadást tar-tasson s a református tanköteles gyermekek számára külön emlékünnepet rendeztessen, a melyen a lelkész, vagy a tanító ismertesse az ünnep jelentőségét, a gyermeki kedély-hez alkalmazott modorban.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Dr. Sárkány Lajos,
tanügyi előadó.

Sz. 764—1905.

PÁLYAZAT.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben a kolozsvári egyházmegyébe kebelezett kolozsvári ehkőzség hidelvei rendes lelkészi állomására pályázat hirdettetik.

Javadalom: 5 szoba s mellékhelyiségekből álló lakás, 2400 kor. törzsfizetés, négy izben esedékes 400 koronás ötödéves korpótlék, szabályszerű stóla-jövedelem.

Kötelesség A hidelvei lelkészi kör területén az ösz-szes lelkészi teendők ellátása, ezen kívül heti 4 órán (szük-ség esetén többen is) ingyenes hitoktatást teljesíteni a ki-jelölendő intézetben és osztályokban.

Pályázati határidő 1905. augusztus 10. Megválasztandó lelkész az állást köteles azonnal elfoglalni, mihelyt a vá-lasztás jogerőre emelkedik.

Kellően felszerelt folyamodványok nt. Herepei Gergely esperes aához Kolozsvárra küldendők.

Kolozsvárt, 1905. július 8.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 763—1905.

PÁLYAZAT.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben, a szilágyszolnoki egyházmegyébe kebelezett horváthpetenyei egyházközség papi állására pályázatot hirdetek.

Javadalom 11612—1903. kultuszminiszteri szám alatt megállapított és 1190—17/1904. igazg. tan. sz. a megerő-sített díjlevél szerint: tisztességes lakás gazdasági épüle-tekkel és 1 hold 660 □ öl kerttel, 2 hold 579 □ öl szántó és 3 hold rét 90 korona bérértéssel, mely földeket lelkész miveltet a saját költségén, adóját pedig az egyház fizeti; készpénz bor-, fa- és szénaváltság czimén 350 kor.; ter-ményjövdelem pénzértéke: 216 kor., stóla átlagos pénz-értéke: 4 kor., összes jövdelem 660 kor.; engedélyezett kiadás: 34 k. 76 fillér, marad tiszta jövdelem 625 k. 24 f., mely összeget 1600 koronára egészít ki: 974 k. 76 f. állami fizetés kiegészítés. Vallástanításért, mit lelkész a helybeli állami elemi népiskolában heti 4 órán át teljesít: 100 korona. Összes jövdelem: 1700 korona. Kötelesség: a horváth-petenyei anyaszentegyházban a lelkészi teendők ellátása. Pályázati határidő: szeptember 5. Szabályszerűleg felszerelt folyamodványok nt. Bartha Dezső esperes afiához terjesztendők be Tasnádra (Szilágymegye).

Kolozsvárt, 1905. július hó.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 733—1905.

KÖRLEVEL

valamennyi nt. esperes aához, mint az egyházmegyei fegyelmi bíróság elnökeihez.

Az egyházkerületi fegyelmi bíróság f. év május 23-án tartott ülésének 7-ik jegyzőkönyvi pont alatt hozott hatá-rozata alapján felhívom a nt. esperes urakat, mint az egy-házmegyei fegyelmi bíróságok elnökeit, hogy az előttük tárgyalás alá kerülő perekben minden egyes alkalommal czimenként és tételenként részletezett költségjegyzéket ál-lítsanak össze s a bíróságok ne csak átalányokban jelöljék meg a felmerült perkötségeket.

Azonkívül felhívom a nt. esperes urak figyelmét arra is, hogy a periratokat mindig pontos iratjegyzék mellett terjesszék fel, amelybe az illető forumok jegyzői az ujonnan keltezett és érkezett iratokat bevezetik.

Kolozsvárt, 1905. július hó 5.

Dr. Bartók György, püspök.

377—1905. sz.

FELHIVÁS.

A kolozsvári egyházmegye tiszteletes lelkipásztorait atyafiságosan és egyszersmind állásukhoz illő komolysággal felhívom, miszerint tartsák szigorú kötelességüknek a ha-táridőhöz kötött hivatalos teendőket, miden feszültség és sürgetés nélkül a maguk idejében elvégezzék.

Többen vannak, a kik még saját központi járandósá-gaik nyugtáit is nagyon késedelmesen küldik be. Ezután ezeket csak a következő cykluson fogom kiutalásra föl-terjeszteni.

Gondolják meg szolgatársaim az Urban, hogy minden késedelmezzel annak csinálnak a legtöbb munkát és kel-lemetlenséget, aki e késedelmezésnek legkevésbé oka!

Kolozsvárt, 1905. július 11.

Herepei Gergely,
esperes.

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendőek, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.

Előfizetési ár: egész évre
félévre

12 kor.
6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

A baptizmus elleni védekezés.*

(Folytatás.)

A baptizmus tehát, többi szekta társaival egyetemben, *egy theol. iskola ekszkluzivitásán épülő vallásos társaság*, melyet a keresztyénség vallási irányzatával szemben, melyek a felekezetekeket eredményezték, az jellemez, hogy a vallást és theológiát azonosítja és pedig a veszedelmesebb formában, a theológiát tévén a vallás tárgyává. A míg pl. a református egyház a maga kebelében különböző theologiai iskolákat megtűr és elbir: a baptizmus azzal a theologiai felfogással áll vagy esik, a melyen épült. A theologiai iskolák ez ekszkluzivitása szakgatja denominációkra a protestáns egyházakat a szektában.

Ez lévén a baptizmus jelleme, természetes, hogy a keresztyénség felfogásában nemcsak hogy nem magasabb a mi református egyházunknál, hanem annak mélyen alatta marad.

Hogy van hát, hogy Szalay mégis oly magasra taksálja, hogy egy alárendelt jelentőségű vonásától eltekintve, azonosnak veszi velünk? Ennek magyarázata azon lelki rokonságban van, a mely egy és ugyanazon theologiai iskola hiveit egymással összeköti. Szalay pedig e tekintetben ugyanazon bibliai pozitivizmus alapján áll, mint a baptisták, annyira, hogy annak az oka, hogy ő nem baptista, szombatos vagy nazarénus, semmi sem egyéb, mint az, hogy ő a biblia azon illető helyét másként értelmezi; azon bibliai pozitivizmus alapján, a melyen áll, sokszor következtelenül vagy megalkuvóbban, mint az illető szekták.

Az az orvosság, a mit ő nekünk a baptizmus ellen ajánl, nem egyéb — hogy orvosi hasonlattal éljek — mint az, hogy oltsuk be magunkat a baptizmus bacillusával. „*Higgyük a bibliai igazságokat mind!*“: ez a tanács a szekták szellemében, a bibliai pozitivizmus alapján van adva. Jézus nem így mondta!

Azt mondja: „higgyetek az evangéliumnak!“ Nem egyes igazságok hívését kívánja s a hitet nem azzal méri, hogy valaki *hány* igazságot hiszen, hogy aztán az legyen az igazi hívő, a ki „*mind*“ hiszi; nem a biblia akkor meglevő egy részének hívését kívánja „*mind*“; hanem hitet, önátadó bizalmat az Isten küldötte „örvendetes izenetben“, a melynek igazsága felől minden lélekben az Isten lelke tesz bizonyosságot.

Énnekem csak e bibliai pozitivizmus ellen van kifogásom. Csak az a kifogásom, hogy *a bibliát ne tegyék az üdv forrásává*. Kálvinista felfogás szerint nemcsak a biblia, de még a Jézus Krisztus sem forrása — sajátosságos értelemben — az üdvnek. Az üdv forrása egyes-egyedül az Isten. Ez a kálvinista praedestináció igazsága. Még a Krisztus is csak eszköz, praedestinált. Igaz, a legfőbb eszköz: a praedestináltak fejévé van rendelve. Mennyivel inkább áll akkor a bibliáról, hogy az üdvnek csak eszköze. Krisztus után ugyan a legfontosabb, de azért mégis csak eszköz.

A biblia olyan felfogása, a melyet Szalay hirdet, a bibliából szükség szerint „*thorát*“ csinál, a mi ellen pedig Jézus annyira tiltakozott; kötelező törvényt §§-okat, mint a középkori egyház dogmái voltak, ami ellen pedig a reformáció tiltakozott.

Hanem a mennyire nem tudok egyetérteni Szalaynak a bibliáról való ezen elvi, hogy úgy mondjam dogmatikai felfogásával: annál teljesebb igazságot kell neki adnom abban, hogy üdvösségünknek ezt a hatalmas eszközt nem használjuk fel kellőleg, sem az egyház, sem a pap, sem a hívők: Hogyne? — fogják mondani — hiszen egész istentiszteletünk központja az ige-hirdetés a biblia alapján. Igaz, külsőleg így néz ki a dolog. Hanem abban már Szalaynak van igaza, hogy azt nagyon elfeledtük, hogy a bibliában *rólunk* van szó, az isten gyermekeiről, az üdvrehivottaknál.

Nagy Károly.

Jelentés az erd. ref. ehker. Kolozsvári Szeretetháza 1903 4. és 1904/5. évi állapotáról.

— Irta: *Horváth János*. Felolvastatott a képviselői közgyűlés 1905. május hó 22-én tartott közgyűlésén. —

(Folytatás.)

Az elmúlt tanévben az egészségi állapot elég jó volt. E tanévben két növendék volt súlyosabb beteg, egyik szeptemberben, másik januárban, mindkettő felgyógyult, most a tanév végén két kanyaró eset fordult elő. A két év alatt elhalálozás nem történt. A betegeket az intézetben ápoljuk e célra építettett, a tantermek és lakásoktól teljesen elkülönített helyiségekben. E helyen megemlítem, hogy a mult közgyűlés által engedélyezett ápolónői állást a keblitanács 1904-ben pályázat útján betöltötte s a megválasztott ápolónő, özv. Gönczy Béláné 1904. szept. 1-én az állást elfoglalta s azóta elég kitartással végzi kötelességét. Az intézet orvosa dr. Török Imre ugy az elmúlt, mint a folyó tanévben nagy odaadással, lelkiismerettel, eredménnyel teljesítette orvosi feladatát.

Az intézetben lakó növendékeknek a német—francia nyelvet, továbbá a zongorát az árvaanya tanította a szervezetben megállapított díjért, ezen díjak az intézet pénztárát illetik. Németet tanult 10, francziát 2, zongorát 16. A német nyelv tanulását évközben félbehagyta 6, a francziát 2, a zongorát 5, 3 növendék eltávozás miatt. A polg. iskolába járó árvák mindenike a fizető növendékekkel együtt részesült német oktatásban. A mult évi vizsga jó eredménnyel folyt le, különösen a zongorában és az öszhangzatos énekben mutattak a növendékek nagyobb haladást.

Vasárnap és ünnepnapokon a növendékek az intézet mellett levő templomba jártak istentiszteletre — a téli nagy hidegek kivételével — az árvaanya vezetése mellett.

Az árvák részére ugy az elmúlt, mint folyó év december 24-én karácsonyfa ünnepélyt rendeztünk s hálával említem fel e helyen is árváink iránt a jó emberek részéről nyilvánult szeretetet és jóindulatot, kik becses adományaikkal lehetővé tették, hogy árváink e szent nap estéjén örvendjenek az örvendezőkkel. A karácsonyfa ünnepélyen imát mondott Bokor József lelkész, a növendékekhez beszédet intézett az intézet igazgatója, 2 növendék szavalt s az összes alkalmi éneket énekelt. Az árvák a gyönyörűen díszített s gazdagon megrakott karácsonyfáról szép és hasznos tárgyakat kaptak emlékül.

A karácsonyfára adományoztak: Lészay Ferencz, br. Bánffy Ernő, br. Wesselényi Miklósné 20—20 K, gr. Wass Albertné, Szilvássy Béláné, özv. Somkerek Miklósné 10—10 K, az „Erdővidéki Takarékpénztár” (Baróth) 40 K, Krompecher Berta, Krompecher Jenőné, Kilyén Sándor, Kovács Gábor ref. lelkész 2—2 koronát. Fogadják a kegyes adakozók az árvák örömeire nyújtott becses adományaikért e helyen is hálás köszönetünket.

A keblitanács 1904-ben 5 rendes gyűlést tartott s 55 tárgyban hozott határozatot. Fontosabb intézkedései: a fentebb is jelzett s a közgyűlés által jóváhagyott pótépitkezést, új felszerelések beszerzését, okszerű tyúktenyésztés, méhészet berendezését — melyről alább még említést teszek — eszközölte, az ápolónői állást betöltötte. Benn az intézetben az 1905—6. tanévtől kezdve szervezi a háztartási iskolát, első sorban azon árvák részére, kik gyenge tanulók s így jövő megélhetésüket ez uton biztosítani nem lehet. Cél az, hogy a női ruha varrás és szabásban, a háztartás, sütés, főzésben, mosás és mosatásban, konyha- és virágkertészetben, az okszerű tyúktenyésztés és méhészetben alapos kiképzésben

részesüljenek. Elméleti tárgyak lesznek: szám, háztartási könyvviteltan, német nyeiv. Ezen iskolának nem árvák is megállapítandó díj mellett tanulói lehetnek. A tervezet részletes kidolgozását a keblitanács a kéthónapi szünidő alatt fogja elkészíteni. A jelenlegi tiszteletbeli igazgató és a házvezető 1905. július hó végén állásuktól egészségi okokból megválnak, illetve egy évi szabadságot kaptak. A keblitanács több gyűlésen tanácskozott ez igen fontos két állás betöltése felől, végleges megállapodásra csak e napokban fog jutni. A szeretetház szomszédságában az egyh. ker. tulajdonában levő, felső-leányiskola céljaira vásárolt teleknek utcai része az egyh. ker. igazg. tanácsa jóváhagyásával, a keblitanács közvetítésével eladatott s így a szeretetház 11 ezer kor. tőke 4°/o-os kamatának terhétől szabadult meg. A beadványi jegyzőkönyv száma 334 volt.

Az intézet tiszteletbeli igazgatója a szülők és hatóságokkal a levelezést, a jegyzői, előadói, gazdasági teendőket végezte, a felügyeletet és ellenőrzést gyakorolta; az intézet fentartási szükségereire utalt számadásokat, az adományokból gyűlt tőke-alapot, az árvák karácsonfa-alapját s a növendékek zsebpénzét kezelte s ezekről a számadásokat vezette és elkészítette, az intézet mindennemű szükségleteit beszerezte, a gyümölcskertészetet és méhészetet kezelte.

Az árvaanya a magánórákra jelentkezőket a német és francia nyelvben, zongorázáshoz oktatta, a növendékek felett a felügyeletet gyakorolta, templomba kísérte, leckékjök megtanulásában segítette.

A házvezető, segéd-árvaanya a háztartás, sütés, főzés, mosatás, konyha- és virágkertészet munkálatait végezte és végeztette, az összes helyiségek és a növendékek tisztántartásáról, az árvák ruházatának elkészítéséről, jókarban tartásáról gondoskodott.

Az ápolónő a betegek ápolásával s szabad idejében az árvák és fizető növendékek ruháinak elkészítésével foglalkozott, a felügyeletben segédkezett.

A növendékek magaviselete mindkét tanévben jó volt, a tanulásban általában szorgalmat, jó előmenetelt tanusítottak 3 növendék kivételével, ezeknél sem annyira a szorgalom, mint a tehetség hiánya volt a gyenge eredmény oka. Ki kell emeljem, hogy a tanítónőképezde és a polg. isk. igazgatói s az egész tanári testülete növendékeink iránt kiváló figyelmet és szeretetet tanusítottak.

1904-ben egy mintaszerű tyúktenyésztést rendeztünk be az intézet kertjének gyümölcsös részében 1138 K 45 f. költséggel két tyúkaj tenyésztésére, részben azon célból, hogy a növendékek a háztartás e fontos gazdasági ága okszerű kezelését megtanulják, részben az intézet háztartása szükségleteinek fedezését eszközöljük, számítunk azonban fajtyukok és azok tojásai eladásából pénzbevételekre is. A nagymélt. földm. ügyi miniszterium ezen berendezésünk költségeihez 100 kor. pénzsegélyt és 24 db.-ból álló fajtyukot és kakast adományozott 200 kor. értékben, ugyancsak a földm. ügyi miniszterium 1904-ben 100 ürméter bükk tűzifát kedvezményes (fele) árban adományozott, mintegy 200 koronát tesz ki ezen adománya is.

A tanév folyama alatt az intézetet a közgyűlés és a keblitanács tagjai közül többen meglátogatták: dr. Bartók György püspök öméltósága, dr. Gidófalvy István, Nagy Károly, dr. Sárkány Lajos, Kenessey Béla, Pokoly József, Lészay Ferencz elnök ur havonként, sőt hetenként többször is.

Az 1904-ben tartott ker. közgyűlés a református kántorok, kántor-tanítók, lévíták leányaira is kiterjesztette a kedvezményes felvételt. Eddig a marosújvári és a fejrői egyházközségek jelentették be, hogy a szabályszerűleg kirótt évi szeretetházi járulékot ugy az egyházközség, mint kántoraik meg fog-

ják fizetni. Ezeknek ügye az igazgatótanácsnál elintéztést nyert.

1904-ben alapítványokat tettek: néhai gr. Bethlen Gergelyné sz. Antos Klára végrendeletileg 1000 koronát, a dési egyházmegye 1000 K-t, Dés egyházközség püspöki látogatás emlékére 200 K-t. Előbbi években tett alapítványait gyarapították: a theol. fakultás ifjúsága 72 K 80 f.-rel, dr. Vályi Gáborné sz. Gidófalvy Matild 100 K-val, Lészay Ferencz néh. Lészay Ilona emlékére tett alapítványát 550 K-val.

(Vége következik.)

A konventi liturgiai bizottság jelentése és tervezete.

(Folyt. és vége.)

FÜGGELÉK.

Az egyházi előljárók, tisztségviselők felesketése.

40. §. Az egyházközségi előljárók, u. m. a fő- és alondnokok, presbiterek felesketésének a templomban a vasárnap délelőtti istentisztelet alkalmával kell végbementie, eképpen:

A felesketendők kiállanak az urasztalhoz, hol a lelkész az illető hivatalra tartozó rövid biblikus beszéd után őket, a megállapított eskümintá szerinti felesketi, rövid könyörgéssel megáldja és kézfogással elbocsátja.

A presbiterium által alkalmazott hivatalnokok, szolgák felesketése a presbiterium előtt megy végbe, rövid intelem és áldás kívánás kíséretében.

41. §. Tanítók, énekvezérek az egyházmegyei közgyűlés előtt esketendők fel.

42. §. Magasabb fokú egyházi előljárók u. m. az egyházmegyei és egyházkerületi tisztségviselők felesketése az imádsággal megnyitott közgyűlés elején, a megállapított esküszöveg elmondásával megy végbe a szokásos üdvözlő és programbeszédekkel együtt.

ZÁRÓHATÁROZAT.

43. §. Az itt lényeges vonásokban megállapított istentiszteleti rendtartás részletes kidolgozásával, megfelelő liturgiás-könyv szerkesztésével és közrebocsátásával az Egyetemes Konvent bizatik meg.

E javaslat indokolását bizottságunk feleslegesnek tartja részletezni. Maga-magát indokolja legfőképpen azért, hogy úgy elemeiben, mint berendezésében a tényleges helyzetnek nagyjában megfelelő és rendjében az egyházközségek túlnyomó többségének mostani gyakorlatával megegyező. Ott is, a hol ettől eltérő a gyakorlat, a különbség oly csekély, hogy az egyetemeshez való alkalmazkodásnak a gyülekezetek kellő felvilágosítások és tapintatos vezetés során, kétségen kívül nagyobb nehézség nélkül megnyerhetők lesznek s ezáltal a célba vett egységes liturgia, egyházunk külső és belső egységének s megerősödésének hathatós eszközeként létrehozható lesz, az esetleg szükséges nagyobb reformok a lehetőleg előkészítendő jobb jövőnek tartatván fenn.

Javaslatunk betérjesztésével kapcsolatosan van szerencsénk bejelenteni,

hogy a bizottság tekintettel arra, miszerint az egységes liturgia megállapításánál a legnagyobb megnyugvásra kell igyekeznünk, szükségesnek tartaná az e tervezethez való hozzászólás útját minden jogosult faktornak újabban is megnyitni, le egész az egyházmegyékig,

hogy méltányolva a tiszáninneri kerület azon kifejezett álláspontját, hogy ez egyházunk legbensőbb, hogy úgy mondjuk souverain rendelkezésére tartozó ügyét ne vigyük a többi más természetű egyházi törvényekkel — bár látszólag is — királyi jóváhagyás alá: hanem helyesnek tartaná oly előterjesztéssel

járulni a Zsinat elébe, hogy ez istentiszteleti rendtartást határozatával országos ref. egyházi Szabályrendelettel tévén, kihirdetését és közrebocsátását az elkészítettendő liturgiális könyv első részében eszközölje.

Végül szomoruan kell bejelentenuünk, hogy munkás és szakavatott referense a bizottságnak — kinek előadásában fogadta el bizottságunk a többi ideutalt ügyek elintézésére vonatkozó javaslatokat — Novák Lajos bizottságunk elnökéhez intézett s % alatt csatolt iratában „mivel — mint írja — a bizottság oly javaslatot állapított meg, a melylyel egyet nem érthet, a melynek szószólója, képviselője semmi irányban sem lehet:“ előadói tisztéről lemondott, s minden kérésünk daczára sem volt hajlandó azt továbbra is megtartani. Mivel ez elvégre is — szerinte — lelkiismereti dolog, nem tehetünk mást, mint *ez alkalomra* az előadó munkájának végzésére a bizottság legifjabb tagját, Nagy Károly theol. tanárt kértük fel s Novák Lajos helyének betöltését kérjük az Egyet. Konventtől.

Munkálkodásunkról a tiszteletteljes jelentésünket megtéve van szerencsénk a következő

Határozati javaslatot benyújtani:

Az Egyetemes Konvent elfogadva a Liturgia ügyében kiküldött bizottság javaslatát az istentiszteleti rendtartásra nézve, — elhatározza, hogy

a) azt kellő számu példányban kinyomatva megküldi az egyházkerületeknek, hogy ezek tárgyalatván az egyházmegyékkel, azoknak erre vonatkozó megjegyzéseit a kerületek összefoglaló véleményével oly időben küldjék fel a Konvent elnökségének, hogy ez a liturgiai bizottság által ezeket is feldolgoztatva az ez évi rendkívüli őszi konventre a Zsinat elébe terjesztendő végleges javaslat szövegére nézve előterjesztését megtehesse;

b) javasolni fogja az Orsz. Zsinatnak, hogy a lényeges vonásaiban megállapítandó ezen istentiszteleti rendtartást nem az Egyházi Törvények közé iktatva, hanem mint határozatával megállapított Orsz. Ref. egyházi Szabályrendeletet az elkészítettendő liturgiális-könyv első részében tétesse közzé és hirdesse ki;

c) felhatalmazza az elnökséget, hogy a munkálat előállításával és kinyomatásával eddig felmerült költségeket a Közalapból kiutalassa a rendes hányadban, beszédetvén az egyes kerületektől. Végre

d) Novák Lajos eddigi előadónak fáradságát és buzgalmát megköszönve, lemondásával megürült előadói tisztre mást kér fel.

Határozati javaslatunk elfogadását tisztelettel kérve vagyunk a Főt. és Mélt. Konventnek*

a konventi liturgiai bizottság üléséből és nevében
Budapest, 1902. június hó 15-én

alázatos szolgálai:

Baksay Sándor,
püspök, elnök.

Nagy Károly,

az előadó ad hoc helyettesítője.

* A konvent tudomásul vette a bizottság e jelentését, a Határozati javaslat a) pontja értelmében való eljárásra a bizottságot utasította, kimondván, hogy a kerületek véleményei legkésőbb ez évi november 1-ig beküldendők a konvent elnökségének.

Ezen utasításhoz képest 2100 példányban kinyomatva ezennel minden egyh. ker. Püspöki hivatalának annyi példányban küldjük meg, a hány anyaegyházközség van, hogy onnan megfelelő módon szétküldetvén, minden lelkésznek módja legyen az egyh. megyei tárgyalásokra a javaslatot tanulmányozni.

A véleményeknek a konventi elnökséghez való mielőbbi beküldését kéri

Igazgatótanácsunk üléséből.

Kolozsvár, 1905. jun. 29.

(Folytatás és vége.)

A leszámítoló és pénzváltó bank kolozsvári fiókintézete, mint az egyházkerületi pénztár kezelője a felgyült pénzkészletek apasztása iránt tett előterjesztést és az igazgatótanács kimondotta, hogy az egyházkerületi közgyűlés korábbi határozatai szerint ingatlanok vásárlása útján biztosan elhelyezhető egyes alapok visszafizetése útján apasztja a pénztári készletet.

Az egyházkerületi pénztárból visszahelyezése mellett kiadott egyházi tőkék törlesztő részleteinek kezelése s nyilvántartása a közhasznú szövetkezetre bízott, minél fogva a törlesztő részletek jövőre közvetlen a közhasznú szövetkezetbe küldendők be.

Titkári előadásban nyertek elintéztést az alábbi ügyek:

A magyarborzási, veresegyházi, nyárádszentbenedeki és alsórákosi egyházközségek építkezési célokra központi kezelés alatt álló tőkéket utalt ki igazgatótanácsunk, mindeniket azonban visszahelyezési kötelezettséggel.

Csákány Miklós köblösi lelkésznek hitelszövetkezeti elnökség, Kiss Zoltán tasnádi tanítónak és Szabó Miklós erzsébetvárosi lelkésznek lapszerkesztőség, Balla Károly fogarasi lelkésznek pedig igazgatósági tagság engedélyeztetett, mint melléklogalkozás.

A magyardellői ehk. egy kis belsőségét eladván, a magyarfülpösi ehk. és a nagyenyedi kollégium pedig birtokot vásárolván, a bemutatott szerződések jóváhagyást nyertek.

Magyarosy István, zilahi és Kovács Ferencz tasnádszántói lelkészeknek megengedte az ig.-tan., hogy maguk mellé káplánt kérhessenek.

Incze Kálmán uzoni presbyter fellebezésének helyet adott az ig.-tanács és az egyházmegyei tanács megfélebbeztetett határozatát megváltoztatta.

Jóváhagyatott az ujtordai ehk. ama határozata, melyszerint lelkésze fizetését korpótlékokkal rendezte.

A maroscsapói ehk. és beszolgáló lelkésze között létrejött beruházási és használati szerződés, némi pótlásokkal, megerősített.

A makfalvi iskolai gondnokság szervezése tárgyában kelt egyházmegyei tanácsi javaslatot teljartalmulag elfogadta az ig.-tanács.

Vizaknai egyházközségünk elköltevé 2600 koronát meghaladó papi interkáláris javadalmát, a feleletre vonás alapján megtett jelentését ig.-tanácsunk kényszerűleg tudomásul vette, de helyteleníti a presbyterium eljárását.

Ezzel kapcsolatosan elvi határozatképen kimondotta, hogy olyan egyházközségekben, ahol két papi állás van, egyik állomás megüresedése esetén adminisztrátor ki nem rendelendő, hanem a kegyév és hagyatéki idő alatt a másik lelkész, minden külön honorárium nélkül, köteles az elhunyt papot helyettesíteni.

Megerősítette ig.-tanácsunk a missiói egyházmegyéhez tartozó községek szervezeti szabályait.

A nagyenyedi egyházközség költségvetéseinek felülvizsgálása alapján konstataulta ig.-tanácsunk, hogy a lelkészi korpótlékok rendszeresítésére a kellő fedezet megvan és így az idevonatkozó határozatot jóváhagyta.

Főt. Püspök aa. áttette a múlt évi esperesi vizitációról szóló jegyzőkönyvek felülvizsgálása rendjén konstatault hiányokról szóló jegyzéket, megfélelő intézkedéseket kérve. Együttal javaslatba hozta, hogy az a lelkész, kinek egyházközsége rendtelenségben találtatott: semmiféle kedvezményben sem részesíttessék és hogy emez egyházak, a lelkész költségére, ismét megvizsgáltassanak. Ig.-tanácsunk e javaslato-

kat elfogadta s a hiányok elenyésztetésére az espereseket fölhívni határozta.

A brádi lelkészi fizetésnek személyi korpótlék czímen leendő fölemelését engedélyezte az ig.-tan.

A marosvásárhelyi kollégium ajánlata alapján hozzájárultunk ahhoz, hogy a Pataki—Ágotha-alap haszonbérletjével a szerződés 10 évre meghosszabbítottassék.

A szilágyszolnoki egyházmegye közgyűlése által megállapított utiköltség- és napdíj-szabályzatot megerősítette az ig.-tanács.

Egy fegyelmi ügyben az egyházkerületi ügyész érdekeltségi bejelentést tevén: a közvádloi tiszt ellátására Incze Gerő, kolozsvári gondnok aa. kéretett föl.

Előfordult esetek elbírálatása céljából véleményt kért az ig.-tanács a theologiai fakultás tanári karától arra nézve, hogy vajjon lelkészeknek s általában egyházi alkalmazottaknak, valamint azok nejeinek megengedhető a nyilvános műkedvelői színelőadásokban való szereplés?

Egy állami iskolai tanító laikus misszionáriusi vizsgát szándékszik letenni, amit részére engedélyezett is ig.-tanácsunk és egyuttal körlevélben figyelmezteti az érdeklődőket, hogy ilyen vizsgák letétele az egyházas érzésű, buzgó tanítóknak készséggel engedélyeztetik.

A somlyóujlaki ehk. papi állásának 1906. végéig való üresen tartása, papilak hiánya miatt, megengedett.

Az egyházkerületi közalap tulajdonába árverésen jutott magyarnagyzsombori házasteleknek 2200 kor. árért leendő eladása megengedett.

Főt. Püspök aa. javaslatot tevén az egyházkerületnek a Mikó-ünnepélyen leendő képviseltetése tárgyában a javaslat elfogadásával fölkéretnek az összes főgondnokok megjelenésre és ajánlatik az egyházmegyéknek, valamint a kollégiumoknak is a képviseltetés.

Beszterczei egyházközségünk kérte a körlelkész-ségek kötelékéből való kibocsátását, de miután be rendezkedési kölcsönének annuitásából tekintélyes hányadot központi alapok fedeznek: kérése nem volt teljesíthető.

Az egyházkerületi közgyűlés határozata alapján megvizsgálandók az egyházkerületi kölcsönök, bonítás szempontjából. E munka végrehajtására dr. Boér Elek elnöktele alatt, Szathmáry Ákos és dr. Kádár János aai kéretnek föl.

Székelyudvarhelyi kollégiumunk ama bejelentése, hogy 50.000 koronára 4°/o-os koronajáradékot vásárol, jóváhagyó tudomásul vétetett.

Benedek Gábor aa. felebbezése alapján felülvizsgáltatott a kolozsvári eh. megye tanácsának a Dósa Kálmán hagyatéki ügyében hozott határozata, de a felebbezési kérés mellőzésével, az ehmi tanácsi végzés helybenhagyatott.

A marosvásárhelyi kollegium új épületét az előjárósági többség a régi telken kívánja elhelyezni, mig ellenben egyik tanár aa. különvéleményt adott be, részletes indokolás kapcsán. Igazgatótanácsunk a maga részéről is célszerűbbnek látná a különvélemény értelmében való építkezést és ezért visszaküldötte az ügyet abból a szempontból való megfontolásra, hogy nem lehetne-e magasabb államsegély ki- eszközölésével a tágasabb telken való építkezést végrehajtani?

Örvendetes tudomásul szolgált, hogy néh. Koczog Sámuel aa. 500 K-át hagyományozott Szeretét-házunknak s hogy Antos János aa. 800 K-ás alapítványt tett rétyi egyházközségünk javára.

Végül kiosztotta ig.-tanácsunk a f. évi államsegélyt és br. Baldácsy alapítványi járandóságot fölhasználván: a) rendszeres segélyekre 63.696 K, b) egyházközségi kölcsönök rendezésére 33,327 K, c)

egyszersmindenkori segélyekre 5706 K, d) előre kiadott segélyek megtérítésére 1156 koronát.

Rendelkezésre maradt még az államsegélynél k. b. 4500 K.

A Baldácsy-alapnál rendelkezésre állott 9237 K és kiutaltatott 8953 K, tehát fenmaradt 284 K.

Még néhány apróbb ügy nyert elintézészt ezek után, mire az ülést esti 1/29 órakor az elnök bezárta.

r. s.

ISKOLA.

Általános tudnivalók

a jövő 1905—1906. évre a Székely Mikó-kollégiumba való felvételtől.

1. A tanulók szabályszerű felvétele és beírása következő sorrend szerint fog történni: augusztus 31-én d. e. 8 órától 12 óráig beírjuk a városi tanulókat, szeptember 1. és 2-án d. e. 8 órától 12 óráig az I. osztályu és régi növendékeket.

Szeptember 4-én Kollégimunk második nagy alapítója, Hidvégi gróf Mikó Imre századik évfordulóján kegyeletes emlékünnepet ülünk Zabolán s ennek keretében azt a hajlékot, (jelenleg gróf Mikes Ármin tulajdona), melyben a nagy alapító született, emléktáblával jelöljük meg.

Szeptember 5-ikét a más vármegyéből jövő II—VIII. oszt. tanulók beírására használjuk fel.

Mínthogy az internátusban és konviktusban csak 224 növendék helyezhető el — a felvételt lehetőleg tanév végével legkésőbb augusztus 1-ig az értesítő benyújtása mellett írásban, vagy szóban mindenkinek kérnie kell az igazgatóságtól.

Az I. osztályu és ujonnan belépő növendékeknek a beiratkozás alkalmával személyesen kell megjelenniük.

Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szept. 6-án d. e. 10 órakor leendő.

2. *Felvétel a gimnáziumba.* a) Egy osztályba a törvény értelmében 60 tanulónál több nem vehető fel. Tapasztalat szerint az alsóbb osztályokba, különösen pedig az első osztályba szoktak a növendékek nagyobb számban jelentkezni. Mínthogy párhuzamos osztályokat nem állíthatunk fel s így az ősszel jelentkezők felvétele a törvényesen megszabott legmagasabb létszám (60) esetleg egyik, vagy másik terem kicsisége miatt lehetetlenné válhatik, figyelmeztetjük az érdekelt szülőket, hogy a felvételt jó előre, legkésőbb aug. 1-ig folyamodjanak.

Bejelentéseket írásban vagy szóban a koll. igazgatóság fogad el.

b) *Az első osztályba* csak oly növendékek vétetnek fel, kik 9-ik évöket betöltötték, de a 12-ik évöket nem haladták túl és iskolai bizonyítvánnyal igazolják, hogy van oly mérvű képzettségük, minőt az elemi iskola alsó négy évi tanfolyamában kellett megszerezniök. A kik pedig 12-ik évüket túlhaladták, azok felvételét rendkívüli esetben csak a tanári szék engedélyezheti.

c) A főlvételnél az új tanulók által az isk. bizonyítvány vagy értesítő könyvecske mellett okvetlenül bemutatandók: a keresztlevél, és beoltási vagy újraoltási bizonyítvány.

d) Főhatóságunk 2007—1902. határozata értelmében a főlvétel alkalmával idegen nyelven kiállított okmányokat (kivéve a latinnyelvű keresztleveleket) nem fogadunk el, az ilyenek mellett közjegyzőilg hitelesített magyar nyelvű fordításokat kérünk.

3. *Javító vizsgálatok.* Olyan tanuló, ki csak egy tantárgyból kapott elégtelen tanjegyet, a tanári testület engedélyével tehet javító vizsgálatot. Olyan tanulók, kik két tantárgyból nyertek elégtelen tanjegyet, csak az erd. ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának engedélyével állhatnak javító vizsgálatra s ennek lehetőségéért a méltóságos Ig. tanácshoz czimzett folyamodványaikat értesítőjük melléklésével aug. 1—15-ig adják be az igazgatósághoz, mert az elkésett folyamodványok nem vétetnek figyelembe. *A magán-, pótló- és felvételi vizsgálatok augusztus 29-én délelőtt, a javító-vizsgálatok pedig augusztus 30-án délelőtt fognak megtartatni.*

4. *Magántanítói rendszer.* A magántanítói rendszer el van törölve, de ha valamely szülő gyermeke mellé mégis

óhajtana magántanítót, azt köteles az igazgatónak bejelenteni, ki a tanárkarral egyetértve fog intézkedni minden egyes esetben.

5. *Újraoltás.* A szülőeknek figyelmébe ajánljuk, hogy az 1887. évi XXII. törvényczikk 4. és 5. rendelkezése értelmében a tanulók 12. évéig újraoltandók, ha csak időközben valóságos himlőt nem állottak ki, miről orvosi bizonyítványt tartoznak felmutatni. A tanulók tehát felvételük alkalmával hiteles orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy beoltattak, vagy esetleg 7—12 éves korukig újraoltattak: ellenkező esetben csak ideiglenesen vétetnek fel.

6. *A görög nyelv pótlására czélzó intézkedések.* A görög nyelv és irodalom mellett az 1890. évi XXX. t.-cz. rendelkezésének megfelelően az V—VIII. osztályban a görög-pótló tanfolyamot is bevezettük.

Azon tantárgyak, melyekből a tanulók görög nyelv és irodalom helyett rendes oktatást nyertek, a következők:

a) a görög remekírók műveinek magyar fordításban való megismertetése kapcsolatosan magyar irodalmi olvasmányokkal s a görög irodalom és művelődéstörténet alapvonalai;

b) a rajz (mértani és szabadkézi rajz elemekkel).

E pótló tantárgyak közül az a) pont alatt említett tananyagból rendes osztályvizsgálat teendő s az az érettségi vizsgálat szóbeli részének is tárgya.

Mínthogy az irányválasztás az előre kiszemelt életpályák minőségétől függ, tájékoztatásul ide iktatjuk azon pályákat, melyekre az egyik vagy másik irány alkalmasabb.

A *görög nyelvi irány* előképzést ad a tanulónak az összes pályákra, de különösen szükséges azoknak, kik nyelvészeti vagy ev. ref. papi pályára szándékoznak lépni, a róm. kath. vallásuaknak, ha papi tanulmányokat nem papnevelő intézetben, hanem az egyetem theologiai fakultásán kívánja végezni.

A *görög helyett választott irány* előképzést ad a tanulóknak a jogi, orvosi, a róm. kath. vallásuaknál papi pályára bármely szemináriumban s papnevelő intézetben, kivéve az egyetem theol. fakultását, tanári (kivéve a nyelvészeti-, bölcsészeti- és történeti szakokat), mérnöki, bányászati, erdészeti, gazdasági, katonai pályákra, de különösen ajánlatos azoknak, kik mérnöki, bányászati, erdészeti, gazdasági, katonai, tengerészeti, pénzügyi, vasuti, postai és magánhivatalnokai pályára kívánnak lépni.

Azon tanulóknak, akik a nyelvekben már a IV-ik osztályban nagyobb előmenetelt tanúsítanak, mint a reáliákban (mennység- és természettudományokban) a görög nyelv választása ajánlatos.

A görög-pótló tanfolyam választása pedig különösen azok számára ajánlatos, kik az alsó négy osztályban az idegen nyelvekből, nevezetesen a latinból gyengébb előmenetelt s viszont talán a realis tantárgyak tanulásában szembetűnő képességet tanúsítottak, mert az ily növendékek, még egy idegen nyelvnek, még pedig klasszikus nyelvnek tanulása nemcsak szerfelett megterhelné, hanem az egyéni rátermettségüknek megfelelő irányban való tovább haladásban akadályozhatná.

Az irányválasztás a beírás alkalmával a szülő, illetőleg törvényes gyámok által teendő szóbeli, távollétük esetén általuk kiállítandó írásbeli nyilatkozat útján történik.

Ha a tanuló a szülő, illetőleg a törvényes gyám távollétében ezek írásbeli nyilatkozata nélkül jelentkezik az V. osztályba való felvételre, a választott irányt bejelenti, de az írásbeli nyilatkozatnak 8 napon belül beszerzésére utasítatik. Ha a tanuló a határidő elteltével sem mutatja be a kívánt nyilatkozatot, az igazgató értesíti a szülőket, illetőleg a gyámot, hogy a tanuló mely irányra jelentkezett, oly hozzáadással, hogy ha öt nap alatt ellenkező értesítést nem kap, a tanuló választása véglegesnek fog tekintetni.

Ha oly tanuló, ki már egy vagy több osztályban „görög nyelvet és irodalmat” tanult, akár átlépés esetében, akár ugyanazon intézet kebelében a „görög nyelv és irodalom” helyett tanított tantárgyakban való oktatásra jelentkezik, az illető tantárgyakban amaz intézet megelőző osztályaiában elvégzett tananyagból felvételi vizsgálatot tartozik tenni.

Viszont a „görög nyelv és irodalom” illető tananyagából tartozik főlvételi vizsgálatot tenni az a tanuló is, a ki azután jelentkezik a „görög nyelv és irodalom” tanulására, miután már egy vagy több osztályban görög-pótló tárgyakat tanult (1890. XXX. t.-cz. 4. §.)

A bevallott iránytól való eltérés, illetve tantárgyvál-

toztatás rendesen csak az iskolai év elején történhetik meg; évközben történt intézet-változtatás esetében a tantárgy-változtatás kívánatra csak akkor engedhető meg, ha azon intézetben, melybe a tanuló átlépett, az általa addig követett irányban tanfolyam nincs berendezve. (1890—30,820. sz. közokt. ügyi min. rendelet.)

7. *Iskolai díjak.* I. Benlakók részéről. a) I—IV. oszt. I. félév: egész díjfizető 40 kor. 10 f., lakásdíjmentes 34.10, féldíjmentes 26.10, díjmentes 14.10; II. félév: egész díjfizető 33.10, lakásdíjmentes 27.10, féldíjmentes 19.10, díjmentes 7.10; b) V—VIII. oszt. I. félév: egész díjfizető 42.10, lakásdíjmentes 34.10, féldíjmentes 26.10, díjmentes 13.10; II. félév: egész díjfizető 35.10, lakásdíjmentes 27.10, féldíjmentes 19.10, díjmentes 6 kor. 10 fillér.

II. Künlakók részéről. a) I—IV. oszt. I. félév: egész díjfizető 29.10, féldíjmentes 19.10, díjmentes 10.10; II. félév: egész díjfizető 22.10, féldíjmentes 12.10, díjmentes 3.10; b) V—VI. oszt. I. félév: egész díjfizető 32.10, féldíjmentes 21.10, díjmentes 12.10; II. félév: egész díjfizető 25.10, féldíjmentes 14.10, díjmentes 5.10; c) VII—VIII. osztály. I. félév: egész díjfizető 33.10, féldíjmentes 22.10, díjmentes 13.10; II. félév: egész díjfizető 26.10, féldíjmentes 15.10, díjmentes 6 kor. 10 f.

Az I. félévi díjak a beiratáskor, a II. félévi díjak február hónap 1—10. napján fizetendők.

A kedvezmények (díjmentesség, féldíjmentesség és lakásdíjmentesség) kiosztását kollegiumunk előjárósága következőképpen szabályozta:

1. Díjmentességben csakis oly szegénysorsu tanulók részesülhetnek, kik tanulmányi előmenetelre „jeles“, vagy legalább a rendes tantárgyak többségéből „jeles“ osztályzatokat és jó magaviseletűek.

2. Féldíjmentesség nyerhetésére a szegénység mellett legalább „jó“ általános osztályzat és jó magaviselet kívántatik meg.

3. Lakásdíj-mentességben részesíthetők oly szegénysorsu tanulók, kik a rendes tantárgyak többségéből legalább „jó“ osztályzatokat és „jó“ magaviseletűek.

4. Oly tanuló, ki tanulmányi előhaladás tekintetében nyert osztályzata alapján díjmentességre vagy féldíjmentességre tarthatna igényt, de magaviselete szabályszerű, első esetben díjmentesség helyett fél, féldíjmentesség helyett lakásdíjmentességben részesíthető, de ugyanezen körülmény ismétlődése esetén az illető kedvezményt nem nyerhet.

5. A rendes tantárgyak többségéből elégséges, a rendes tantárgyak többségéből jó osztályzat, de szabályszerű magaviseletű s végül elégtelen osztályzat, valamint kevésbé szabályszerű magaviseletű tanulók semminemű kedvezményben sem részesíthetők.

6. I. osztályu és ujon jött növendékek csak az I. félév végén nyert osztályzatuk alapján részesülhetnek kedvezményben.

A kedvezményes helyekért a kérések legkésőbb aug. 1-ig az igazgatósághoz adandók be. Elkésztett kérelmeket nem vesszünk figyelembe.

A tanári karhoz czimzett kérvényekhez következő okmányokat kell csatolni: 1. értesítőt, 2. szegénységi bizonyítványt, 3. az illetékes lelkészről családi kimutatást, 4. községileg hitelesített adókönyvi kivonatot.

8. *Felvétel az internátusba.* Az internátusba csak oly tanulók vétetnek fel, kik magaviseletből jó vagy szabályszerű osztályzatot nyertek. Minden internátusi tagnak hoznia kell magával szalmazsákokot, 1 párnát, paplant, legalább 2 rendbeli ágyneműt, 4 inget, 4 lábravalót, legalább 2 törülközőt, 4 pár harisnyát vagy kapcztát, 2 hálóinget. Ágytakarót, székét és mosdótálat a kollegium ad.

Köteles továbbá minden tanuló a meghatározott mintájú és szabásu tornainggel magát szept. hó 20-ig ellátni.

Mínthogy az internátusban és konviktusban csak 224 növendék helyezhető el, előjáróságunk határozatilag kimondotta, hogy első sorban a múlt évben itt tanult s a Háromszékme gyéből jövő új érdemes növendékeknek nyit helyet s csak azután gondoskodik a más megyei új növendékek elhelyezéséről, miért is azok fölvetelére szept. 5-ét tűzte ki. A fölvetelt augusztus 1-ig írásban vagy szóban mindenkinek kérni kell az igazgatóságnál.

Miután ruhatartókról, könyvszekrényekről a kollegium gondoskodik, látát vagy ehhez hasonló szekrényt senkinek sem szabad lakásába behozni.

Mivel a bennlakó tanulók a konviktusban teljes ellátást

kapnak, ételneműt a tanulók számára behozni, vagy postán küldeni tilos.

Szünidők alatt senki sem maradhat az internátusban.

9. *Felvétel a konviktusba.* Minden bennlakó növendék a konviktusnak (együttétkezés) kötelezett tagja. Az együttétkezés díjai a következők: 1. részlet 20% féldíj 18 kor., háromnegyed díj 27 kor., egész díj 36 kor.; 2. részlet 30% féldíj 27 kor., háromnegyed díj 40 kor. 50 fill., Egész díj 54 kor.; 3. részlet 30% féldíj 27 kor., háromnegyed díj 40 kor. 50 fill., egész díj 54 kor.; 4. részlet 20% féldíj 18 kor., háromnegyed díj 27 kor., egész díj 36 korona, összesen 100% féldíj 90 kor., háromnegyed díj 135 kor., egész díj 180 kor.

A konviktusi díjnál a múlt évihez képest az egész díj 28 kor., a féldíj 14 kor., a háromnegyed díj pedig 21 kor. emelkedést mutat. Régóta tapasztaljuk, hogy a tanulók a délelőtti tíz perces szünetek alatt az iskolai tanszerekre kapott zsebpénzüket kiflire, zsemlére stb. költik el. E rendetlen költségek megszüntetése céljából és a rendes tantárgyaknak kizárólag délelőtti való áthelyezése következtében, minek folytán délelőtti többnyire öt óra esik, elhatározta előjáróságunk, hogy a jövő évben egyelőre kísérlet gyanánt 10 órákor villásreggelit adunk az ifjuságnak, a mi természetesen szükségessé tette a konviktusi díjak felemelését.

E mellett a konviktus minden tagja (a kedvezményeket sem véve ki) a beiratkozás alkalmával 4 koronát fizet a teríték használatáért.

Az első részlet fizetendő a beiratkozás alkalmával, a 2-ik az őszi szünet után eső első napon, a 3-ik február 1—10. napjain és a 4-ik a husvét szünet után eső első napon.

Mínthogy a tanuló ifjuságnak nagy része az iskolai és konviktusi díjak befizetésénél a múlt években a kifizetett határidőket nem vette figyelembe s mivel a hátrálékok beszedése a díjak elszámolása terén sok nehézséget és hátramaradást okozott: kollegiumi előjáróságunk e rendtelenség megszüntetése végett kimondotta, hogy jövőre a hátrálékos tanulók ügyét a kifizetett határidőn túl 15 nap mulva az esedékes követelések behajtása végett a kollegiumi ügyvédnek fogja átadni.

A kedvezményes (ingyenes, féldíjas és háromnegyed díjas) helyek betöltésére nézve következő szabályzat irányadó:

1. Ingyenes helyre csakis oly szegénysorsu tanulók vehetők fel, kik tanulmányi előmenetelre „jeles“, vagy legalább a rendes tantárgyak többségéből „jeles“ osztályzatokat és „jó“ magaviseletűek.

2. Fél díjas helyre a szegénység mellett legalább „jó“ általános osztályzat és „jó“ magaviselet kívántatik meg.

3. Végezetül háromnegyed díjas helyekre oly szegénysorsu tanulók vehetők fel, kik a rendes tantárgyak többségéből legalább „jó“ osztályzatokat és „jó“ magaviseletűek.

4. Oly tanuló, ki tanulmányi előhaladás tekintetében nyert osztályzata alapján ingyenes vagy féldíjas helyre tarthatna igényt, de magaviselete „szabályszerű“, első esetben ingyenes helyett fél, féldíjas hely helyett háromnegyed díjas helyre juthat be, de ugyanezen körülmény ismétlődése esetén az illető kedvezményt nem nyerhet.

5. A rendes tantárgyak többségéből „elégséges“, a rendes tantárgyak többségéből „jó“ osztályzat, de „szabályszerű“ magaviseletű s végül „elégtelen“ osztályzat, valamint „kevésbé szabályszerű“ magaviseletű tanulók a tápintezeti díjfizetésre nézve semminemű kedvezményben sem részesíthetők.

6. I. osztályu és ujon jött növendékek csak az I. félév végével nyert osztályzatuk alapján részesülhetnek kedvezményben.

A tandíj és konviktusi kedvezmények egy folyamodványban kérendők legkésőbb aug. 1-ig. A ki folyamodványát kellő időben be nem nyújtja, a kedvezményre egyáltalában nem számíthat.

A kedvezményes helyekért folyamodók a tanári karhoz czimzett kérvényük mellé a következő okmányokat tartoznak csatolni: a) iskolai bizonyítványt vagy „Értesítőt“, b) szegénységi bizonyítványt, c) az illető lelkészről „családi kimutatást“, melyben a családtagok száma és kora feltüntetendő, d) községileg hitelesített adókönyvi kivonatot.

Az év elején kiutalt kedvezményt megfelelő előmenetel és magaviselet mellett egész éven át megtarthatja a tanuló, de részben vagy egészben el is veszítheti, ha az

I. félév végén nyert osztályzata nem felel meg az addig élvezett kedvezmény föltételeinek.

A fölvetett tanuló csakis akkor vehet részt az étkezésben, ha az esedékes díját befizette. Három napi késés esetén a tápintézeti elnök által a szülők ezen körülményről értesítetnek, hét nap múlva pedig a késedelmes fizető helye megüresedettnek tekintetik.

Az egyszer befizetett díjból bárkinek is csak akkor térít vissza az intézet, ha hosszabb ideig állott kórházi gyógykezelés alatt s a visszatérésért külön folyamodik.

Súlyos avagy járványos betegségben szenvedők ugyanis a szülők költségén a helybeli kórházban külön gyógykezeltetnek.

Az étkezés az iskolai év megnyitása napján délben kezdődik.

Sepsiszentgyörgy, 1905. július havában.

Péter Mózes,
igazgató-tanár.

KÜLÖNFÉLÉK.

Bartók György dr. szeretve tisztelt püspökünk Tusnádra utazott üdülni.

A **Bethlen-kollegium** tanítóképzőjének gyakorló-iskolájában az elüljáróság *Felméri Sándor* jeles képzettségű tanítót alkalmazta.

Bachát Dánielt, a bányakerület új püspökét, az október 4-ére kitűzött kerületi közgyűlésen fogják hivatalába ünnepélyesen beiktatni.

Honszerlemem. Költemények (1903—1905). Irta Balázs József. E czim alatt Balázs József ev. ref. lelkész egy kötet költeményt ad ki Beszterczén. Kötetével a nemzeti szellem ébrentartására és fejlesztésére óhajt hatni. Előfizetési ára 3 K, diszkötésben 5 K, mely összeg legkésőbb okt. 1-ig szerző címére beküldendő.

A „**Magyar Protestáns Irodalmi Társaság**“ ez év folyamán szokásos vándorgyűlését Sopronban 1905. szept. 26. és 27. napjain fogja megtartani. A részvétel iránti nyilatkozatok legkésőbb aug. hó 10-ig Payr Sándor theol. tanárhoz (Sopron, Csengery-u. 21.) küldendő be. A részletes program később fog megjelenni.

A **dunántúli ev. egyházkerület** f. hó 12—13-án tartotta meg közgyűlését Kőszegen; 11-én a lelkész-egylet ülésezett. Mindkettőről lapunk jövő számában részletes tudósítást adunk.

A **nemzetközi alkoholizmus elleni tizedik kongresszus** Budapesten tartatik meg 1905. szept. hó 11—16. napjain. A kongresszus ezuttal oly országban fogja tárgyalásait tartani, a melyben eddig az alkoholizmus veszedelmének elhárítására ugyszólván semmi sem történt. A kongresszus célja, hogy a tudomány erejével a fölvilágosítás és szervezés fegyvereivel sikra szálljon az emberiség legalattomosabb ellensége, az alkohol ellen, melynek szervezettromboló és idegölő erejéről szomorú bizonyosságot tesznek az elmegyógyintézetek. A bűntényeknek 42 százalékában kimutatható az alkohol vezétes szereplése. Bizony rettenetes perspektívája ez a jelen és jövő nyomoruságának. A kongresszus feladata az, hogy megvitassa azon kérdéseket, melyekkel utját lehet állani az alkoholizmus terjedésének. Nagy érdeklődéssel nézünk elébe!

Konventi jegyzőkönyv. A Budapesten f. évi június hó 14—16. napjain tartott ev. ref. egyetemes konvent jegyzőkönyve *Sass Béla* debreczeni ref. theol. akad. tanár és konventi jegyző szerkesztésében 15 iven, 240 lapon, háromezer példányban, Debreczen szab. kir. városa könyvnyomdavidállalatánál megjelent s azoknak az egyházi hatóságoknak, a melyeknek sürgős szükségök van reá, addig is rendelkezésükre áll, míg az illetékes püspöki hivatalok utján meghaphatnák. Az idevonatkozó megkeresések *Dávidházy Kálmán* könyvkötőhöz intézendők Debreczenbe (Fűvészkert-utca 9. szám).

Hálás köszönet. Az elmúlt pünköshti ünnepen kedves meglepetésben részesült k.-szt.-miklós—csibai egyházközségünk; ugyanis kegyes patronus urunk, Zilahi Sebess Gyula és neje, szeretett patronusasszonyunk: K. Sebessi Berta, nemes szívöktől indítatva, a nők részére

egy szép ezüst urasztali kelybet ajándékoztak, mintegy 100 kor. értékben. Kegyes ajándékukért fogadják e helyen is úgy a hivek, mint a magam részéről is hálás köszönetünket. A mennyei atya áldja meg őket, hogy még sok nemes tettet hajthassanak végre s mint példaadók álljanak mindenek előtt. Adja a mennyei atya, hogy sokak szívében találjon viszhangra az irás szava: „A ti hitetek mellé ragasztatok jó cselekedeteket.“ Káposztás-Szentmiklós, 1905. jun. 29-én. Farkas József, ref. lelkész.

Köszönetnyilvánítás. A magyarói ref. egyház presbiteriuma nevében, hálás köszönetet mondok, ez idő szerint szászrégen lakós Drotleff Máriczi urhölgynek, ki a maga és testvérei nevében, több évig községünkben lakott s templomunkban vigasztalódott néhai édesanyjok, özvegy Drotleff Domokosné emlékére, egy értékes, gazdagon aranyozott, művészi beégetéssel és festéssel ékített bársony szöszéktakarót, a papi és papné ülő padjára terítőket ajándékozott egyházunknak. Legyen a kegyeletes emlékezés Istennél kedvesen, a jószívű adomány egyházunknál hálással följegyezve. Azt, hogy ugyanez alkalommal, a lelkész is fölékesítette az Urasztalát, egy hasonlóan értékes és diszes terítővel; mint az oltár mellett fáradozó pásztor munkáját segítő társ jócselekedetét jegyzem föl. Magyarón, 1905. július 9. Lénárt József, lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

Sz. 2400—1905.

KÖRÖZVÉNY.

valamennyi ev. ref. lelkészi hivatalnak és a nagytiszteletű esperes uraknak. A nyugtabélyegek felragasztása és átírása tárgyában

A m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter ur tapasztalván, hogy a lelkészi fizetésekiegészítésekről szóló nyugták felbélyegezése nem történik a bélyegilletékekről szóló törvények és szabályoknak megfelelően, mult hó 19-ről, 37604. szám alatt a következő körözüvényt bocsátotta ki:

Az 1898. évi XIV. t. czikken alapuló lelkészi jövedelemkiegészítéseknek egyenkénti kifizetéséről szóló, az 1901. évi 30353. szám alatt kibocsátott „utalványozási eljárás“ 10-ik pontja értelmében hozzám felterjesztendő félévi számadások vizsgálata alkalmával sűrűn tapasztalható, hogy az ezen kiegészítési összegek nyugtatványozására és felvételére jogosult lelkészek a törvényes bélyegilleték mikénti lerovására nézve fennálló legfontosabb szabályokkal sincsenek tisztában vagy pedig ha azokat ismerik is, a nyugtabélyegek miképeni használatára vonatkozókat figyelmen kívül hagyják.

A fentemlített számadások megvizsgálására hivatott közlegeimnek köteletségéhez tartozván, a bélyegilleték kellő lerovását is ellenőrizni, a hiányos, vagy szabályellenes lerovás esetén kiállítandó leletek szerkesztése, azok kezelése és továbbítása, a dolog természetéből folyólag tetemes munkátöbbletet okoz, a mely a fennálló szabályok ismerete és pontos betartása esetén könnyen mellőzhető, minek következtében, az érdekelt lelkészek a birságolás kellemetlenségeitől is megkíméltetnek.

A bélyegilletékek nyugtabélyegek használata által lerovására nézve különösen a következők tartandók szem előtt, nevezetesen: „a bélyegilleték a megfelelő bélyegjegy szabályszerű használata által rovatik le, mely tekintetben az alapelv az, hogy a bélyegköteles okirat, vagy iromány a szabályszerű bélyeggel *elvéve ellátott* papiron állíttassék ki s a bélyegilleték lerovása végett a *megszabott értékű* bélyegjegy az okirat, vagy iromány ivének első lapján oly módon ragasztassék fel, hogy az irat szövegének legalább egy sora, nem pedig az iratcíme, (vagy annak kelte) a bélyegjegy alsó szines részén keresztül irassék: „az okiratra a kiállítás után utólag felragasztott bélyegjegy nem létezőnek tekintetik“; „a bélyeg nem létezőnek tekintendő és az irattal, melyre a bélyegjegy felragasztatott, mint *bélyegtelennel* kell elbánni: a) ha a bélyegjegy alakjára nézve csonka, b) ha a bélyegjegy alkatrészei egymástól elválasztottak és ismét összeillesztettek, c) ha a bélyegjegy az illetékköteles iratra nem szabályszerűleg ragasztatott fel, d) ha a bélyegjegy a keresztülírás eseteiben vagy épen nem, vagy nem szabályszerűleg iratott keresztül“, magától értetődik, hogy ugyancsak a fentjelzett eljárás követendő, ha már egy izben használt, vagy pedig forgalmon kívül helyezett bélyegjegy találtatik az okiraton (irományon), vagy ha a bélyegjegy valamely arra nem hivatott közeg, vagy hivatal bélyegzőjével felülbélyegzetett.

Midőn ezen legfontosabb s általánosan kötelező szabályokat szives tudomás végett Czimeddel közlöm, egyben felkérem, méltóztassék azokat valamennyi érdekelt lelkészszel szigorú alkalmazkodás végett, megfelelő módon közölni.

Ennek alapján magunk részéről ismételten figyelmeztetjük az illetékes lelkész fiait, hogy saját érdekükből folyólag nyugtáik felbélyegzésére és a bélyegjegyek szabályszerű átírására kiváló gondot fordítsanak; mi czélből ajánljuk, hogy megfelelő értékű, de lehetőleg egy, vagy legfeljebb két darabból álló bélyegjegyet használjanak, mivel a sok apróbb értékű bélyegjegyek használata egyfelől az ellenőrzést nehezíti, másfelől a szabályszerű átírást teszi lehetetlenné.

Kolozsvárt, 1905. június hó 30-án.

Dr. Bartók,
elnök.

Kádár János,
számvevő h.

Sz. 2822—1905.

KÖRÖZVÉNY

valamennyi nagytiszteletű esperes urnak és a kollegiumok méltóságos t. Elöljáróságainak, a szeretetházi rovatok beszoigáltatása tárgyában.

A szeretetházi rovatok összege az 1899. évi főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés 16. jkvi sz. a kelt határozatának megfelelően kivetttén, erről a fenn czimzett hatóságokat azon felkéréssel értesítjük, hogy az alábbi kimutatásban jelzett összegek beszoigáltatása iránt intézkedni sziveskedjenek.

Hunyadi egyházmegye 294 kor., gyulafehérvári ehm. 200, nagyenyedi ehm. 554, kolozsvári ehm. 292, kalotaszegi ehm. 390, dési ehm. 200, szilágyszolnoki ehm. 738, széki ehm. 346, saji ehm. 222, marosi ehm. 788, görgényi ehm. 366, küüllői ehm. 350, szebeni ehm. 218, udvarhelyi ehm. 482, erdővidéki ehm. 186, sepsii ehm. 446, orbai ehm. 140, kézdii ehm. 188, romániai ehm. 46, theologiai intézet 60, nagyenyedi kollegium 182, nagyenyedi képezde 42, kolozsvári kollégium 172, marosvásárhelyi koll. 182, székelyudvarhelyi koll. 152, zilahi koll. 172, szászvárosi koll. 152, sepsiszentgyörgyi koll. 162 korona.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Maksay János,
számvevő.

Sz. 2258—1905.

KÖRLEVÉL

a gróf Mikó ünnepélyen való képviseltetés tárgyában.

A sepsiszentgyörgyi ev. ref. Mikó-kollegiumunk nagynevű alapítója: Hidvégi gróf *Mikó Imre* emlékére, születése 100-ik évfordulója alkalmából, f. évi szept. hó 4-én, országos jellegű ünnepélyt rendez.

Mai napon tartott ülésünk határozata folytán, felkérjük összes kollegiumaink, theol. fakultásunk s a szeretetház méltóságos t. Elöljáróságait, egyházmegyénk tisztelt t. Tanácsait, hogy a nagy alapító és főkurátor emlékéhez méltóan, az ünnepélyen lehetőleg magukat képviseltetni sziveskedjenek.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1905. június hó 29-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 2547—1905.

KÖRLEVÉL

a kollegiumok méltóságos t. Elöljáróságaihoz.

Az érettségi vizsgálati utasítás tervbe vett revíziójára vonatkozólag az 1883. évi XXX. t.-cz. 22. §. értelmében, a közoktatásügyi kormány az illető főhatóság meghallgatásával intézkedik. Igazgatótanácsunk, hogy minden oldalú tapasztalatokra alapíthassa a maga véleményét, felkéri a méltóságos t. Elöljáróságokat, hogy a főgimnáziumi tanári kar tapasztalait s észrevételeit a most érvényben levő utasítás felől, valamint a revízióra vonatkozó javaslatait f. évi szept. hó 15-ig igazgatótanácsunkhoz betérjeszteni sziveskedjenek.

Kolozsvár, 1905. július hó 15.

Dr. Bartók,
elnök.

Dr. Sárkány Lajos,
tan. előadó.

Sz. 773—1905.

PÁLYÁZAT.

A szilágyszolnoki egyházmegyébe kebelezett *szeéri* ev. ref. egyházközség kántortanítói állomására ezennel pályázatot hirdetek.

1. Javadalom: díjlevél szerint tisztességes lakás, melléképületekkel, 2 h. 450 □ öl szántó, melynek kataszteri tiszta jövedelme 6 kor. 90 f. Termény, mely áll buzából, tengeriből és mustpénzből, pénzértéke 171 kor. 25 f. Tandij pénzértéke 120 korona. Okleveles tanító részére a 800 koronára való fizeteskiegészítés ügye folyamatban van. Korpótlék az államtól.

2. Mint kántori javadalom: termény pénzértéke 171 kor. 25 f., papénz az egyháztól 30 kor., fa a községi erdőből 10 kor., stóla 30—40 kor., összesen 241 kor. 25 f. Tanítói és kántori összes jövedelem, beszámítva a más vallásúak tandiját, a tankötelesek összeírásáért járó díjat, 1200 koronára tehető az államsegélyvel együtt.

3. Kötelességei: I—VI. osztályu mindennapos és ismétlő tankötelesek tanítása. Az orgonista-kántori teendőik végzése, az egyházi jegyzőség viselése, kanonikus órákon s lelkész akadályoztatása esetén a templomi szolgálát elvégzése. Pályázati határidő f. évi aug. 1. Az állomás szept. 15-én foglalandó el.

A tanítói oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal és ihető egyéb okmányokkal felszerelt pályázati kérvények nagytiszt. Bartha Dezső esp. urhoz Tasnádra (Szilágym.) küldendők.

Kolozsvárt, 1905. július 13.

Dr. Bartók, püspök.

584—1905. sz.

KÖRLEVÉL

a görgényi egyházmegye lelkészi és tanítói karához.

1. Felhívom tanítói atyámfiaimnak — főkép a lévitai állomáson levőknek — figyelmét az ig.-tanács 2743—1905. sz. körlevelére. (lásd hiv. lap 18—1905. sz.) Igen örvendének, ha a tanító urak közül minél többen letennék a lévitai vizsgát.

2. Kérem jelentkezni azon iskolákat, melyek a Weselényi Róza-könyvtárt megnyerni óhajtanák. (L. ugyanazon lap 2793—1905. sz. ig. tanácsi körlevel.)

3. Összes egyházaink figyelmét felhívom a szintén ugyanezen lapban levő 2794—1905. sz. körlevelére a Bocskai-emlékünnepe tárgyában. Ezt az Egyházi Értekezlet keretében is meg kell tartuk s e tekintetben az értekezleti Elnökség figyelmét hívom fel.

4. Végül közlöm a szolgálati uton megküldött 2883—1905. sz. ig.-tanácsi leirat tárgyát, mely szerint, a hol alkalmas és előnyös ingatlanvásárt lehet megejteni, a központban kezelt dézma és más hasonló tőkék is rendelkezésre fognak bocsátatni.

E tekintetben esetről-esetre, mindig az illető egyházak kell előterjesztést tegyenek a megvásárolni szándékolt ingatlan minőségének, mennyiségének és értékének okmányokban való feltüntetésével.

Miután főhatóságunknak e tekintben előre meg kell állapítania a sürgősségi sortrendet, hogy a kiutalás iránt fennakadás nélkül intézkedhessék; kérem bejelenteni, a hol éppen most, vagy legalább is a közel jövőben volna ingatlanvásárlás keresztülvihető.

Gernyeszeg, 1905. július 14.

Csekme Ferencz, görgényi esp.

150—1905. sz.

ÉRTESETÉS.

Teljes tisztelettel értesítettik m. t. Czím, hogy az orbai ref. egyházmegye ujonnan választott gondnokainak beiktatása — közbejött akadályok miatt további intézkedésig elhalasztatik; — azonban az egyházmegye rendes közgyűlése, valamint a *kovásznai ref. egyházközségnek templom javításra rendezendő táncszal cgybekötött műsoros estélye* 1905. július hó 22-én a kiküldött meghívó és műsor szerint okvetlen meg fog tartatni.

Kovásznán, 1905. július 15-én.

Az egyházmegye elöljárósága.

Erdélyi Protestáns Lap.

AZ ERD. EV. REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS LAPJA.

Laptulajdonos: az erd. ev. ref. egyházkerület.

Felelős szerkesztő: NAGY KÁROLY, th. tanár.

Szerkesztőség, hova a kéziratok és magán előfizetések bérmentve küldendők, az ev. ref. theol. fakultás épületében 4. ajtó.

Előfizetési ár: egész évre
félévre

12 kor.
6 kor.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

A baptizmus elleni védekezés.

(Folyt. és vége.)

Az a tudat gyengült el egyházban, papban, hívőben, hogy a bibliában Isten ígéje, szava szól hozzánk, melynek hivatása az, hogy *személyes hitet* ébresszen bennünk, öntudatosat, szabadot, egyénit. melynek formája és képzetei, ha a mai fejlettséghez képest eltérők is a bibliaiaktól, de vallásos lényegük ugyanaz. E helyett azonban a bibliát legtöbbször csak úgy kezelik, mint pusztán régi történetek okmánytárát, elvont elméletek tárházát, a melynek kapcsolatát a mai viszonyokkal s főleg a személyes lelki élettel felismerni nem képesek s így érvényesíteni sem tudják. A legtöbb igehirdetésben a biblia csak annyiban érvényesül, hogy „történeteiből“, „tételeiből“ száraz, morálizáló „tanulások“-at vonnak le, a melyek hidegen hagyják a lelkeket, unottá teszik a predikációt, templomkerülőkké az embereket. Hiányozván a személyes érdekeltség, hiányzik a személyes vágy, a szomjuhozás az élő Isten és az ő ígéje után. A hol pedig ezt megkísérítik: a szektáknál ismét nem az élet-vize, hanem a parancsoló törvény alakjában jelentkezik, a mely elnyomja azt, a mi benne élő: az egyéniséget és vakhítre kényszeríti azt, a ki erőszakot tud tenni magán.

Pedig abban újra tökéletes igaza van Szalaynak, hogy az újabb vallási feléledés, a mennyiben a lelkek tiszta világában van az alapja: az *üdvbizonyosságra* való törekvésekből fakad. Minden vallásos életnek ez az ősforrása, emberi oldaláról tekintve minden vallásos életnyilatkozatnak ez adja meg értékét. Csakhogy hiba, mely nem marad megboszultatlanul, ha e bizonyosságot, bármily magasra fokozott, de mégis *véges pozitivumokban* keresik; akár ha, mint a római egyházban: a dogmákban és az egyház isteni institucziójában; akár ha, mint a protestáns orthodoxiában s annak kinövéseiben, a szektáknál: a biblia betűinek pozitív tekintélyében.

Az üdvbizonyosság csak egy végetlen, szel-

lemi pozitivumon, az élő Istennel való ténylegesen érzett összeköttetésen alapulhat biztosan és megingathatatlanul. Ez az öntudatos, szabad lelki és etikai kapcsolat felel meg csak a protestáns keresztyénség szellemének. Minden más orvoslásra korunk hitetlenségének, nagyobb részében skepszisének csak ideig-óráig való s új betegségek csiráit hordozza magában.

Ennek létrehozására kell törekedniök a magyar prot. egyházaknak is, ha diadalmasan akarnak megharcolni vakhittel és babonával, a római egyház és a szekták fanatizmusával.

Hogy ennek létrehozásában a legfőbb eszköz a buzgó ima és Isten ígéjével való táplálkozás: ezt készséggel elismerem, hirdetem és sürgetem. Nem vagyunk ugyan a betű szolgátságában; de csak úgy nem, ha a ker. szabadság ama magaslatán vagyunk, hol érvényesül a Pál igazsága: „Minden tiétek... ti pedig a Krisztusé vagytok, Krisztus pedig az Istené!“

Nem az orthodoxia tehát, hanem az élő Istenben való munkás hit — mely másokért is hasonló lelkesedéssel dolgozik — a Jézus Krisztus által az az orvos, mellyel hathatósan védekezhetünk a baptizmus s minden más elfajulása ellen a vallásnak és keresztyénségnek.

Hogy itt a munka papságunkra, első sorban saját személyükre s aztán hiveikére vár: ez kétségtelen. De ha egyszer ilyenekké lesznek ők: követni fogják hiveik s leszünk együtt — egy győzhetetlen, diadalmas tábor. Hozza Isten ezt az időt! Itt Szalay kollegával is együttvé kerülünk; mert bár az utak mások — egy a cél.

Nagy Károly.

A tökéletes béke megvalósítása.

(Egy fejezet Ralph Waldo Trine amerikai írónak „Hármoniában a végtelenséggel“ című új könyvéből.)

— Fordította: Ravasz Árpád. —

Isten az örök békességnek a lelke; és abban a pillanatban, a melyben mi vele hármoniába jutunk, a békesség egész árja özönlik belénk; mert a béke: a

háromia. Mély, benső igazság rejlik e szavakban; „a lélek törekvése élet és békeesség“ (Pál a rómabeliekhez VIII. 6.) Megismerni azt az igazságot, hogy mi „lélek“ vagyunk, és élni ebben a gondolatban: ez „a lélek törekvése“, ezt hívják harmóniában és békében való életnek. Oh, hány férfi és nő él körülöttünk a gondoktól fáradtan, tétovázó és zavart állapotban, folyton és mindig béke után szomjuhozva, azt keresve, fáradt testtel, fáradt lélekkel s fáradt szívvvel; elutaznak messze, idegen földekre, körül járják a világot, aztán visszatérnek, s a békét keresik tovább s nem találják seholsem! Nő és csak elég világos dolog, hogy miért nem találják meg az utat a békét: ott keresték, a hol nincs. Ők kívül kutattak utána, holott azt belül kellett volna keresniök. Békét csak belül lehet keresni; a ki ott nem találja meg, az seholsem fogja megtalálni.

Béke nincs a külső világban, hanem a mi saját lelkünkben lakozik az. Mi járhatunk a legkülönbébb utakon s kergethetjük azt, kereshetjük a testi vágyak és szenvedélyek útjain is, nincs mód, hogy megtalálhassuk, mert a külső világban keressük, ott pedig nem létezik. Ép olyan arányban fogják a szerencsének és békének magasabb formái eltölteni a mi lelkünket, a mily mértékben összhangzásban hozzuk testi vágyainkat és szenvedélyeinket a lélek világával; s ép olyan arányban lesz betegség, szenvedés, elégedetlenség a mi osztályrészünk, a mily mértékben elmulasztjuk ezt megkísérteni és tenni.

Istennel egységben lenni: ez a béke. A gyermek egyszerű természetessége a legjobb állapot és példa ennek teljes megvalósítására; a gyermek egyszerű természetessége, a mely ismeri s érzi az ő igaz viszonyát az ő atyjának életéhez. Vannak emberek, én is ismerek olyanokat, a kik oly tudatos egységben élnek az örökélettel s a végtelen béke lelkével, hogy egész életük csak úgy sugárzik az örömtől. E pillanatban épen egy aránylag fiatal emberre gondolok, a ki több éven át beteg volt. Egészsége, ideges kimerültsége folytán tönkrement s úgy tetszett neki, hogy őt más semmi sem köti az élethez, mindent oly szomorú, sötét világban látott s ő maga is szomorú látványául szolgált a vele érintkezőknek. Kevéssel ezelőtt eljutott a végtelen hatalommal való egységének élő, tudatos ismereteihez, s lelkét — úgy szólva — megnyitotta ez éltető tudat beözönlő áramának, és ma tökéletesen egészséges ember; és gyakran, ha találkozik vele, nem tudja visszatartani magát, hogy föl ne kiáltson: „Valóságos gyönyörűség az élet!“

Egy rendőrtisztviselő, a kit személyesen ismerek, mondotta nekem, hogy gyakran, midőn esténként a szolgálatából hazafelé megy, a végtelen hatalommal való egységének valami oly eleven s élettől duzzadó tudata lepi meg s az örök békének ez a lelke oly erővel ragadja meg s tölti el egész lényét, hogy úgy rémlik előtte, mintha lábai alig tapadnának meg e földhöz, oly áradó örömmel s békeérzettel van eltelve, midőn e csodálatos, szinte delejes áram beléje özönlik.

A ki ezt elérte, az nem ismer többé félelmet, mert teljes mértékben eltölti őt az az érzés, hogy ő védve van s épen ez az érzés valósággal meg is oltalmazza. Az ilyenre illik az írás szava: „Semmi fegyver sem árthat nekem“, „Nem illet téged a veszedelem és az ostor nem közelget a te hajlékodhoz“; (Zsolt. 91. 10.) „neked szövetséged lesz a föld köveivel is, és a mezők vadállatai veled békét fognak tartani (Jób V. 23.).“

Maguk az emberek gyakran a varázslók benyomását teszik a környezetükre. Abban a pillanatban, a melyben minket a félelem meglep, s hatalmába kerít, egy ajtót nyitunk fel s ezen épen az léphet be, a mitől félünk. Egy állat sem fog bajt okozni az olyan embernek, a ki abszolút félelem nélkül áll meg előtte. A félelem első pillanata épen kaput nyit a

veszélynek; némely állat, mint pl. a kutya, azonnal felismeri a félelmet s épen az ad neki bátorságot a támadásra. A mily mértékben teljesen elismerjük és megértjük a végtelen hatalommal való egységünket, oly arányban leszünk nyugodtak és bátrak, s a kisorszerű események, a mik ezelőtt annyira kizoztak bennünket, nem nyugtalanítanak többé. Nem csalódunk többé az emberekben, mert olvasunk bennük, mint egy nyitott könyvben: megvan az erőnk, hogy behatolhassunk lelkük mélyébe és cselekedeteiknek ott elrejtett mozgató erőit megismerhessük.

(Folyt. köv.)

Jelentés az erd. ref. ehker. Kolozsvári Szeretetháza 1903/4. és 1904/5. évi állapotáról.

— Irta: *Horváth János*. Felolvastatott a képviselői közgyűlés 1905. május hó 22-én tartott közgyűlésén. —

(Folytatás és vége.)

Alapító levéllel vagyis külön rendeltetéssel bíró alapítványok: Lészay Ilona alapítvány 6555 kor., az ev. ref. th. fak. ifj. alapítványa 592 K 80 fillér, dr. Gidófalvy István alapítványa 800 K 09 f., gr. Bethlen Gergelyné sz. Antos Klára alapítványa 1000 K, H. lovag Bakó Ferencz alapítványa 2066 K. 1904-ben kisebb adományokból befolyt 1223 K 35 f., 1905-ben a mai napig 560 K 18 f. A Főt. és Méltóságos püspöki szék 1905-ben azon papi árvák fentartási szükségéi fedezésére, kik az orsz. papi gyámintézettől neveltetési járulékot nem kapnak, az özv.-árvai alap 1903. évi kamattöredelméből 675 K 36 f. osztalékot adományozott a szeretetház pénztára részére.

E helyen hálával emlékszem meg még a „Közhasznú szövetkezet“ igazgatóságának humanus eljárásáról, nagylelkűségéről. Három növendékünk szülője, kik ev. ref. papok, oly szegény anyagi helyzetben vannak, hogy leányokért járó évi ellátási díjt képtelenek voltak megfizetni; a szeretetháznak is még tetemes adóssága van s alappal nem bír, hogy az ellátási díjt elengedhesse, vagy erre a célra szolgáló alapítványból fedezhesse. Az eset a Közhasznú szövetkezet igazgatóságának tudomására jutván, a 3 növendékért 480 korona ellátási díjt fizetett ki az intézet pénztárának, ezenfelül a Szeretetház alapja gyarapítására 100 kor. is adományozott. Méltó ezen humanus célokat szolgáló pénztézet, hogy az eh.-ker. világi és egyházi előjárói, vezetői a legmesszebb menő támogatásban részesítsék.

A szeretetház vagyoni állapota évről-évre örvendetesen javul. Az eh. ker. könyvelője által kiadott vagyoni kimutatás szerint 1904. év decz. 31-én az intézetnek adóssága volt 90 ezer kor.; ezzel szemben alapítványi tőkéje 25055 kor. 94 f., adományokból gyűlt tőkéje 4956 kor. 67 f., tőkésítése 10005 K 85 f., összes pénzvagyona tett 40018 kor. 46 fillért, ezt levonva a 90 ezer kor. adósságból, vagyonihiány áthozat 1905-re 49981 kor. 54 f. Míg ezelőtt 6 évvel 15 ezer kor. vagyonnal szemben 124484 kor. adósság állott fenn, addig ma fennáll 49981 kor. 54 f., tehát az intézet vagyoni helyzete javult 6 év alatt 64503 koronával s ha ehhez hozzá számítjuk a múlt évi pótlépitkezési kiadásokat, új felszerelési beszerzéseket, tyúktenyésztés berendezését összesen 12230 koronát, a vagyongyarapodás 76733 kor. tesz.

A szeretetház pénztára által kezelt s 1901. év óta kisebb adományokból gyűjtött tőkealapból a keblbi tanács határozatára 1904. év ápril hó 26-án további kezelés végett befizettünk az egyh. ker. pénztárába 3547 K 36 fillért, 1905. febr. hó 17-én 1223 K 45 f., összesen 4770 K 81 f., a folyó évi adományokból az intézet kezelésében van 461 K 04 f. készpénz és két drb. Közhasznú szöv. üzlet rész 100 kor. értékben. Az év folyamán befolyó adományokat a Közhasznú

szövetkezet pénztárába helyezzük el, mint betétet s a következő év elején a pénztári számadás lezárása és a számvizsgáló bizottság felülvizsgálása után az eh. ker. pénztárába fizetjük be további kezelés végett.

Az árvák karácsonja alapja 1904. év január 1-én tett 367 K 90 f.-t, 1904. év december 31-én 493 kor. 51 f.-t, tehát az egy évi tőke gyarapodás 125 kor. 61 f. volt. Ezen alapból Kozma Berta, az intézet volt árvanövendékének varrógép beszerzéséhez adományozott és kifizetett a kebli tanács 26 kor. 90 f.-t, az árvák karácsonja ünnepélye alkalmából ajándék és karácsonja disztítésre kiadás volt 62 K 36 f. A tőkésített összeghez ezen két rendbeli kiadást hozzászámítjuk, az ez évi bevétel tesz 214 kor. 87 f. Ezen alapot az intézet pénztára külön kezeli s a Kolozsvári Gazdák Hitelszövetkezetében mint betétet kamatoztatja.

A Szeretetház 1904. évi fentartási számadására nézve még a következőket jelentjük főbb tételekben:

Ellátási díjból befolyt 11548 kor. 80 f., az árvák nevelési járulékából 2312 kor. 36 fillér, magánórák díjából 1086 kor., a Baldácsy-alap szeretetházi járulékából 2250 kor., vegyesekből 290 kor. 87 f., a földm. miniszter úr adománya tyúktenyésztésre 100 kor., az 1903. évről pénztári maradvány 1593 kor. 94 fill., összes bevétel tett 19081 kor. 97 fillért. Ezzel szemben fentartási kiadásokra fordítottunk a költségvetés keretében, u. m.: nevelő személyzet fizetése, cselédek bérére, élelmezésre, árvák ruházatára, mosatás, fűtés, világítás, árvák részére tanszer és munkaanyag, gyógyszer, kertészet, takarító anyagok, épületfenntartás, javittatás, tisztogatás, vezeték javítás és vízdi, adók stb. 15310 kor. 87 fillért; a költségvetés keretén kívül, mint rendkívüli kiadás: u. m. tyúktenyésztés berendezése, új felszerelési tárgyak beszerzése tett — melyről már fentebb is tettünk említést — 1773 kor. 46 fillért tett s ezeken kívül egy eltávozott növendéknek 18 kor. 12 f. befizetett zongora óra díját visszafizettük, ezeket összeszámítva az összes kiadás tett 17084 kor. 33 fillért s pénztári felesleg átvitel 1905-re 1997 kor. 64 fillért, a költségvetés keretén belüli megtakarítás különböző címeknél és tételeknél 1200 koronán felül volt.

Tekintettel az elmúlt évi drágasági viszonyokra, az évi számadásnál, az intézet gazdasági ügyeinek vezetésében a legjobb eredményt találjuk, kivált ha azt vesszük számításba, hogy egy növendék havi élelmezésére a költségvetésben csak 14 kor. volt az előirányzat s e mellett az élelmezés s egyéb ellátás minden tekintetben jó volt.

Az elősorolt bevételi tételekből látható, hogy az intézet kiadásai fedezésére a Baldácsy-alap kivételével sem a papok, tanárok, egyházak járulékait, sem az adományokat, sem a tőkék kamatait, sem egyéb járandóságokat és jövedelmeket nem használjuk föl. Az intézet ezek jövedelmeiből — mintegy 10 ezer korona — csakis a 90 ezer korona adósság 4% kamatját fizetjük, a fennmaradó részt tőkésítjük.

A képviselői közgyűlés tagjai közül 1904-ben elhaltak: Somkerek Miklós és Vén Mihály esperek. Mindkét tagban áldozatkész, intézetünk humánus ügyeinek buzgó támogatóját veszítettük el, kik nem csak szeretetökkel, nemesen érző lelkek jóindulatával, hanem több ízben nyújtott adományaikkal gyarapították, erősítették intézetünk alapját. Legyen áldott emlékek.

Ezelőtt két évvel a kebli tanács, 3 és 4 évvel ezelőtt a volt intéző bizottság több ízben foglalkozott egy református felsőbb leánynevelő intézet létesítésének a tervével. Három tervezet áll készen s pihen a levéltár aktái között, várja az ébredést. Sajnos! pénzünk nincs, ezért a jelenlegi pénzügyi és szűk gazdasági viszonyok miatt nem valósíthatjuk meg ezen ideális szép tervet, pedig ha megvalósíthatnók,

nem kellene azt a fájó panaszt hallanunk, hogy a református papok, esperek, tanárok, nagy- és kisbirtokosok egyrésze leányait zárdákban nevelteti. Az eszmét a feledés örvényébe ne engedjük elveszni, ha többet most nem tehetünk, legalább a szeretetházi jelentés kapcsán említsük fel. Addig is, míg a szeretetházzal kapcsolatos leánynevelő-intézet testet öltene s hirdetné az erdélyi református kerület egyetemének, áldozatra kész tagjainak bölcsességét, előre látását: a Szeretetház humánus céljaiban munkásságukat, nagybecsü erkölcsi és anyagi támogatásukat szeretettel kérem a további időkben is.

Válasz a „Magyar Szó“-nak.

Szerkesztőnk a „Magyar Szó“-nak e sorokkal válaszolt. Olvasóink figyelmének tartozunk közlésével.

„Tekintes Szerkesztő úr!”

Vidéki elvonultságom közepette csak most vettem tudomást a „Magyar Szó” 1. évi jul. 9-iki 160. számában „Az Erdélyi Protestáns Lap és Bánffy” című s „Vidéki” aláírással megjelent közleményről. E cikk harmadik visszhang azokra a sorokra, a melyekben az „Erd. Prot. Lap” súlyos kifogásokat emelt azon eljárás és modor ellen, a melyet a „M. Szó” br. Bánffyval, mint egyházi vezérleányul szemben általánosan is s az idej konvent alkalmából felmerült egy konkrét eset alkalmából is, alkalmazni jónak látott. Magáról a konkrét esetről s annak ellentétes felfogásáról én most nyilatkozni részletesebben nem akarok, hiszen ez a tény, hogy az illető cikket lapomban minden megjegyzés nélkül közreadtam, elég bizonyossága annak, hogy annak intenczióival teljesen egyetérték. Nem reflektálok a két első visszhangra sem, a melyek engem személyemben kevésbé érintettek. Ezen utolsó közlemény azonban annyira kizárólag személyemmel — szerkesztői minőségemben — foglalkozik, hogy ezt lehetetlen megjegyzés nélkül hagynom s mert így „személyes kérdés” címen kérek szót, azért vagyok bátor épen a „Magyar Szó”-ban kérni helyet soraimnak.

„Vidéki” cikke ugyanis ferde világításban mutatja be ugy szerkesztői helyzetemet, mint szerkesztői eljárásomat s eközben olyan állításokat kockáztat meg, a melyek nemcsak szerkesztői eljárásomat, de ezzel összefüggésben — daczára a személyemről ismételtén írott megtisztelő jelzőknek — személyes jellememet is oly furcsa színűnek tünteti fel, hogyha ezek megállanának, „Vidéki”-nek nem lehetne, nem szabadna engem ama megtisztelő jelzőkkel érintenie. Hiszen ha igaz volna az a helyzet, a melyben engem „Vidéki” feltüntet, hogy én más meggyőződésem daczára a hivatalos rendelkezések vak eszközül adom oda magamat, nevemet, hogy az én beleegyezésem nélkül látnak napvilágot a hivatalos lapban a közzététetni rendelt Bánffyt védő cikkek stb. akkor az én helyzetem nem csak „fonák”, nem csak „szánalomra méltó”, de egyenesen erkölcstelen; személyem pedig — legalább az én mértékem szerint — a közélet szempontjából jellemtelen volna, akiről „Vidéki”-nek sem lehetne, nem szabadna a „karakteres” jelzőt leírnia.

Hanem ugy látszik „Vidéki” nem nagyon skrupulózus ennek megítélésében. Sőt elég könnyelmű olyan állítást adni egyenesen az én szájamba, amit én soha sem mondtam, nem mondhattam, mert az igazságnak nem felel meg. Olyan formát t. i. — mert a szöveg nincs előttem most — hogy én magam jelentettem volna ki, miszerint azok a cikkek az én tudomásom nélkül, vagy talán beleegyezésem ellenére jelentek volna meg e lapban. Ez nem áll. Sőt ezen-

nel itt ünnepélyesen kijelentem, hogy magának br. Bánffy-nak Ravasz János espereshez intézett „Nyílt level”-én kívül, mely az akkori helyettes szerkesztő előleges tudtával és hozzájárulásával jelent meg e lapban, a többi róla szóló cikk, nem csak hogy az én tudtommal és beleegyezésemmel jelent meg, hanem úgy, hogy azokról a kerület hivatalos vezető egyéneinek semmi névvel nevezendő előleges tudomásuk nem volt. Ennél többet mondani azokra nézve, kik az „Erd. Prot. Lap” szerkesztőségének belügyeivel ismerősek, felesleges azokra nézve, a kik nem ismerősek, czéltalan, mivel a névtelenül megjelent cikkekért ugyanis a felelős szerkesztő hordozza a felelősséget a közönséggel szemben.

És én ezt annyival könnyebben hordozhatom épen a br. Bánffyra vonatkozó cikkekért, mert a „M. Sz.”-nak a „fiatal stréberekre” vonatkozó vádja Bánffyval szemben engem távolról sem érinthet.

Politikailag nem tartozom az ő pártjához. Azt az élénk rokonszenvet, melyet politikai programja iránt éreztem, elvesztettem akkor, midőn abba az ellenzéki koalícióba belépett, a melyben a néppárt-nak nem alárendelő vezérszerep jutott s a mely egy Rakovszkynak képviselőházi alelnökséget szerzett. Az országos politikára vonatkozólag legközelebb álllok a „Magyar Szó” álláspontjához, mi azonban nem akadályozhatott meg abban, hogy azt a kiméletlen személyi hajszát, a melyet br. Bánffy ellen ez a lap folytat, lelkemből el ne ítéljem, sőt ennek kifejezést is ne adjak. Nem tudtam a politikában sem tekintélyre vakon esküvő párttag lenni; de mentesnek érzem magam azon politikai elfogultságtól is, amely az érdem elismerése helyett csak vádol és gyanúsítással s személyes meghurcolásokkal fizet, már pedig arról többszörös személyes tapasztalat alapján tehetek bizonyosságot, hogy br. Bánffy a pártpolitikának, az egyházi életnek való elválasztását nemcsak szóval hirdette, hanem személyes működésében is féltő gonddal valószínűsítette meg. Ennélfogva soha sem ismerhetem el annak a jogosultságát, hogy a politikai Bánffy miatt az egyházi életben vezérelkedő Bánffy meghurcoltassék. Mert bármint vélekedjék bárki is Bánffy báró politikai szerepléséről, azt meg nem tagadhatja senki — legkevésbé mi erdélyiek, kik legközelebből látjuk — hogy akkora munkát, annyi odaadással és önfeláldozással, fáradsággal és áldozattal teljesít az egyházi élet terén, a mekkorára csak egy egyházat hön szerető s ennek a magyar nemzeti életre való rendkívüli fontosságát igazán értékelő állampolgár képes.

Ez volt és ez lesz az „Erd. Prot. Lap” álláspontja e kérdésben az én felelős szerkesztőségem alatt, amit képviselni fogok minden ettől eltérő állásponttal szemben, amíg csak br. Bánffy az lesz egyházunkban, aki volt: ennek minden áldozatra, ennek minden szolgálatra kész tagja.

Az Erd. Prot. Lap „hivatalos” jellegéből kovácsolt gyanúsításokra nem tartom érdemesnek hosszabbban kitérni. Volt alkalmam többször kijelenteni, hogy a lap „hivatalos” jellege csak a „Hivatalos rész”-re, rendeletek, pályázatok stb.-re terjed ki. Ha más téren is érvényesülni akarna: én szerkesztője nem lehetnék.

Sem a nevem, sem a pennám, sem a lelkiismeretem nem eladó, sem pénzért, sem a hatalmasok kegyéért. Erről már volt alkalmam egy néhányszor bizonyosságot tenni s a mint kész volnék — a mire ugyan az eddigi tapasztalatom után ítélve nem igen lesz szükség — bármikor bizonyosságot tenni a kerület hivatalosaival szemben, úgy kész vagyok erre, a mire, fájdalom, van kilátás a „Magyar Szó”-val szemben továbbra is.

Az igazság szolgálatát többre tartom mindennél.

Az igazság megítélésének mértékéül azonban csak lelkiismeretemet fogadhatom el. Ezzel nem jöhetnek ellentétbe, a mint nem is jöttem soha!

Kiváló tisztelettel

Kovácsnán, 1905. július 15.

Nagy Károly,
theol. tanár.

Az Erd. Prot. Lap felelős
szerkesztője.

Kollégiumaink Értesítői.

II. A székeljudvarhelyi.

Megjelent július 10-ike körül, nyolcz ives füzetben, tizenhat főczim alá foglalt tartalommal.

I. Nagy Elemér tanár székkfoglalója: „*Erkölcsei nevelés a középiskolában.*” Nemes, eszményi törekvésekről tanuskodó dolgozat. De gondolatmenete nem oly átlátszó, hogy a figyelmet meg ne fárassza. Vákolni akarja „a középiskola feladatát az erkölcsi nevelés szempontjából, meghatározván az erkölcsi jellem alaptulajdonságát; az erkölcsi nevelés célját s végül, hogy mely tényezők hatása alatt alakul az erkölcsi jellem” Az utolsó kérdésre felelvén, a gimnáziumok összes tantárgyainak megfelelő mérlegelésével foglalkozik. Felfogása, némileg stilje is, Felméri Lajos Neveléstudományának és Kölcsey Parainesisének együttes hatásait mutatja. És ez jót ígérő jelenség.

II. Fejes Áron tanár *Jelentése* a greifswaldi szünidei tanfolyamon 1903. nyarán végzett tanulmányairól. Fejes a kollégiumtól nyert vala kiküldetést. Célja az volt, hogy a modern nyelvek (francia és német) tanítási rendszerének megfigyelése mellett tájékozódást szerezzen a szakjába vágó újabb német irodalmi termékekről. Ily irányulag hét rendbeli előadás-sorozatot hallgatott a négy hetes tanfolyamban. De felhasználta idejét az iskolai egészségstanról (Löffler), a bölcsélet fogalmának történelmi fejlődéséről (Rehmke), a modern szocializmusról (Bernheim), Krisztus személyéről (Kropatschek), sőt a germán népek festő művészetéről (Seeck) és Németország hegy- és vízrajzáról (Credner) szóló előadások hallgatására is. Utja állomásain és kirándulásában városok, tájképek, vidékek, népek, természeti és tudományos s művészeti gyűjtemények s érdekességek ismeretével is gazdagodott. Mindezekről röviden, komolyan s rokonszenves szerénységgel számol be (eredetileg az Igazgató-tanácsnak).

III. A koll. kormányzata s a tanári testület. Elüljáróság: négy gondnok s a tiz rendes tanár. Tanári testület: tiz rendes, négy helyettes tanár; iskolai orvos, ének-zenetanító, hitoktatók. A tanárok az iskola évi munkáján eléggé helyesen osztoztak; mindenik osztályban volt, a VI-ikat kivéven, tárgycsoportosítás, legszerencsésebb az I., III. és VIII. osztályban. Ugy látszik, hogy a VI-ikban is jó (egyszer-smind a VII-ikben még jobb) tárgycsoportosítás történhetett volna, ha a latin és görög nyelvek tanárai azt együtt akarják vala s görög szakjukat nem sajnálják elcserélni.

IV. Közvizsgálatok, érdemlegesen, jun. 17—24-én folytak; az érettségvizsgálat 28-án végződött be.

V. Tananyag kimutatás. A tantárgyak egész évi óraszámait az mutatják, hogy az udvarhelyi kollégiumban különleges szüneteket nem tartanak s a szorgalomidőt szorgalmasan felhasználják, a legszorgalmasabbak közt maga az igazgató, a ki pl. a IV. osztályban, heti 3 óras tárgya tanításával, egész évben 108 órán foglalkozott.

Az egyházi éneket meg az énekelméletet más-más egyén tanította.

A vallástanítás anyaga a III. és IV. osztályban

a tankönyv miatt (Nagy P. Konfirm. kátéja) tér el a tantervtől. De nem nagy baj.

A magyar nyelvi leczkéken az I. és II. osztályban talán igen előtérbe állították a grammatikát. Az írásbeli feladatok, a IV. osztálytól fölfelé, szemléletet, képzeletet, érzelmeket, olvasmányokat, gyakorlás szempontjait eléggé figyelembe vesznek; netalán a VI. (poétai) osztályban lehetett volna a képzeletet s az érzelmeket változatosabban is érdekelni a feladatokkal.

A német nyelv tanítás lent és fent egyaránt gondosnak látszik. A gyakorlásra súlyt helyeznek. Az írásbeli feladatok tárgyai változatosak és kiválóan jó izlésűek.

A földrajz anyaga a II. osztályban: „Európa országai és népei, Magyarországból kiindulva és erre vonatkoztatva. „Nem lehetne-e az I. osztályban is hasonlóképen: „Magyarország Udvarhelyről s a délkeleti felföldről kiindulva. . .“? és rá alapítani az osztály magyar olvasmányainak tanmenetét, számtani példatárt, egyéb tanulni valók rendjét is?

De ezekről elég ennyi.

VI. Rendkívüli tárgyak. Francia nyelvet 11 kezdőnek és 6 haladónak tanított Fejes Áron. Gyorsírást három folyamban 26-nak Szabó András. Az énekarnak 71, a zenekarnak 22 tagja volt. A zenetanulásra, zenei pályázatokra, páratlanul nagy és lelkes gondot fordítanak ebben a kollégiumban.

VII. Ifjusági körök.

A Petőli-önképzőkör, a két felső osztályból 56 rendes taggal, komoly becsvágytól áthatott, jó irányban fejlődött szervezet; sokoldalú, szorgalmas tevékenységet fejtett ki. Szavalatok, bírálatok, műfordítás, tanulmányok, szabad előadások, népdal- és zene-szólók voltak az évi tárgyai Márczius 15-ikét gazdag tárgysorral ünnepelte. Jutalmat 21 rendbeli osztottak ki tagjainak. Lelkes vezetője Fejes Áron s mellette, mint választott elnök, Beczö Gyula h. tanár.

Az ifjusági olvasó egyesület 118 taggal, 1782 műből álló könyvtárának ez évi gyarapodása 58 mű, 116 darabban, 350 kor. értékben. Forgalma 1084 kölcsönzés. Külön gyermekkönyvtár is van I—II. és III—IV. o. tanulók számára, ketté csoportosított 838 művel.

Gyorsírókör, legalább már a levelező gyorsírásban jártas tagokkal (22), Szabó András tanár vezetése mellett. Gyűléseiken felolvasások, gyakorlások, versenyek folytak. Pályadíjakban, jutalmakban is sokan részesültek.

A helybeli agyagipariskolába 26 III—V. oszt.-beli tanuló járt be, heti 2 órán, mintázást tanulni, Hargita Nándor igazgató ingyen szivességéből.

Általában a rendkívüli tárgyak körül s az ifjusági egyesületekben igen szép igyekezettel találkozunk. Tanárok és tanulók gyönyörűségeket találják a foglalkozásokban.

VIII. „Testi nevelés“ cím alatt a tornatanításról számolnak be (külön tornatanár nincsen); táblázatban adják a VII. osztály tanulóin eszközölt erőmérés eredményét. Az országos tornaversenyen 27 tanuló csoportja vett részt; hat oklevelet, 34 bronzérem nyertek. Érdekes volt az intézeti tornaverseny is, július 1-én 10 pontban, a győztesek és kitűnők szép sorával és 22 jutalmazással.

IX. Gyűjtemények gyarapodása, pontosan kimutatva. Köztök a „kép-, érem- és régiség-tár“ gyarapodása, jobbadán ajándékozás útján, mintegy 25 darabbal.

X. Internátus-konviktuson 167 tanuló. Kellő felügyelet. Helyes napirend. Egyszerű, egészséges étrend. Egész évi konviktus díja 180 kor., kedvezményt 5600 kor. értékben, együttvéve 74-en élveztek.

XI. Tanulók névsora és osztályzata megnyugtató képet mutat. A többi tárgyakéi mellől kirívóbb ér-

demjegyek vannak imitt-amott. az I. és II. osztályban a mennyiségtanból és a mértani rajzból, a III. o.-ban a latinból, a IV. o.-ban a mennyiségtanból, az V. és VI. o.-ban a görögből.

XII. Statisztikai kimutatás. 269 tanuló közül református volt 204, magyar anyanyelvű 259, tisztviselő és értelmiségi szülők gyermeke 116, helybeli és megyebeli 162. Elégtelen előmenetelűek száma 46 (azaz 17%, tehát határozottan kedvező eredmény).

XIII. Érettségvizsgálat. 27 ifju közül jelesen érett 3, javításra utasítva 3, jól érett 9, egyszerűen 12. *Legtöbben (8) papi pályára menendők.* E tekintetben az udvarhelyi kollegiumnak kiváló s eléggé még nem méltatott jelentősége van egyházunk szempontjából.

XIV. Iskolai pályadíjak, jutalmak, ösztöndíjak, segélyek czimén 16.885 koronát juttatott növendékeiknek az intézet. Ennek $\frac{3}{4}$ része közvetlen s csak $\frac{1}{4}$ része volt közvetett kedvezmény. Miből telik? Régi alapítványokból lelkiismeretes gazdálkodással; de újabb alapítványokból és adományokból is, melyekben a társadalom rokonszenve s az intézet iránt való, megérdemelt hála és kegyelet megnyilvánul. „Az év történetéből“ előlegezve sorolom fel a kiváló jóltevők neveit: Haller Louise grófnő, Baczó Mózes szászvárosi lelkész, özv. Farczady K. Lajosné, mint gyászoló anya, Köpeczi Nagy Lajos p. ü. min. számellenőr, Névtelen (1000 K), Udvarhelymegyei Takarékpénztár, 1889-ben érettek, Közhasznú Szövetkezet, Szöllősi Sámuel bérlő. (S az alapítványok jelentékenyek, az adományok pedig rendszeresek, évenként ismétlődők.)

XV Az év története Gönczi Lajos igazgatótól. Csak olyan tárgyait jelzem, a melyek a fennebbieken érintettek kiegészítik. Ezek azok.

Az évkezdet tanári székfoglaló ünnepélyvel. Változások a gondnoki karban, őszinte hálanyilvánítással Sebesi Akos volt főgondnok iránt. Az Igazgatótanács rendelkezései a tanmenet-készítés s az ügyviteli egyöntetűség iránt, tapasztalati komoly megvilágításban. A zsinati törvényhozás célzata az elüljáróság új szervezése tárgyában. Az intézet anyagi helyzetének súlyosbulása a kamatjövödelmek csökkenése miatt. Tanulók szorgalma megterhelhetése. Magokvisellete, egészségük. (Tornázástól 29 tanulót mentettek föl; fültőmirigy járvány volt, de miatta iskolaszünet nem.) Iskolai ünnepek voltak: okt. 31., márcz. 15., ápril 11. Diákbal február 4-én és majális június 3-án. Befejezésül a fennt érintett alapítványok és adományok bejelentése.

XVI. Az új isk. év s a konviktus szept. 4-ikén nyílik meg. Az évközi szünetekben a benmaradó tanulók külön díjért élmezhetők lesznek.

Hagyományos erények által inkább, mint anyagiakban, de kétségkívül örvendetesen virágzó intézet képének vonásai tűnnek elő ez Értesítőből.

Bíráló.

TANÜGY.

Tudnivalók.

A zilahi ev. ref. Wesselényi-kollégiumban a pótló-, javító- és felvételi vizsgálatok 1905. szeptember hó 1—4. napjain lesznek s minden nap reggel 8 órakor kezdődnek.

Pótvizsgálat engedélyezéseért az illető tanulóknak hatóságilag megerősített orvosi bizonyítvány melléklésével kell folyamodniok a tanárkarhoz augusztus 1-ig.

Javító vizsgálat engedélyezéseért nem kell folyamodni egy elégtelennel, csak kettővel. Ez utóbbi esetben a folyamodványok „Az erdélyi református egyházkerület méltóságos Igazgató-Tanácsához — Ko-

lozsvárra“ czimzendők, de a főgimnázium igazgatójához nyújtandók be (Zilahon) az időszaki értesítővel felszerelve augusztus 1-ig.

Fölvételi vizsgálat engedélyezéseért aug. 29-éig kell az igazgatónál jelentkezni.

A tanulók szabályszerű fölvétele és beírása szeptember hó 1—5. napjain történik, még pedig, amennyiben az ujon jövő és osztályismétlő tanulók közül első sorban a református vallásuak vétetnek fel s csak azután a más felekezetűek, a következő renddel:

szeptember hó 1. napján az I. osztályba lépő reformátusok;

szeptember hó 2. napján — amennyiben a törvényes létszám keretén belül számukra hely marad — a más felekezetűek s ezek között is első sorban a helybeli illetőségűek; ugyanezen napon vétetnek fel a többi osztályba is az ujon jövők, tekintet nélkül vallásukra;

szeptember 3—5. napjain történik az intézet eddigi tanulóinak beírása és pedig az év végén nyert időszaki értesítő okvetlenül való bemutatása mellett, kivéve azt az esetet, ha a tanuló valamely folyamodványa mellékletével már előzőleg beadta volna azt.

Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szeptember hó 6-án lesz. A tanítás 7-én reggel 8 órakor kezdődik.

Az I. osztályba csak oly növendékek vétetnek föl, kik 9-ik életévüket betöltötték, de a 12-ik évüket meg nem haladták és iskolai bizonyítvánnyal, vagy szükség esetén felvételi vizsgálaton igazolják, hogy van oly mérvű képzettségük, minőt az elemi iskola négy évi tanfolyamába kellett megszerezniök; a kik pedig 12-ik évüket túlhaladták, azoknak felvételét rendkívüli esetekben csak a tanári szék engedélyezheti. A felvételtörvény a tanuló születési és himlőoltási, 12 éves korán tul újraoltási bizonyítványt tartozik felmutatni.

Idegen nyelven kiállított okmányokat (kivéve a latin nyelvű keresztleveleket) nem fogadunk el, az ilyenek mellett közjegyzőileg hitelesített magyar nyelvű fordításokat kérünk.

Minden új tanuló a felvételre személyesen és rendszerint atyja vagy gyámja, illetőleg azok valamely külön megbízottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

Hogy az V. osztályba lépő tanulók a görög nyelvi, avagy a görög pótló irányt választják-e, annak kijelentése a beírás alkalmával a szülők, illetőleg törvényes gyámok által teendő szóbeli, távollétük esetén általuk kiállítandó írásbeli nyilatkozat útján történik.

Beíratáskor kivétel nélkül minden tanuló fizet: fölvételi díjban 4 koronát, ifjusági könyvtárra 1 koronát, a tanári országos nyugdíj- és gyámintézet javára 6 koronát, Értesítőre 1 koronát, butorzatra 1 koronát. E díjak fizetése alól felmentésnek helye nincs. Tandíj a főhatóság újabb rendelkezése szerint egész évre — osztálykülönbség nélkül — református tanulóktól 40, más felekezetűektől 50 korona. Hatósági szegénységi bizonyítvány alapján s írásos folyamodásra a szegénysorsu „jó“ tanulók egészben vagy részben tandíjelengedésre számíthatnak; de sem tandíjelengedést, sem más jótéteményt nem nyerhet a gimnázium oly tanulója, a ki ismétlő, kinek magaviseletileg jegye a „jó“ nál gyengébb, vagy csak javítóvizsgálattal haladt feljebb. Az ilyennek folyamodása el sem fogadtatik. A tandíjmentességet kérő folyamodások csak a beíratáskor fogadtatnak el.

Az ösztöndíjakra vonatkozólag az alábbi értesítés szolgáljon tájékoztatóul:

I. A Balogh Pál-alapból kiadatik évi 1280 kor. összeg a tanuló érdemességéhez mérten 60, 90, 120 rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények közt színjeles tanulóknak 200 koronás ösztöndíjakban havi utólagos részletekben.

Pályázhatnak magyar nemzetiségű, ev. ref. vallásu, jó magaviseletű, legalább jó általános osztályzatu szorgalmas és tehetséges tanulók.

Az ösztöndíj mindig egy évre szavazatik meg, de oly tanuló, kinek I. félévi értesítője nem felel meg a fennebbi mértéknek, a II. félévre elveszti azt.

II. A Rédiger Eszter-alapítványból kiadatik két 160 korona ösztöndíj a következő feltételek szerint:

1. Ez ösztöndíj elnyeréseért pályázhatnak: a) Zilahi Kis László és Lajos családjából származó V. osztályu, vagy azon felül tanuló ifjak, a mennyiben jó magaviseletűek s legalább általános elégséges eredménnyel tanulnak; e családok leszármazottjai más pályázók felett elsőbbséggel bírnak; b) az V—VIII. osztályba járó, magyar nemes szülőktől származott, jó erkölcsű, kitűnő szorgalmu, képességű s előmenetelű ifjak, megjegyztetvén, hogy az utóbbira vonatkozólag legfőbb két elégséges osztályzat tűrhető meg. A hasonló érdeműek közt a szegényebbek a vagyonosabbak felett, volt közép-szolnokmegyei születésűek máshonnan származók felett előnnyel bírnak.

2. Az ösztöndíjat egyszer elnyerő 1. a) alatti tanuló annak élvezetében marad ez iskolában tanulása végeztéig, föltéve, hogy magaviselete és előmenetele az előző pont kívánalmainak teljesen megfelel. Meg nem felelő osztályzatu tanuló az ösztöndíjat végleg elveszti s csak új pályázatra benyújtott folyamodvánnyal nyerheti esetleg vissza.

III. A Kincses János-féle alapból kiadatik egy 49 kor. 65 f. ösztöndíj. Pályázhatnak rá a családhoz tartozó vagy más, jó előmenetelű, szegény tanulók.

IV. A Sebess Mihályné alapból az előbbi pont szerint kiadatik 9 kor. 33 f.

V. A Bydeskuty Helena özv. Bölönyi Imréné által tett alapból a „zilahi iskolában tanuló Bölönyi vagy Bydeskuty gyermekek segélésére kiadatik 84 kor.“ (Illetékes folyamodó hiányában a kamatból jutalomkönyvek vásároltatnak.)

VI. A sz.-szégbőnyei regale fölvételére jogosult közbirtokosság alapítványából (1500 kor.) kiadatik 60 kor. Pályázhatnak rá az alapítványtevőknek a nálunk tanuló gyermekei.

VII. A szilágyvármegyei milleniumi ösztöndíjért folyamodhatnak szilágyvármegyebeli illetőségű szegény tanulók, vallás és nemzetiségi különbség nélkül, kiknek az előző iskolai évben legalább is általános jó osztályzatu volt és jó magaviseletűek.

A kedvezményekért folyamodók kérvényei mellé okvetlenül csatolandó:

- szegénységi bizonyítvány,
- családi értesítő,
- községi hitelesített adókönyvi kivonat,
- új folyamodóknál iskolai bizonyítvány.

A II. számúnál ez okmányokon kívül a nemesi származást, esetleg Z. Kiss László és Lajos családokhoz való tartozást, a III—VI. számúnál a családhoz vagy az alapítókhoz való rokonság kimutatását is igazolni kell.

A szegénytanulók segélyalapjából mintegy 40—50 tanuló láthatunk el részben tankönyvekkel, esetleg tanszerekkel is. Az erre vonatkozó írásos, külön folyamodványok a beíratáskor nyújtandók be az igazgatóhoz, határozottan megjelölve a szükségletet, melynek fedezését folyamodó a szegénytanulók alapjából megnyerni óhajtja.

A jövő 1905—6. iskolai évre internátusunkba és konviktusunkba 100—110 tanuló veszünk fel. Akik az internátusba felvétetnek, azok, ha csak az ellenkezőre fontos ok nincsen, a konviktusnak is kötelezett tagjai. Az internátusba és konviktusba való felvételért írásban kell folyamodni az igazgatósághoz augusztus 15-ig.

Díjak a konviktusban: egész díj 200 kor., $\frac{1}{4}$

kedvezményes hely díja 150 kor., $\frac{1}{2}$ kedv. helyé 100 kor. $\frac{3}{4}$ kedv. h. 50 kor. egy egész iskolai évre, melyért a tanulók a közbeeső szünidők kivételével naponként reggelit, ebédet és vacsorát kapnak.

a) Reggeli (7 órakor): váltogatva egyik nap $\frac{3}{8}$ liter tehéntej, másnap köményleves, 100—120 gramm zsemlye.

b) Ebéd (12 $\frac{1}{4}$ órakor) húsoleves, főthús mártással és körzettel, tésztásétel vagy csontleves főzelék sülttel, 150—200 gramm félféher kenyér.

c) Vacsora (7 ó.): sült körzettel, 150—200 gr. félféher kenyér.

Déli és esti husadag külön-külön 135 gr.

A konviktus minden tagja fizet felszerelés használatáért egy évre 4 kor.

Ingyenes és kedvezményes helyeket, különös tekintet érdemlő eseteken kívül csak jó magaviseletű és legalább jó előmenetelű tanulók nyerhetnek el.

Akár ingyenes, akár kedvezményes helyért folyamodók tartoznak kijelenteni, hogy kérelmük nem teljesítése esetén fizetés mellett is belépnek e a konviktusba és internátusba vagy nem.

Azok a vidéki tanulók, akik „Szilágyvármegyei milleniumi“, „Rédiger Eszter“, „Balogh Pál“, esetleg „Bydeskuty Helena“-féle ösztöndíjat nyernek, az internátusnak és konviktusnak kötelezett tagjai s a mennyiben ezen ösztöndíjuk nem lenne elég konvikтусi és internátusi díjaik fedezésére, a különbözetet fedezni tartoznak.

Az internátusban, hol a felügyeletet 2—3 tanár gyakorolja, a fölveendő tanulók lakást, fűtést, világítást kapnak. Díjak: egész évre 56 kor., illetőleg 46 kor.; amazért felső, emezért alsó (karikás) ágyat kap a tanuló. E díjakért a tanuló orvosi gondozásban is részesül, de a gyógyszerek árát a szülő fizetni tartozik; súlyos vagy ragályos betegség esetén azonban az internátusból a szülők költségén a kórházba vagy haza szállíttatnak. A benlakók kötelesek a szünidőkre hazamenni.

Ingyenes helyekre jó magaviseletű és legalább jó előmenetelű tanulók folyamodhatnak. 6 koronát azonban még az ingyenesek is tartoznak fizetni. A konvikтусi és internátusi kedvezmény nem okvetlenül kapcsolatos.

Minden internátusi tagnak kell hoznia egy 180 cm. hosszú és 80 cm. széles vaságyba való szalmazsákot, egy párnát, paplant, legalább 2 rendbeli ágyszőnyeget, 4 inget, 4 lábravalót, 2 törülközőt, 2 hálóinget, 4 pár harisnyát vagy kapzát. Ágytakarót, széket, szekrényt s mosdótálat az intézet ad. Ládák a lakószobákban nem tarthatók.

Az internátusba beköltözhetnek a tanulók szept. 1-től kezdve; a konviktus szept. 6-ikán, az isk. év megnyitása napján, délben nyílik meg.

Iskolai díjak:

I. Egész tandíjat fizető református I. félévre 36 kor., II. félévre 20 kor., más vallású I. f. é. 41 kor., II. f. é. 25 kor.; fél tandíjat fizető ref. I. f. é. 26 k., II. f. é. 10 kor., más vallású I. f. é. 29 kor., II. f. é. 12 kor.; tandíjmentes 16 kor.

Ezek a díjak az igazgatónál fizetendőek: az I. félévi a beiratáskor, a II. félévi legkésőbb február hóban.

II. Felső ágyas díja I. részlet 26 kor., II. r. 15 kor., III. r. 15 kor. Alsó ágyas díja I. r. 21 kor., II. r. 12 k. 50 f., III. r. 12 k. 50 f. Ingyenes 6 kor.

Ezek a díjak Nagy Sándor internátusi vezető tanárnak fizetendőek, még pedig az I. részlet a beiratáskor, a II. r. a karácsonyi, a III. r. a husvétii szünetet követő első napon.

III. Egész díj fizető I. r. 104, II. r. 50, III. r. 50 kor., $\frac{1}{4}$ kedvezményes I. r. 74, II. r. 40, III. r. 40 kor., $\frac{1}{2}$ kedv. I. r. 54, II. r. 25, III. r. 25 kor., $\frac{3}{4}$ kedv. I. r. 30, II. r. 12, III. r. 12 kor., ingyenes 4 k.

Ezek a díjak Bécser János konvikтусi vezető tanárnak fizetendőek, még pedig az I. részlet a beiratáskor, a 2. r. a karácsonyi, a 3. r. a husvétii szünetet követő első napon. Egyszer befizetett díjak nem adatnak vissza.

A konvikтусi vezetőtanár méltánylást érdemlő esetekben megengedheti, hogy a díjak kisebb részletekben, pl. havonként fizetessenek.

Kérem a szülőket, gyámokat, hogy ha a díjakat postai utalványon küldik, 4 fillér kézbesítési díjat is küldjenek s külön-külön az illető tanárok nevére címezzeék.

A segélyt megnyerők névsorát az igazgató legkésőbb aug. 25-ig közzéteszi a Szilágyban és a többi vármegyei ujságokban. Az internátusba és konviktusba folyamodók külön is értesítetnek.

Ki-ki annyi külön kérvényt tartozik beadni, a hányféle jótéteményért, vagy ahányféle ügyben folyamodik.

Az igazgató.

KÜLÖNFÉLÉK.

A „Magyar Szó“-nak utjába nem állunk, valamint szerkesztőnk elébe se akarunk vágni. Az alvi magaslapon álló vitákban, ha villognak is a fényes fegyverek, de tisztulnak is az eszmék és fogalmak. De mi most ki kell tüzzük a béke zászlaját, mert a „M. Sz.“ már két számában (idei 167. és 172. sz.) örömmel jelezte, hogy szerkesztőnkkel egy véleményen van (mi előre láttuk, hogy nem is lehet másképp). Tehát a felek kibékéltek — a pernek vége. Nem változtat semmit az állapoton a 172. sz. „Vidéki“-je, aki szerkesztőnk „Nyilatkozatából“ mondatokat vesz ki és hiányosan közli. Ilyen irodalmi fegyverek csak a muzeumokban — — nó meg a „Magyar Szó“-ban találhatók.

Kis Áronnak a tiszántúli ev. ref. egyh. kerület püspökének jobb szemén sikerült operációt végzett dr. Imre József szemorvos. A sikerült műtét az ősz püspököt és hozzátartozóit teljesen megnyugtatta. Orvosi vélemény szerint a 90 éves aggastyán nemcsak látni, de olvasni is fog tudni. Adja Isten, hogy mielőbb felgyógyuljon övéinek és az egész református egyházunk örömére.

Templomalapkövetel. Az amerikai dillonvalei magyar ev. református gyülekezet folyó hó 4-én tette le temploma alapkövét. Az alapkövetelési imádságot a gyülekezet lelkésze: *Kovácsi Miklós* István, az ünnepi beszédet *Csutoros Elek*, clevelandi lelkész mondotta. Az alapkövet *A. D. Souders* missziói püspök áldotta meg, *E. M. Preusz*, roheelingi lelkész pedig alkalmi angol beszédet tartott.

Vigasztalás a koporsók mellett czim alatt legközelebb egy kis kötetben temetési beszédeket és imádságokat szándékozom kiadni, ha megfelelő pártolás nyilvánul. E czélból előfizetési jelentkezésre kérem föl az érdeklődőket mielőbb, de legkésőbb aug. 10-ig, hogy a nyomtatandó példányok számára tájékoztást szerezhessenek. A kis kötet mintegy 6—7 nyomatott ív terjedelmű lesz s árát 1 kor. 50 f.-ben állapítottam meg, mely ha előre beküldetik, a füzetet megjelenése után portómentesen küldöm meg. Kormend (Vasm.), 1905. jul. 19. *Fülöp József*, ev. ref. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

3007—1905. sz.

ÉRTESÍTÉS

valamennyi egyházmegye nagytiszteletű esperesének, az ev. ref. kollegiumok és a kolozsvári theol. fakultás méltóságos t. Előljárásgainak.

Egyházkerületünk 1905. évi május hó 20—23. napjain tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve széfküldetvén, felkérjük az érdekelteket, hogy az alábbi kimutatásban feltüntetett példányok után darabonként 2 K 50 f.-t számítva, az ott kitüntetett összegeket legkésőbb f. évi okt. hó 1-ig közpénztárunkba mulhatatlanul befizetni sziveskedjenek. megjegyeztetvén, hogy az egyházmegyék, kollegiumok és a volt püspöki egyházak gondnokai számára is küldetett egy-egy példány és hogy az egyházmegyék le-

véltárai részére még ezen felül egy ingyenes példány is küldetett.

Kimutatás a közgyűlési jegyzőkönyvek kiosztásáról: Hunyadi egyházmegyének 40 példány 100 kor. Gyulafehérvári eh. 21 p. 52 kor. 50 f. Nagyenyedi eh. 48 p. 120 kor. Kolozsvári em. 27 p. 67 kor. 50 f. Kalotaszegi eh. 38 p. 95 kor. Szilágyszolnoki eh. 68 p. 170 kor. Dési eh. 22 p. 55 kor. Széki eh. 34 p. 85 kor. Nagysajói eh. 21 p. 52 kor. 50 f. Görgényi eh. 32 p. 80 k. Marosi eh. 68 p. 170 kor. Küküllői eh. 35 p. 87 kor. 50 f. Nagyszebeni eh. 20 p. 50 kor. Udvarhelyi eh. 47 p. 117 kor. 50 f. Erdővidéki eh. 19 p. 47 kor. 50 f. Sepsii eh. 42 p. 105 kor. Orbai eh. 15 p. 37 kor. 50 f. Kézdi eh. 18 p. 45 kor. Romániai eh. 1 p. 2 kor. 50 f. Kolozsvári theol. fak.-nak 2 p. 5 kor. Nagyenyedi koll.-nak 4 p. 10 kor. Kolozsvári koll. 2 p. 5 kor. Marosvásárhelyi koll. 5 p. 12 kor. 50 f. Székelyudvarhelyi koll. 5 p. 12 kor. 50 f. Szászvárosi koll. 4 p. 10 kor. Sepsiszentgyörgyi koll. 5 p. 12 kor. 50 f. Zilahi koll. 5 példány 12 kor. 50 f.

Kolozsvárt, 1905. július hó 20-án.

Becsek Lajos,
h. elnök.

Kádár János,
titkár.

Sz. 820—1905.

PÁLYÁZAT.

A nagyenyedi egyházmegyébe bebevezett *toroczko-szentgyörgyi* ev. ref. egyházközség lelképásztori állására pályázatot hirdetek. Javadalmak: a mélt. ig.-tanács 3753—1903. sz. a megerősített díjlevél értelmében négy szoba, konyha, kamara, pincze és szükséges melléképületekkel ellátott lakás és 784 □ öl kert hasznélvezete; 10 h. 623 □-öl szántó, 8 h. 739 □-öl rét, melynek adóját az egyház fizeti és lelkész miveletés 226 kor. 21 fillér hasznélvezeti értékkel; gróf Thoroczky Miklós pátronustól 309 kor. 92 fillér készpénz; terményjövődelem pénzértéke a kongrua megállapítás alkalmával leszámított $\frac{1}{6}$ rész levonása után 60 kor., failletmény a gróf Thoroczky-udvartól, munkabeli szolgáltatások pénzértéke 39 korona 50 fillér; stóla 10 kor. 80 f.; fázási jog 6 kor.; belmissziói segély 80 kor.; állami fizeteskiegészítés 60608—1900. min. sz. a megállapítva 866 kor. 07 fillér; összes jövődelem 1600 korona.

Kötelességek: a rendes lelkészi teendők ellátása.

A minősítvényel, pályázati hirdetés után kelt szolgálati bizonyítvánnyal, más egyházkerületből folyamodók püspöki engedéllyel ellátott folyamodások 1905. aug. hó 15-ig ntü Jancsó Lajos esp. aához Marosújvárra terjesztendők be.

Kolozsvárt, 1905. július 25.

Dr. Bartók, püspök.

Sz. 532—1905.

KÖRLEVÉL

az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye tiszt. lelkészeihez.

Hivatkozással a mélt. Igazgató-tanács 1379—1905. sz. körrendeletére, felhivom tiszt. lelkész aait. hogy egyházközségeik történetét f. évi augusztus 25-ig írják meg s hozzám küldjék be. Az egyes egyházak történetének megírásánál az alábbi dolgokra sziveskedjenek kiterjeszkedni:

1. Az egyházközség neve. Hol fekszik? (vármegyében, város, nagyközségek szomszédságában, esetleg nagyobb folyó mellett).

2. Mikor alakult az egyházközség? Az első anyakönyvi bejegyzés, vagy jegyzőkönyv felvétel ideirandó.

3. Az egyházközség fejlődése. (Emelkedés, vagy hanyatlás és ennek előidéző okai. Adományok. Templom, egyh. épületek, iskola építése. A templom és a harangok feliratai pontosan feljegyezendők.)

4. Klenodiumok. (Az urasztali edények és terítők feliratai, valamint az adományozók nevei feltüntetendők.)

5. Ingatlanok. a) Az egyházközség használatában (erdő, legelő, szántó, kaszáló h. □-öl). b) Lelkeszi canonica portio (erdő, szántó stb.). c) Tanítói canonica portio (erdő stb.).

6. Tőkepénzek. (A különböző alapok mind felsorolandók.)

7. Lelkészek (mitől, meddig?)

8. Tanítók (mitől, meddig?)

9. Az egyházközség jelenlegi állapota. Lélekszám. Miféle felekezetek vannak a polgári községben?

Alsósófalva, 1905. jul. 24.

Ifj. Péter Károly, esperes.

PÁLYÁZAT

kápláni állásra, személyem mellé, a nagyenyedi ev. ref. egyházközségbe.

Javadalmazás: 1. Készpénz 840 kor., havi részletekben előre fizetve. 2. Stóla 60—80 kor. 3. Lakás fűtéssel. 4. Reggeli és ebéd a lelkész asztaláról.

Az állomás f. évi szeptember közepe körül elfogalandó. Nagyenyed, 1905. július 21.

Szilágyi Farkas, ref. pap.

PÁLYÁZAT

orvosi ösztöndíjra.

A nagyenyedi Bethlen-kollegiumnál az 1905—6. isk. év szeptember 1-ével megnyílik a *Szotyori-féle*, évi 336 koronás, negyedévenként egyenlő részletekben adandó ösztöndíj, orvosi pályára menő ifjak számára. A ki az ösztöndíjat megnyeri, az alapítólevél szerint, ha csupán medicinae doktor leszen, birhatja 5 esztendeig, ha még a chirurgiában is doctorátatja magát, úgy még 2 esztendeig tehát együtt 7 (hét) esztendeig. — Elvezetere jogosultak első helyen az enyedi kollégium szegénysorsu jótanuló, kifogástalan magaviseletű, de kizáróan református vallásu növendékei, ezek hiányában a kolozsvári ev. ref. kollégium hasonló minőségű növendékei. Megjegyzem, hogy az alapító mind a maga, mind a felesége Marusi Anna vérségi rokonainak elsőséget (praeferentiát) biztosít, még ha nem is volnának első eminensek, de különben elegendő tehetőséget tanusítanak a medicina megtanulására. A választás joga, a tanárkar előterjesztése alapján, az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgatótanácsát illeti. Ide kell az ösztöndíjnak magaviseletéről is, a fennálló gyakorlat szerint, félelvénként bizonyítványt küldenie.

Felhivom tehát a pályázni óhajtókat, hogy a jelzett feltételeket igazoló okiratokkal, természetesen az érettségi bizonyítvánnyal is, felszerelt és az erdélyi ev. ref. egyházkerület állandó Igazgató-tanácsához intézett folyamodványukat küldjék be a Bethlen-kollegium elüljáróságához f. évi augusztus hó 15-éig bezárólag. A később érkező folyamodványokat nem fogadjuk el.

Nagyenyeden, 1905. július hó 20.

Fogarasi Albert,
rector-professor.

16—1905. t. sz.

KÉRÉS ÉS FELHIVÁS

az egyházmegyei Értekezletek nt. Elnökeihez.

Tisztelettel kérjük a nt. Elnök urakat, sziveskedjenek intézkedni, hogy az egyházkerületi Értekezlet titkára a közgyűlés elé terjesztendő titkári jelentése összeállítására céljából lehető rövid idő alatt, — legkésőbb f. évi szept. 15-ig — megkapja a jelentéseket a vezetésük alatt működő Értekezlet ez évi munkájáról.

Mint hogy a múlt évi egyhm. ért. jelentések egyike-másika nagyon hiányos volt, szükségesnek látjuk ismételtten is jelezni, hogy mikre legyenek tekintettel a jelentések összeállításánál.

Feltüntetendő a jelentésben: 1. hány tagja van az Ért.-nek, szaporodott-e a tagok száma ez évben és mennyivel? 2. történt-e változás a tisztikarban? 3. hány gyűlést tartott az Ert. az elmúlt évben, hol és mikor tartották a gyűléseket, mik voltak a gyűlés tárgyai? (A hol fiókkörök vannak, a köri gyűlésekről szintén jelentést kérünk.) 4. Micsoda jelentősebb egyháztársadalmi intézmény (ifj., nőegyesület stb.) létesült az egyházmegye területén és ezek s a már meglévő micsoda munkásságot fejtettek ki. 5. A Vasárnap hány példányban járt az egyhm. tagoknak. 6. Hány példány kelt el az Ert. kiadványaiból?

E főbb pontokon kívül ölelje fel a jelentés az egyhmegyei Ert. ez évi működése minden jelentősebb mozzanatait könnyen áttekinthető összefoglalásban.

Arra is kérjük a nt. Elnök urakat, sziveskedjenek gondoskodni, hogy az egyhm. Ert. közgyűlésének a kerületi Ert. közgyűlése elé terjesztendő határozatai, — amennyiben ilyenek vannak — idején a titkárhoz juttassanak.

Szives üdvözlettel

Kolozsvárt, 1905. július 20.

Nagy Károly,
e. elnök.

Tárkányi György,
e. titkár.